Handlings- og økonomiplan 2027-2030
Gausdal kommune

Kommunedirektørens forslag

Innledning....4
Befolkningsutvikling....7
Status i tjenester....9
Generelt....9
Oppvekst....10
Helse og omsorg....16
Samfunnet....23
Økonomisk status og rammebetingelser....28
Utbytte fra kraftsektoren 2027-2030....33
Eiendomsskatt 2027-2030....35
Økonomiske handlingsregler....38
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter....39
Netto lånegjeld i % av driftsinntektene....40
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene....42
Kommunens årlige låneopptak skal ikke overstige låneavdrag (utenom selvkostområdet og startlån)....42
Obligatoriske budsjettskjema - budsjettvedtak....43
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd....43
Obligatoriske budsjettkommentarer til bevilgningsoversikt drift....44
Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd....49
Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd....50
2B Bevilgningsoversikt - investering....51
Økonomisk oversikt drift etter § 5-6....53
Kommunal planstrategi....54
Satsingsområder....59
Sammen om et aktivt og nært lokalsamfunn.....59
Sammen om bærekraftig arealbruk.....60
Sammen for Lillehammer-regionen....60
En organisasjon som samskaper....60
Sammen om gode hverdagsliv....61
Sammen om en grønnere kommune....62
Sammen om samfunnssikkerhet og god beredskap....63
Bærekraftig økonomi....64
Investeringer i økonomiplanen....64
Investeringstabell for kommunen samlet....64
Oversikt Investering og finansiering....73

Kommunens planområder 74
Administrative fellestjenester 74
Næring og miljø 83
Skole 88
Barnehage 93
Kultur og fritid 96
Teknisk drift 102
Bygg/eiendom/areal 109
Interkommunale samarbeid 119
Barn og familie 123
Sosiale tjenester og sysselsetting 126
Helse 130
Omsorg 136
Generelle utgifter og inntekter 142
Gebyrliste 144
Barnehage 144
Skolefritidsordning 145
Bibliotek 145
Kulturskole 145
Leie av lokaler 146
Landbruk 149
Utleie- og omsorgsboliger 150
Pleie og omsorg 150
Vann, avløp, slam, renovasjon, feiing 152
Byggesaksbehandling 155
Behandlingsgebyr gravesøknad etter Ledningsforskriften 158
Skjenkebevilling 159
Tobakksgebyr 159
Gebyrer arealplanlegging 159
Kart- og oppmålingsgebyrer 161

Innledning

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede styringsdokument. Den ble vedtatt i kommunestyret 21. februar 2021. Nytt kommunestyre vedtok i desember 2023 å legge den til grunn for kommunestyreperioden 2023-2027.

Handlings- og økonomiplanen er kommuneplanens handlingsdel for kommende fireårsperiode. Her inngår også budsjettforslaget for det første året i planperioden, der mål blir konkretisert og tiltak finansiert.

Kommunedirektøren legger med dette fram forslag til handlings- og økonomiplan 2027-2030, med årsbudsjett 2027. Kommunal planstrategi, som er en oversikt over planbehovet, er også en del av handlings- og økonomiplanen.

Kommunedirektørens forslag til driftsbudsjett for 2027 er på totalt 558 mill. kr, og for dette produseres mange tjenester, forvaltningsoppgaver og oppgaver knyttet til lokalsamfunnet og lokaldemokratiet.

Samlet investeringsplan for perioden 2027-2030 er foreslått til 247 mill. kr. I perioden 2026-2029 var den på 328 mill. kr.

Handlings- og økonomiplanen som legges fram bygger på kommuneplanens samfunnsdel og vedtatt handlings- og økonomiplan 2026-2029. Gjennom året er det mange saker, orienteringer, planer, vedtak og prosesser i folkevalgte organ som er relevante for handlings- og økonomiplanen. Her kan nevnes:

- Årsregnskap/årsrapport/årsmelding
- Orientering i formannskap/kommunestyret om kommuneproposisjonen
- Økonomi – og aktivitetsrapport 1 og 2 (også kalt tertialrapporter)
- Dialogseminar – kommunestyret, ledere, hovedtillitsvalgte og hovedverneombud
- Kunnskapsgrunnlag til, og utredningene til bærekraftig økonomi, barnehage- og skolestruktur, vegvalg helse og omsorg
- Sak om helhetlig boligutvikling
- Ny digitaliseringsstrategi
- Strategisk plan for næringsutvikling og bostedsattraktivitet
- Rapporteringer knyttet til investeringer og finans 3 ganger i året
- Orientering i kommunestyret om forslag til statsbudsjett
- Forstudie beredskapssituasjon
- Hovedplan for vann- og avløp er viktig for investeringstakten

Noen elementer i **prosessen** framover er:

- Formannskapets innstilling 18. november 2026, for offentlig ettersyn
- Offentlig ettersyn 19. november – 10. desember 2026
- Høringsrunde i kommunen i november/desember: i arbeidsmiljøutvalget, råd for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne og ungdomsrådet.
- Sluttbehandling i kommunestyret 10. desember 2026

Fortsatt en krevende økonomisk situasjon
KS sin styreleder Gunn Marit Helgesen sin overskrift i kommentarer til statsbudsjettet var dette:
"**Regjeringens budsjettforslag bommer på tøff virkelighet"**

Hun sier videre:
"Mange kommuner og fylkeskommuner hadde håpet på et budsjett som i større grad tok innover seg de omfattende utfordringene sektoren står i. Kontinuerlig omstilling, demografipress, rentesmell og økt vekt på beredskap blir ikke enklere med dette forslaget, slår Helgesen fast. I kommuneproposisjonen lovet regjeringen en inntektsvekst på 3,5 til 4 milliarder kroner. Det er blitt til 3,2 milliarder kroner. Justert for demografiendringer anslås det et økt handlingsrom på 0,5 milliarder kroner. Det er det absolutte laveste nivået av regjeringens løfte fra i mai. I tillegg mangler kommunene og fylkeskommunene folk, og den statlige detaljstyringen gjør det svært krevende å møte de store behovene".

Regjeringen har satt ned en **kommunekommisjon** som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren, som skal legge til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning i kommunesektoren. Kommisjonen la fram sin NOU 1 i januar 2026. Den neste NOU`en skal komme i januar 2027. Mens kommisjonen arbeider kommer det stadig flere oppgaver til kommunene. Et eksempel er statens forventninger til kommunene i totalforsvaret Dette er formidlet av ulike departementer og direktorater og forsvaret i en veileder som kom sommeren 2026.

Omstilling
I Debatthefte 2027 inviterer KS til lokalpolitisk debatt om "**Sterkere samarbeid eller større kommuner?"**
De skriver:

- "Store endringer i befolkning, arbeidskraft, økonomi, teknologi, beredskap og klima gjør det vanskeligere for mange kommuner å ivareta ansvaret sitt. Samtidig trengs det kompetanse til stadig mer spesialiserte og tverrfaglige oppgaver og kapasitet til å utvikle tjenester og lokalsamfunn."
- "Alle kommuner samarbeider allerede med andre kommuner, blant annet om administrative tjenester, digitalisering, barnevern, brannvesen og legevakt. Sterkere samarbeid kan gi større fagmiljøer, økt tilgang på kompetanse og kapasitet og bedre muligheter for utvikling."
- "Samtidig kan omfattende samarbeid gjøre demokratisk styring og kontroll vanskeligere. Samarbeid krever også ressurser og kan gjøre det mer krevende å se kommunens tjenester og prioriteringer i sammenheng. Debattheftet presenterer derfor både mulighetene og utfordringene ved mer forpliktende og langsiktige kommunesamarbeid."
  KS spør i debatthefte: Hvilke hensyn taler for og hvilke taler imot forsterket kommunesamarbeid og større kommuner?

Vi bør ta diskusjonen lokalt i Gausdal også. Og kanskje ta en mer aktiv tilnærming: Bør Gausdal kommune initiere en dialog om oppstart av en utredning av kommunesammenslåing i egen region fra neste valgperiode? Å utvikle nye interkommunale samarbeid ser vanskelig ut nå, eventuelt at de kan bli svært dyre for oss. I lys av de økonomiske utfordringene som Gausdal står i, og som nabokommunene har, bør en kommunesammenslåing være høyaktuell. En kommunesammenslåing i Lillehammer-regionen kan gi mange muligheter for å redusere administrasjonskostnader og utvikle et effektivt og rasjonelt tjenestetilbud til en befolkning på omkring 40 000. Det kan videre gi en annen slagkraft og attraktivitet ved å bygge større fagmiljøer. Å samordne framtidige investeringer kan også være mer rasjonelt enn å bygge/satse hver for seg.

Handlings- og økonomiplanen 2027-2030:
Det er jobbet svært godt med å bedre den økonomiske balansen de siste årene. Gjennom flere økonomisk bærekrafts-prosesser har ansatte, tillitsvalgte, verneombud, ledere og folkevalgte bidratt til det. Fortsatt gjenstår det mye arbeid i løpet av den kommende HØP-perioden med å effektuere flere av de vedtatte innsparingene fra de to siste Bærekraftsrundene. Men jobben som er gjort de tidligere årene har gjort det lettere å saldere i år enn i fjor. Det er fortsatt innsparinger, og heller ikke rom for nye tiltak. På den positive siden er det ikke behov for å sette i gang med enda et økonomisk bærekrafts-prosjekt nå. God planlegging, prioritering og god økonomistyring er viktig, i tillegg til godt samspill i folkevalgte organ, mellom politikk og administrasjon, og mellom ledere, ansatte, tillitsvalgte og verneombud.

Bruken av disposisjonsfond for å finansiere driftsoppgaver bør avsluttes så tidlig som mulig i denne perioden. Dette, kombinert med et økt press og økte forventninger til kommunen, vil kreve omstillinger. Den økonomiske utfordringen fremover er knyttet til tre forhold;

- Staten kompenserer ikke kommunene fullt ut for økte kostnader
- Utgiftsbehovet innenfor pleie og omsorg vil øke
- Investeringsbehovet er stort som følge av omstillinger en bør gjøre for å "rigge" framtidens tjenesteleveranser. I realiteten må vi holde igjen og prioritere.

Gausdal, 5. november 2026

Rannveig Mogren

Kommunedirektør

Befolkningsutvikling

Historikk - befolkningsutvikling i Gausdal de siste 25 årene

Tabellen under viser historiske befolkningstall for Gausdal kommune hentet fra SSB for 2001, 2016 og 2026. Tallene fra 2026 er hentet fra telling per 01.08.2026.

	2001	2016	2026	Endring i % fra 2001 til 2026
Barn 0-5 år	432	384	309	-28,5 %
Grunnskole (6-15 år)	774	698	586	-24,3 %
Videregående (16-19 år)	293	317	279	-6,1 %
Voksne (20-66 år)	3616	3629	3610	0,2 %
Eldre (67-79 år)	752	825	920	22,3 %
Eldre (80-89 år)	290	300	369	27,2 %
Eldre (90 år og eldre)	47	77	74	57,4 %
Totalt	**6 204**	**6 227**	**6 147**	**-0,9 %**

Tabellen viser at det totale befolkningstallet i Gausdal kommune har vært stabilt de siste 25 årene, men at endringene i hvordan befolkningen er sammensatt har vært svært store. Aldersgruppene for barn og ungdom er sterkt redusert, og andelen av befolkningen som er over pensjonsalder har økt kraftig. Sagt på en annen måte; kommunens innbyggere har blitt eldre (lever lenger), og det fødes færre barn.

Denne befolkningsutviklingen er ikke unik for Gausdal kommune, og ligner befolkningsutviklingen i de fleste andre små og mellomstore kommunene i Innlandet i samme tidsperiode.

Befolkningsframskrivninger for de neste 20 årene

SSB utarbeider prognoser for befolkningsutvikling på kommunenivå basert på antatt utvikling av fruktbarhet, levealder, og inn- og utvandring. SSBs mest brukte prognose for befolkningsutvikling kalles *Hovedalternativet*, og tar utgangspunkt i middels fruktbarhet, levealder, og inn- og utvandring. Prognoser vil alltid ha en grad av usikkerhet knyttet til seg.

Hovedalternativet har truffet relativt bra på total populasjon for Gausdal kommune, men har vært mindre treffsikkert innenfor enkelte aldersgrupper. Det er i dag flere eldre over 67 år enn man antok for ti og 20 år siden. Samtidig som det er færre innbyggere i aldersgruppene under 15 år. Dette kan tyde på at utvikling i levealder har gått raskere enn tidligere antatt. Det samme gjelder reduksjonen i antall fødte barn per kvinne. På bakgrunn av dette, har Gausdal kommune de siste årene også brukt prognosen SSB kaller *Sterk aldring*. Den tar utgangspunkt i høy levealder, lav fruktbarhet og lav inn- og utvandring.

Under følger tabeller som viser befolkningsframskrivninger for Gausdal kommune for 2036 og 2046 for *Hovedalternativet* og for *Sterk aldring*.

Hovedalternativet	2026	2036	2046	Prognose - endring i % fra 2026 til 2046
Barn 0-5 år	309	295	280	-9 %
Grunnskole (6-15 år)	586	521	511	-13 %
Videregående (16-19 år)	279	207	207	-26 %
Voksne (20-66 år)	3610	3307	3099	-14 %
Eldre (67-79 år)	920	1059	1095	19 %
Eldre (80-89 år)	369	481	579	57 %
Eldre (90 år og eldre)	74	110	151	104 %
Totalt	**6 147**	**5 980**	**5 922**	**-3,7 %**
Sterk aldring	**2026**	**2036**	**2046**	**Prognose - endring i % fra 2026 til 2046**
Barn 0-5 år	309	218	195	-37 %
Grunnskole (6-15 år)	586	492	368	-37 %
Videregående (16-19 år)	279	206	186	-33 %
Voksne (20-66 år)	3610	3268	2995	-17 %
Eldre (67-79 år)	920	1067	1109	21 %
Eldre (80-89 år)	369	496	613	66 %
Eldre (90 år og eldre)	74	117	184	149 %
Totalt	**6 147**	**5 864**	**5 646**	**-8,2 %**

Ut fra utviklingen som har funnet sted de siste 20 årene, virker det sannsynlig at utviklingen de neste 20 årene vil ende et sted mellom *Hovedalternativet* og *Sterk aldring.*

Dersom denne utviklingen inntreffer, vil dette kort oppsummert kunne føre til følgende:

- Ytterligere reduksjon i aldersgruppene for barn og ungdom, det vil si færre barn i barnehage, og elever i grunnskole/ videregående.
- I begge prognosene går antallet voksne mellom 20-66 år ned. Det betyr at kommunen vil få færre innbyggere i yrkesaktiv alder. Dette vil kunne gi mindre tilgang på arbeidskraft, og det vil gi reduserte skatteinntekter.
- Svært stor økning av antall innbyggere over 80 år, med særlig stor økning av innbyggere over 90 år. Dette vil mest sannsynlig bety flere innbyggere som har behov for helse- og omsorgstjenester.

Status i tjenester

Generelt

Dette kapitlet sier noe om status innenfor tjenester. Lovpålagt årlig *«redegjørelse om barnevernstjenesten»* (lov om barneverntjenester § 15-3) inngår.

Dette er et forsøk på forenkling, for å gi kommunestyret og andre lesere en mer samlet oversikt, framfor at denne type informasjon er fordelt på flere møter og saksdokumenter/ tilstandsrapporter/årsrapporter for enkelttjenester/enheter. Initiativet kommer fra politisk arbeidsutvalg kvalitet i Gausdal kommune.

Mangfoldet i de kommunale tjenestene er svært stort, så derfor har en gjort et utdrag av tema innenfor tjenestene, og det utfra en vurdering av hva kommunedirektøren mener er relevant og viktig å formidle nå, og som kan være av politisk interesse.

Kapitelet er – i tillegg til en generell innledning - delt inn i 3:

- Oppvekst
- Helse og omsorg
- Samfunnet; med teknisk, landbruk, næring og kultur

De to siste årene er det arbeidet mye med **kunnskapsgrunnlag og utredninger** til både barnehage og skolestruktur (planområde 3 og 4) og utviklingstrekk og vegvalg innen helse- og omsorg (planområde 10, 11 og 12). Disse dokumentene som en finner på hjemmesiden til Gausdal kommune, gir også mye informasjon og innsikt om tjenestene. Her er linkene til hjemmesiden:

Barnehage- og skolestruktur - Gausdal kommune
Vegvalg for helse- og omsorgstjenestene - Gausdal kommune

Politisk arbeidsutvalg kvalitet hadde i 2026 en gjennomgang av andre planområder handlings- og økonomiplanen er delt inn i.

- I møtet 19.01.2026 var det informasjon om planområdene 6 teknisk drift og 7 bygg/eiendom/areal: her er lenken til dokumentet til møtet: 349
- 23.03.2026 var det informasjon om planområde 1 administrative fellestjenester og 2 næring- og miljø. Her er lenken til møtet: 408
- 19.05.2026 var det informasjon om planområde 9 barn- og familie. Her er lenken til dokumentet i møtet: CasesFremlegg

Oppvekst

Prosjektet "Viktige voksne i barn og unges liv"

Et hovedmål for Gausdal kommune er dette: (fra kommuneplanens samfunnsdel): *"Vi har glade, trygge, robuste barn, unge og voksne - med tro og håp for framtida. Som er klare for et liv med opp- og nedturer."*

Gausdal deltar i det ti-årige programmet for folkehelse (2017-27) med prosjektet Viktige voksne i barn og unges liv. Viktige voksne inneholder fem satsinger fra svangerskap til ungdomsskolen; Jordmors oppfølging av gravide med partner, systematisk samarbeid mellom barnehage og helsestasjon, møter mellom skole og foreldre, utvikling av tverrfaglig plan for bekymringsfullt fravær og voksenrollen på barnas fritidsarenaer.

Økt satsing på svangerskapsomsorgen innebærer blant annet økt jordmorstilling til 100% ved hjelp av tilskuddsmidler. Det systematiske samarbeidet mellom helsestasjonen og barnehagene omhandler 4-årskonsultasjonene. Det er planlagt å utvide med tilsvarende samarbeid om 2-åringene i 2027.

I skolen utvikles nye former og innhold i foreldremøter i samarbeid med foreldrene. Tverrfaglig plan for bekymringsfullt fravær utvikles i samarbeid mellom alle relevante tjenester for barn/unge, og ferdigstilles høsten 2026. Viktige voksne på barnas fritidsarenaer skal støtte og styrke voksnes relasjon- og samspillskompetanse på barnas fritidsarenaer. Den satsingen bygger på et tilsvarende arbeid gjennom program for folkehelse utviklet i Oppdal kommune.

Viktige voksne i barn og unges liv evalueres av en forskergruppe ved Universitetet i Innlandet vinteren 26/27. Prosjektperioden avsluttes sommeren 27. Det vil være naturlig å implementere noen av tiltakene i varig drift inn i Gausdalsmodellen. Gausdalsmodellen startet som et systematisk helsefremmende arbeid med motorikk og fysisk aktivitet i barnehagen, men har i årenes løp utviklet seg til også å gjelde mat og måltider. Ved å koble nye tiltak til denne modellen sikrer vi at arbeidet videreføres på en systematisk måte i samarbeid mellom helsestasjonen og barnehagene tilpasset barnehagehverdagen og barnas behov.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten

Tjenesten arbeider tverrfaglig, forebyggende og helsefremmende, og omfatter deltjenestene helsestasjon 0-5 år, skolehelsetjenesten (grunnskolen og videregående skole), helsestasjon for ungdom, jordmortjeneste, flyktninghelsetjeneste og fysioterapitjeneste for barn og unge. Barnekoordinator er også organisert i tjenesten. Tjenesten består av 8,4 årsverk.

Antall konsultasjoner i Helsestasjons- og skolehelsetjenesten 2018-2025:

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Helsestasjonen 0-5 ÅR								
Konsultasjoner og ekstrakonsultasjoner (individuelt og i gruppe) utført av helsesykepleier, jordmor, lege og fysioterapeut	1174	1111	1137	1195	1570	1617	1789	1761

Skolehelsetjenesten (grunnskole og videregående skole)								
Konsultasjoner og ekstrakonsultasjoner (individuelt og i gruppe) utført av helsesykepleier, psykiatrisk sykepleier, lege og fysioterapeut	1845	1892	1577	1812	2551	3456	3082	3179
Ungdomshelsetjenesten								
Individuelle konsultasjoner utført av helsesykepleier og jordmor.	87	93	93	64	94	99	124	113
Jordmor								
Individuelle konsultasjoner.	376	402	359	408	433	414	485	518
Flyktningehelsetjenesten								
Individuelle konsultasjoner.				2	70	169	132	36
Fysioterapi barn og unge								
Individuelle konsultasjoner (undersøkelse, behandling og oppfølging).	212	251	243	303	391	411	491	317
Koordinering av tjenester til barn og unge								
Antall saker hvor helsesykepleier, sykepleier og fysioterapeut er barnekoordinator/koordinator	3	3	3	3	6	7	8	16

I tillegg til konsultasjonene som fremkommer i tabellen, har helsestasjonen- og skolehelsetjenesten også andre oppgaver. Disse oppgavene består blant annet av laboratorieprøver, kommunikasjon, korrespondanse og samarbeid med innbyggere. Tjenesten har også koordineringsansvar i de mer sammensatte sakene.

Barnetallet de siste årene har hatt noen svingninger (51 fødte barn i 2023, 57 fødte barn i 2024 og 43 fødte barn i 2025). Det er forventet rundt 70 fødsler i 2026, som er langt over tidligere år. Samtidig er etterspørselen etter helsetjenester for barn og unge økende. Flere foresatte ønsker mer veiledning. Barn og unge tar oftere kontakt med både skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom. Det store flertallet av gravide velger oppfølging av jordmor i stedet for lege. Det er et økende antall barn og unge med behov for koordinering av tjenester grunnet sammensatte og langvarige behov. Flertallet av disse

Barnehage

I Gausdal kommune er det tre kommunale og to private barnehager. Kommunen tilbyr barnehageplass til alle barn som har lovfestet rett til plass. Per 29.09.2026 er det 158 barn i de kommunale barnehagene og 83 barn i de private barnehagene. Samlet går 92,9 prosent av alle barn mellom 1 og 5 år i barnehage i Gausdal (desember 2025). De kommunale barnehagene drives effektivt, med 5,8 barn per ansatt (krav om maks 6 barn pr. ansatt).

Inkluderende barnehagemiljø

Det viktigste grepet for å fremme og styrke en inkluderende praksis i barnehage og skole er å videreutvikle kvaliteten på det pedagogiske tilbudet. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) har jevnlig

vært til stede i barnehagene for å veilede ansatte og støtte barnehagenes systematiske arbeid med å utvikle et inkluderende barnehagemiljø og et godt pedagogisk tilbud for alle barn.

Ansattes kompetanse og holdninger er avgjørende for at barn i sårbare situasjoner skal oppleve å være inkludert i fellesskapet. Alle barnehagene arbeider kontinuerlig med barnehagebasert kompetanseutvikling i hele personalgruppen. Dette skjer gjennom styrkebaserte prosesser, med vekt på refleksjon og bruk av ulike prosessverktøy knyttet til egen praksis.

For å sikre trygge og inkluderende barnehagemiljøer er et godt samarbeid mellom hjem og barnehage sentralt. Dette forutsetter også godt samarbeid mellom de ulike tjenestene som arbeider med barn. Gjennom prosjektet *Viktige voksne* arbeides det målrettet med tiltak for å styrke samarbeidet mellom barnehagene og helsestasjonen. Barnehagene er også en del av kommunens arbeid med bekymringsfullt fravær.

Språk

Gjennom arbeid med utviklende leke- og språkmiljøer legger barnehagene et viktig grunnlag for barnas helhetlige utvikling. Språk er nøkkelen til læring, utvikling og sosial deltakelse, og er derfor et sentralt satsingsområde i barnehagene.

Språk er viktig fordi det:

- gir barna mulighet til å uttrykke behov, følelser og tanker
- støtter sosial utvikling og bidrar til vennskap og deltakelse i lek
- legger grunnlaget for videre læring, blant annet lesing og skriving
- styrker barnets kulturelle og personlige identitet
- fremmer inkludering og like muligheter for deltakelse

Barnehagene legger til rette for god språkutvikling gjennom blant annet tilstedeværende og kompetente ansatte. De ansattes evne til å anerkjenne og stimulere både verbale og nonverbale uttrykk er avgjørende for å støtte barnas språklige utvikling.

Det pedagogiske arbeidet med språk består blant annet av:

- god tid til samtaler gjennom hele barnehagedagen
- dialog og samspill som støtter barna i å kommunisere, medvirke, lytte, forstå og skape mening
- lesing og tilgjengelige bøker i barns hverdag
- musiske aktiviteter som sang, rim og regler
- tilrettelegging for gode samspill i lek gjennom varierte og inspirerende lekemiljøer

Barnehagene samarbeider også med INN (Universitetet i Innlandet) om kompetanseheving i personalgruppene.

Mat og måltider

Barn og unges kosthold er viktig for både fysisk og psykisk helse. De fleste barnehagebarn spiser to til tre måltider i løpet av dagen i barnehagen, og i et folkehelseperspektiv er det derfor viktig at disse måltidene er ernæringsmessig gode.

Måltidene har også stor betydning som sosial og kulturell arena. I barnehagehverdagen skaper måltidene en viktig møteplass mellom barn, og mellom barn og voksne. De gir en strukturert ramme for samspill, deltakelse og dialog, og bidrar til fellesskap, trivsel og gode relasjoner.

Mat og måltider ble innlemmet i Gausdalsmodellen våren 2024. Barnehagene følger også Helsedirektoratets veileder *Mat og måltider i barnehagen*. Alle barnehagene har arbeidet videre med å utvikle egen praksis på området, og dette har gitt synlige resultater. Det er nå større variasjon i mattilbudet, alle barnehagene serverer varme måltider hver uke, og frukt og grønnsaker er en naturlig del av alle måltider.

Skole

Det lovpålagte kravet om en årlig tilstandsrapport falt bort 1.august 2024 i forbindelse med innføring av ny opplæringslov. Kommunestyret, som politisk skoleeier, vil fremdeles få informasjon om kvaliteten i opplæringen ut fra tidligere gitte parametere: læringsresultat, læringsmiljø og frafall (gjennomføring av videregående skole).

Elevundersøkelsen er en nasjonal spørreundersøkelse der barn på 7. og 10. trinn anonymt svarer på spørsmål knyttet til trivsel og trygghet på skolen. Resultatene for Gausdal høsten 2025 så slik ut:

Læringsmiljø	**7. trinn**		**10. trinn**	
	Nasjonalt	**Gausdal kommune**	**Nasjonalt**	**Gausdal kommune**
Trivsel	4,1	4,1	4,1	4,1
Støtte fra lærer	4,2	4,2	3,9	4,1
Vurdering for læring	3,6	3,6	3,3	3,1
Elevdemokrati og medvirkning	3,6	3,7	3,3	3,3

Skalaen går fra 1-5, der en er dårligst resultat og fem er best. Gausdalsskolen jobber for en skår >= 4. Elevene på 7.trinn gir skolen samme skår eller bedre enn elevene på nasjonalt nivå. På 10.trinn gir elevene også uttrykk for en opplevelse likt nasjonalt resultat bortsett fra vurdering for læring. Her gir elevene på 10.trinn skolen enn dårligere skår enn elevene på nasjonalt nivå.

Trivsel	**7. trinn**		**10. trinn**	
	Nasjonalt	**Gausdal kommune**	**Nasjonalt**	**Gausdal kommune**
Mobbing i %	11,3	15,5	9,6	7,8

Det er et naturlig mål at tallene på mobbing i Gausdal ikke skal være høyere enn nasjonale tall.

Læringsresultat:

Nasjonale prøver 5. og 8.trinn. Det nasjonale gjennomsnittet er vist i parentes i tabellen.

5. trinn			**8. trinn**		
Engelsk	**Lesing**	**Regning**	**Engelsk**	**Lesing**	**Regning**
47 *(50)*	48 *(49)*	48 *(49)*	49 *(51)*	48 *(49)*	46 *(49)*
49 i fjor	48 i fjor	51 i fjor	49 i fjor	49 i fjor	48 i fjor

Resultater på nasjonale prøver sist skoleår var lavere enn gjennomsnittet for landet. Elevene på 5. og 8.trinn i skoleåret 2024-2025 skåret bedre sammenlignet med landsgjennomsnittet enn elevene på 5. og 8.trinn fra sist skoleår.

Grunnskolepoeng
Grunnskolepoeng er en samlet poengsum beregnet ut fra alle standpunkt- og eksamenskarakterene på vitnemålet, og danner grunnlag for opptak til videregående skole.

Elevene i gausdalsskolen avsluttet grunnskolen med 42,5 i gjennomsnittlig grunnskolepoeng. Dette er 0,1 poeng høyere enn resultatet for hele landet og 0,5 poeng høyere enn resultatet for Innlandet.

Gjennomføring videregående

Innlandet fylkeskommune vil i sin tilstandsrapport informere om gjennomføring av videregående opplæring. Statistikken for elevkullet som avsluttet grunnskoleopplæringen våren 2025 viser at 81% av elevene har fullført og bestått vg1. Disse tallene er foreløpige. 8,6% har sluttet i løpet av det første året på videregående. Tallene gjelder kun elevgruppa som starta på en offentlig videregående skole i Innlandet fylke. Elever som har starta opp på private videregående skoler er derfor ikke med i dette tallgrunnlaget.

Barnevern

Bakgrunn:

Barneverntjenestens samfunnsoppdrag, mandat og oppgaver er nedfelt i lov om barneverns-tjenester. I lovens formålsparagraf heter det at *«Barneverntjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Barneverntjenesten skal bidra til at barn og unge møtes med trygghet, kjærlighet og forståelse og at alle barn og unge får gode og trygge oppvekstsvilkår»* (jf. lov om barnevernstjenester § 1-1).

Barnevernets årlige tilstandsrapport tar utgangspunkt i sentrale mål for barnevern og barneverns tjenestens målsetning om å gi riktig tjeneste til rett tid til innbyggerne. I tillegg er prinsippene fra Verdens helseorganisasjon lagt til grunn for å definere kvalitet i barnevernsarbeidet nasjonalt:

- Tjenestene skal være virkningsfulle
- Tjenestene skal ha god utnyttelse av ressursene
- Tjenestene skal være tilgjengelig og rettferdig fordelt
- Tjenestene skal involvere brukerne og gi dem innflytelse
- Tjenestene skal være samordnet og preget av kontinuitet
- Tjenestene skal være trygge og sikre.

Nøkkeltall kvalitet:

Barnevernstjenestens tall gjelder for alle barn i kommunen mellom 0-17 år. I 2025 fikk barnevernet 170 bekymringsmeldinger om 89 barn i Øyer og Gausdal.

Totalt sett var andelen barn (0-17 år) som mottak tiltak fra barnevernstjenesten i 2025 (alle typer tiltak, kort- og langvarige) 4 % i Gausdal og 3,6 % i Øyer. Antall bekymringsmeldinger og barn som fikk tiltak var omtrent på nivå med tidligere år, men det har vært en jevn mindre nedgang i andel barn som får hjelp fra barnevernet fra 2022 til 2025. I 2022 fikk 5,1 % av barn i Gausdal og 4,9% av barn i Øyer hjelpetiltak fra barnevernet.

2025	Gausdal	Innlandet
Bekymringsmelding	3,7 %	4,9 %
Undersøkelse	3,8 %	4,7 %
Tiltak	4 %	3,9 %

Utfordringer og muligheter:

I 2024/25 var fristbrudd ikke en del av SSB-rapporteringen, men tall fra kvartalsrapportering til Statsforvalteren tilsier at tjenesten hadde få eller ingen fristbrudd på tidsbruk i undersøkelser. Barnevern generelt har en utfordring med stor utskiftning av ansatte, såkalt turnover. Barnevernstjenestene i Innlandet håndterte i 2025 en turnover på 17,8 %. Liten turnover bidrar til at færre barn må bytte kontaktperson ofte og får bedre muligheter til å vite hvem sin kontaktperson er.

Øyer og Gausdal barnevernstjeneste har i 2024–2026 deltatt i en nasjonal tilsynsaktivitet på barnevern, tilrettelagt av Helsetilsynet og Statsforvalteren. Arbeidet følger opp funn fra Helsetilsynets tilsyn med norske barnevernstjenester i 2020–2021 avdekket lovbrudd i mange tjenester, særlig knyttet til mangelfull styring og ledelse av undersøkelsesarbeidet. Dette har medført risiko for at barns behov ikke blir avklart i tide, og at de ikke får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse.

Barnevernstjenesten har i 2024 og i 2025 gjennomført en egenkontroll av kvaliteten i undersøkelsesfasen og satt i gang forbedringstiltak der det er behov. Statsforvalteren har gitt veiledning om krav til styring, ledelse og kunnskapsbasert forbedringsarbeid. Tilsyn ble gjennomført ved hjelp av sjekkliste fra Helsetilsynet på 10 tilfeldig valgte undersøkelser fra samme år. Etter første gjennomgang ble det utarbeidet en plan for forbedring på aktuelle områder. Disse ble sjekket på nytt i 2025.

Øyer/Gausdal har hatt særlig fokus på:
- Barn og foresattes medvirkning i undersøkelsen
- Relasjonsbygging og samtale med barn

Etter ny gjennomgang høsten 2025 har tjenesten bedre resultat på tidsbruk fra melding kom inn til vi tok første kontakt med familien. Det har også vært bedre gjennomføring av hvordan barn får medvirke i egen sak/undersøkelse. I 2026 er fagutvikling på samtaler med barn, hvordan lage gode undersøkelsesplaner, samt barn og foresattes medvirkning.

Det ble våren 2025 gjennomført en brukerundersøkelse for barn og unge som mottar frivillige hjelpetiltak. Denne ble tilsendt aktuelle familier per telefon/mobil. Svar var frivillig og anonymt. Skalering på svar var fra 1-6 der 1 var det dårligste og 6 var det beste. På spørsmålet «hvor fornøyd du med tiltakene du får» var gjennomsnittssvaret på 5,7. på spørsmålet «Jeg får mulighet til å påvirke hvilke tiltak jeg/vi skal ha fra barnevernet» var gjennomsnittssvar 5,0. For påstanden: «Barnevernet samarbeider godt med andre instanser tilknyttet meg og/eller barnet mitt» svarte 90 % «ja», 5 % svarte «nei» og 5% sa «ikke aktuelt» Dårligst score får tjenesten på: «Den skriftlige informasjonen fra barnevernet er lett å forstå» der gjennomsnittssvar er 4,87.

Helse og omsorg

Helse og mestring

Medarbeiderperspektivet

Helse- og omsorgssektoren er svært personalintensiv fordi tjenestene gis gjennom hele døgnet alle dager i året. Rett kompetanse skal fordeles til rett tid på de riktige oppgavene, for at pasientene skal få rett helsehjelp. Gjennom arbeidstidsordningen kalenderplan (årsturnus) får medarbeiderne den lovpålagte og avtalefestede vekslingen mellom fritid og arbeidstid, og i tillegg ønske seg langvakter, kortvakter og veksling mellom langfri og mer intensive arbeidsperioder. Det trengs mange medarbeidere for å fylle en turnus gjennom et helt år. Eksempelvis trengs det 1,5 årsverk for å dekke en vakt per dag gjennom et år. For å dekke et døgn med en person på dag-, kvelds- og nattevakt gjennom et år, trengs 4,8 årsverk. Med litt overlapping mellom vaktene øker behovet til 5 årsverk.

Årsverk: Helse og mestring har totalt 120 årsverk medregnet alle typer stillinger. Årsverkene deles mellom 230 medarbeidere i forskjellige stillingsstørrelser. Årsverkene er fordelt på de tre seksjonene med: 45 i hjemmetjenesten (ambulerende, omsorgsboliger og bofellesskap), 39 ved Forsettunet (inkl. produksjonskjøkken og dagsenter) og 36 ved Follebutunet (inkl. rehabilitering og dagsenter).

Stillingsstørrelse for de som går i turnus (har direkte pasientrettet arbeid):

100 % stilling	Over 75 % stilling	75 – 50 % stilling	Under 50 % stilling
36 %	24 %	22 %	18 %

Funksjoner: Tjenesten er omfattende og består av flere yrkesgrupper som direkte eller indirekte gir helse- og omsorgstjenester til innbyggerne: sykepleiere, vernepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeut, helsefagarbeidere, pleieassistenter, kokker, merkantile medarbeidere, ledere og rådgivere/koordinatorer innen: tjenestetildeling, kreftomsorg, demensomsorg, pasientjournalsystem, turnussystem og helseteknologi/velferdsteknologi.

Pasienter og tjenester

Dimensjoneringen av de forskjellige delene av helse- og omsorgstjenesten – både de faglige funksjonene og plassene i boliger og sykehjem – er gjensidig avhengig av hverandre. Reduserer man *en* tjeneste må man som regel øke en annen. De fleste ønsker å bo lengst mulig hjemme til tross for redusert allmenntilstand og mestringsevne. Derfor har vi de siste årene økt innsatsen i hjemmetjenesten og vektlagt tidlig innsats og forebyggende tiltak.

Forebyggende tiltak er mindre ressurskrevende enn behandling og rehabilitering. Det er mest bærekraftig å ruste opp de ***minst*** ressurskrevende tjenestene for på sikt å kunne bruke mindre ressurser, eller utsette bruken av, de ***mest*** ressurskrevende tjenestene. Men det må være en tilpasset og god balanse mellom antallet sykehjemsplasser og kapasiteten i hjemmetjenesten.

Antall plasser og pasienter

PLASSER I SYKEHJEMMENE TOTALT	**63**
• Follebutunet	33
• Forsettunet	29
• Intermediærplass Lillehammer helsehus	1
PASIENTER I HJEMMETJENESTEN TOTALT	**220 – 250**
• Omsorgsboliger og bofellesskap	49
• Egne hjem	170- 200

Dekningsgraden er antall sykehjemsplasser i forhold til antall innbyggere over 80 år. Vi har i dag en dekningsgrad på 15 % som er på nivå med mange andre kommuner. Med det økende antallet eldre de nærmeste årene, vil dekningsgraden om ca. fem år være 12 %. Selv om mange eldre holder seg spreke lenger enn før, vil dette likevel kunne gi utfordringer for tjenesten.

Tjenester og tjenestesteder

Institusjonstjenester deles i langtidsopphold og korttidsopphold. Korttidsopphold kan bestå av: utredning, rehabilitering, avlastning, palliasjon (smertelindring) og terminal pleie (ved livets slutt).

140 pasienter har hatt opphold på sykehjemmet det siste året, gjelder både korttids- og langtidsopphold. Gjennomsnittlig liggetid på korttidsopphold er 10 døgn.

Hjemmetjenester består av ambulerende tjenester til hjemmeboende pasienter og tjenester til pasientene i bofellesskapene og omsorgsboligene.

Dagaktiviteter tilbys ved de to dagsentrene: Dagsenter for eldre i Follebu og Dagsro, dagsenter for hjemmeboende personer med demens i Forset. Hensikten med dagsenteraktivitetene er: utredning, avlastning, rehabilitering, vedlikehold av kognitive funksjoner, vedlikehold av fysiske funksjoner, hjelp til ernæring og sosial møteplass.

Søknader behandlet på tildelingskontoret

Enheten helse og mestring gir helsetjenester til rundt 300 pasienter til enhver tid. Noen får omfattende behandling og pleie mens andre kun får tilsyn og veiledning. Noen får tjenester over mange år mens andre får kortvarig hjelp til opptrening og klarer seg selv igjen i lange perioder.

Både nye søknader og behov for endringer i tjenesten, må behovs vurderes og dokumenteres i henhold til forvaltningsloven og helse- og omsorgslovene. Dette fører til at tildelingskontoret behandler årlig ca. 1500 saker. De fleste søknadene innvilges, men etter en behovsvurdering kan andre typer tjenester tildeles enn de det opprinnelig var søkt om. Mens i underkant av 3 % av søknadene avslås fordi søkeren ikke fyller lovens kriterier for tjenesteyting.

Familie og helse

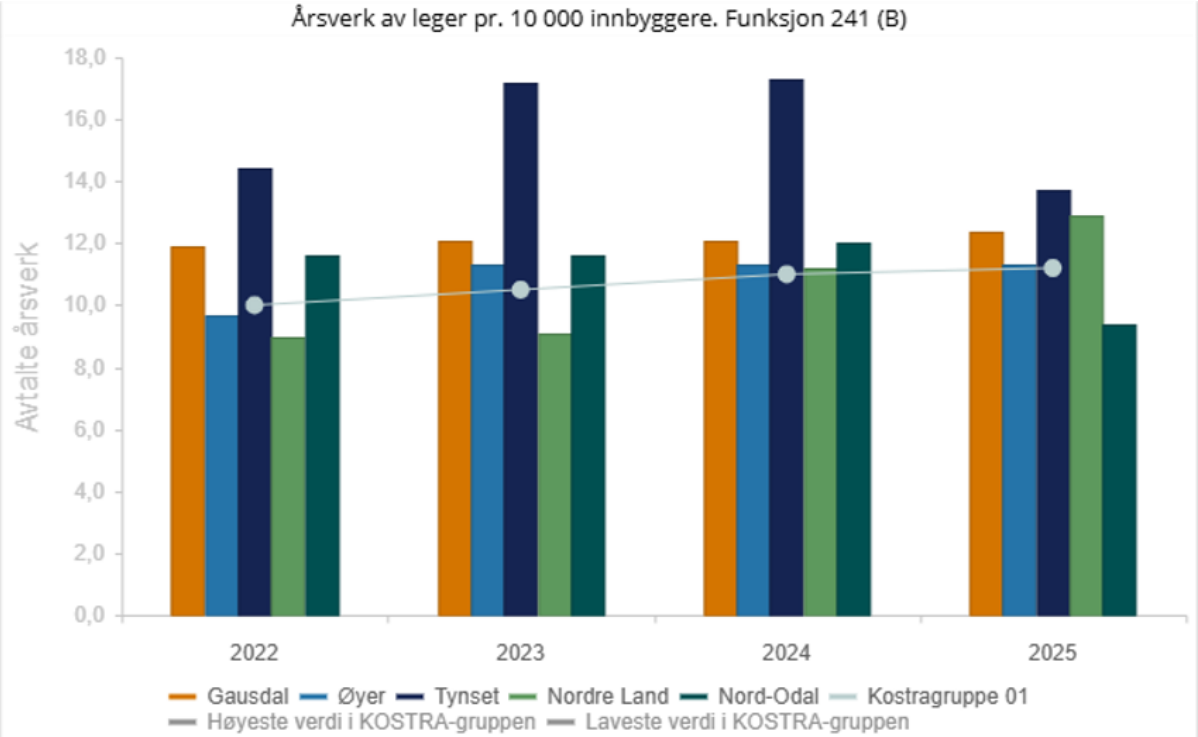
Legetjenesten

Fastlegetjenesten i Gausdal har 7,7 årsverk fordelt på ett årsverk næringsdrivende lege, og 6,7 årsverk kommunalt ansatte leger ved Gausdal legesenter. Turnuslege og sykehjemslege kommer i tillegg. Legesenteret ledes av sykepleier og har i tillegg 4,5 årsverk helsesekretærer. Alle stillinger er besatt.

Listelengde og ventetid

Etter opprettelse av ny hjemmel i august 2025 er det full legedekning i Gausdal med ledig kapasitet på enkelte lister. Legetjenesten har dagberedskap (legevakt) mellom 8 og 16 alle hverdager. Øvrige tidspunkt dekkes av interkommunal legevakt på Lillehammer.

Tjenesteprofil

	2022	2023	2024	2025
Gausdal	11,9	12,1	12,1	12,4
Øyer	9,7	11,3	11,3	11,3
Tynset	14,4	17,2	17,3	13,7
Nordre Land	9,0	9,1	11,2	12,9
Nord-Odal	11,6	11,6	12,0	9,4
Kostragruppe 01	10,0	10,5	11,0	11,2

Tabellene over er basert på Kostra-tall publisert i 2026, og viser at Gausdal i 2025 ikke skiller seg vesentlig ut med høyere legedekning, men er blitt innhentet av sammenlignings-kommunene.

Framtidige utfordringer og økonomiske konsekvenser

Legetjenesten forventes å møte økende etterspørsel som følge av flere eldre innbyggere, flere pasienter med et sammensatt sykdomsbilde, og økte oppgaver overført fra spesialisthelsetjenesten til kommunen. Dette stiller krav til tilstrekkelig legekapasitet, god samhandling og fortsatt fokus på rekruttering og stabilisering av leger.

Gausdal kommune har valgt en modell med hovedvekt på fastlønnede leger. Modellen har bidratt til stabil bemanning og bedre rekruttering, men medfører også høyere lønnskostnader og behov for flere legeårsverk enn ved tradisjonell næringsdrift. Kortere pasientlister gir bedre mulighet til å ivareta kommunale oppgaver, veiledning og oppfølging av pasienter med sammensatte behov, men påvirker samtidig den samlede kostnaden ved tjenesten. Målet er å opprettholde et tilgjengelig, robust og faglig sterkt legesenter som kan møte framtidige behov i kommunen.

Psykisk helsetjeneste

Tjenesten består av

- Psykisk helse- og rustjeneste
- Psykisk helse barn, unge og familie. (Opprettet 1.8.2026)
- Mestringsteam (ambulerende psykisk helsetjeneste)
- Kjellerstua (dag- og aktivitetstilbud)

NAV har også knyttet en jobbspesialist (IPS) til psykisk helsetjeneste, der alle tjenester skal ha et særskilt blikk på aktivitet og jobbmuligheter som en viktig del av behandlingen.

Tjenesten har over tid gjennomført en målrettet omstilling for å sikre at innbyggerne mottar hjelp som har ønsket effekt, samtidig som ressursene utnyttes på en mer hensiktsmessig måte.

Tjenesteprofil

Antall aktive saker per år:

TYPE SAK	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Alvorlig problematikk – langvarig oppfølging	50	65	72	87	103	118	67
Lav terskel av psykisk helsehjelp, forebygging og lette vansker.	133	178	246	280	299	245	198
Mestringsteam						50	67
SUM	**183**	**243**	**318**	**367**	**402**	**413**	**332***

*Per 30.09.2026.

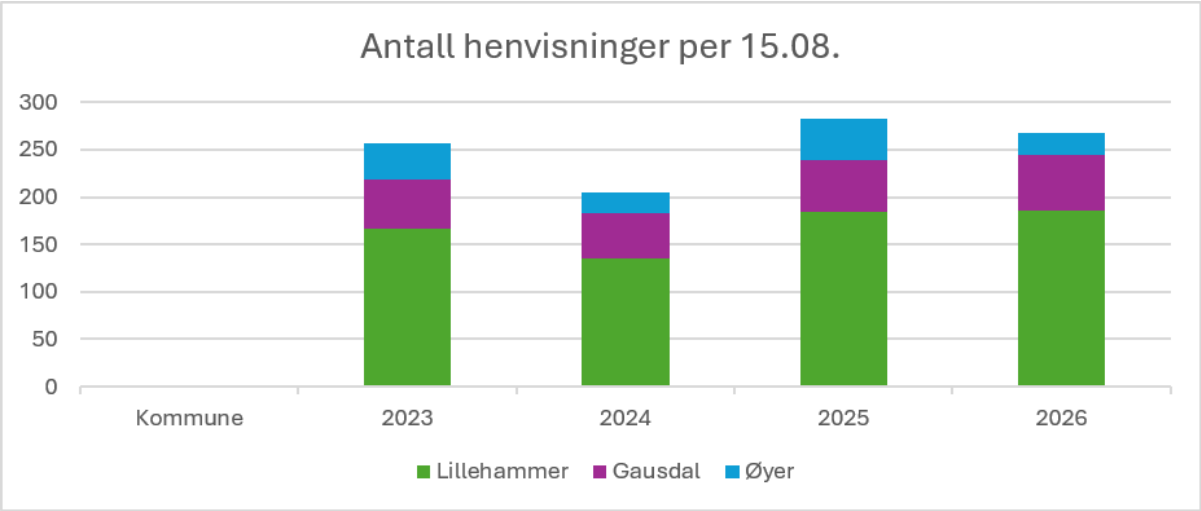
Tjenesten opplever økende pågang, og stadig flere henvises fra lege eller tar kontakt selv. Tjenesten er ingen akutt-tjeneste, men skal jobbe både forebyggende og behandlende. Fra høsten 2025 er det opprettet venteliste.

Samarbeid

Tjenestens målgruppe er stor, og det jobbes mye på tvers mellom tjenester internt i kommunen. I tillegg har vi et interkommunalt tilbud om FACT-team som er en oppsøkende tjeneste i samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Målgruppa her er pasientene med størst utfordringer innen psykisk helse og rus. Det er også igangsatt et interkommunalt utredningsarbeid for å vurdere etablering av botilbud for denne målgruppa.

Frisklivsentralen

Gausdal er vertskommune for den interkommunale Frisklivsentralen for Øyer, Lillehammer og Gausdal. Det er tre årsverk tilknyttet tjenesten. Frisklivssentralen har lokaler på Jorekstad.

Figur: Viser fordeling av antall henvisninger per.15.08. i årene 2023-2026.

Tilbud og samarbeid

Frisklivssentralen er en sentral del av kommunens forebyggende og helsefremmende arbeid. Tjenesten tilbyr et bredt spekter av tiltak innen fysisk aktivitet, kosthold, søvn og tobakksavvenning. Individuelle helsesamtaler kombineres med gruppebaserte oppfølgingstilbud, noe som gir mulighet for tilpasset oppfølging og samtidig effektiv utnyttelse av tjenestens ressurser.

Tjenesten har et etablert og systematisk samarbeid med blant annet helsestasjon- og skolehelsetjenesten, psykisk helsetjeneste, kreftkoordinatorer, NAV og Universitetet i Innlandet. Dette bidrar til tverrfaglig samhandling, tidlig innsats og bedre sammenheng mellom kommunens ulike tjenester og tilbud.

Det er en tydelig økning i etterspørselen etter Frisklivssentralens tjenester. Pågangen øker både fra innbyggere, henvisere og samarbeidspartnere. Tall per 1. oktober 2026 viser at det allerede økte antallet henviste deltakere i 2025 ser ut til å bli ytterligere forhøyet i 2026.

Tilrettelagte tjenester

Enheten er organisert med tre bofellesskap, en barnebolig, eget botiltak, aktivitetstilbud og vernepleiertjeneste. Tjenestene ytes i henhold til krav og føringer i lov og forskrift. De mest sentrale lovene er helse- og omsorgtjenesteloven, pasient- og brukerrettighetsloven og forvaltningsloven, samt nasjonale veiledere som Gode helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming.

Tjenesteprofil

Tilrettelagte tjenester	Antall
Brukere som får tjenester	85-95
Brukere som bor i bofellesskap, boligtiltak og barnebolig	25
Brukere av aktivitetstilbudet	17
Støttekontaktvedtak	60
Får oppfølging av vernepleiertjenesten (i tillegg kommer de sakene der det samarbeides med andre enheter)	19
Årsverk-ansatte	50-75

Antall med utviklingshemming diagnose i Norge ligger mellom 0,95 og 1,23 % av befolkningen. I Gausdal er det registrert 19 personer med diagnosen per i dag.

Bofellesskap og barnebolig

Bjørkvin bofellesskap. I dag er to av fem leiligheter bebodd. Enheten opplever at behovet for tilrettelagt bo- og tjenestetilbud øker. Behovet til de vi vet vil trenge et tilrettelagt botilbud i neste periode, er annerledes enn det dagens bofellesskap tilbyr. For å imøtekomme de behovene vi vet at vil gjøre seg gjeldende fremover, er det besluttet at bygningsmassen som i dag utgjør Bjørkvin, skal rustes opp, slik at den på sikt vil bestå av fire funksjonelle boenheter i løpet av høsten 2027.

Vi har felles leder i to av bofellesskapene og barneboligen. Det gjør at vi i større grad nyttiggjør oss av kompetanse på tvers, samt bygger sterkere fagnettverk som igjen gjør tjenestetilbudet til innbyggerne mer robust.

Gausdal kommune har siden 2024 driftet en ny type institusjon, en barnebolig. Barnebolig brukes når det er behov for at barn bor fast i en bolig utenfor hjemmet. Barnebolig er et bo- og tjenestetilbud for barn som har et omfattende omsorgs- eller oppfølgingsbehov som følge av store funksjonsnedsettelser. Foreldreansvaret ligger til den eller de som i utgangspunktet har det. Boligen ivaretar den daglige omsorgen for barnet på vegne av den eller de som har foreldreansvaret.

Vernepleiertjenesten

Vernepleiertjenesten har ansvaret for støttekontaktordningen, avlastning, brukerrettet personlig assistanse og annen brukerrettet oppfølging. I tillegg er tjenesten aktiv del av koordinerende enhet, TryggEst og i fagnettverk for BPA saker. TryggEst er en helhetlig modell som skal bidra til å forhinre, avdekke og håndtere vold, overgrept og omsorgssvikt mot risikoutsatte voksne. (TryggEst er utarbeidet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), i samarbeid med Helsedirektoratet, Politidirektoratet og KS.)

Brukergruppen er fra 0 til 100 år. Vernepleiertjenesten har utstrakt samarbeid med skole, barnehage, psykisk helse, PPT, NAV, spesialisthelsetjenesten og andre. Vi ser at samarbeid er hensiktsmessig både med tanke på forebygging, robusthet i tjenesten og tilbudet vi kan gi den enkelte innbygger.

Omstillingsbehov

Kommunens helse- og omsorgstjenester utfordres av økte behov for sammensatte tjenester hos yngre personer. Det er en økning på landsbasis av yngre brukere som mottar kommunale omsorgstjenester. Eldre over 65 år utgjør en større gruppe i antall, mens yngre under 65 år bruker langt mer omfattende

og flere tjenester. Kommunen skal yte tjenester knyttet til bolig, tjenester innenfor barnehage, skole, i hjemmet og annet. Dette fordrer godt samarbeid, god kjennskap til kommunens, så vel som spesialisthelsetjenestens tilbud, kompetanse og koordinering.

Den tradisjonelle brukeren av tilrettelagte tjenester lever i dag betydelig lengre enn tidligere. Det er en positiv utvikling, men den innebærer også at flere opplever aldersrelaterte utfordringer som demens, kroniske sykdommer og økt behov for helsehjelp. Derfor trenger mange andre og mer differensierte tjenester enn det som tradisjonelt har vært utviklet for yngre personer med utviklingshemming.

Kommunen må derfor i større grad gå fra et livslangt fokus på omsorg og aktivitet til også å planlegge for aldring, helseoppfølging, tilpassede botilbud og en verdig alderdom. Dette krever nye måter å organisere og utvikle tjenestene på.

Samfunnet

Kultur og informasjonsforvaltning

Enhet for kultur og informasjonsforvaltning er en sammensatt enhet og består av mange ulike tjenester; kulturskole, bibliotek, frivilligsentral, forebyggende ungdomsarbeid, ungdomsklubb, Tid, flyktningtjeneste, skjenke-, serverings- og salgsbevilling, kommunikasjonrådgivning, arkiv og servicetorg. Enheten har et variert tilbud til de ulike målgruppene. Det er gjennomgående fokus på forebyggende arbeid når det gjelder barn og unge, men også for den eldre målgruppen for å forebygge isolasjon og ensomhet.

Kulturskolen

Kulturskolen tilbyr undervisning i sang, gitar, elbass, fiolin, piano, keyboard, trommer, teater/musikal, dans og visuell kunst. Det er totalt 87 elever i sang, musikk, visuell kunst og teater og 107 elever på dans.

Biblioteket

Når det gjelder biblioteket, lånte innbyggerne i kommunen i snitt 2,41 bøker og andre medier hver i 2024. Dette er litt under gjennomsnittet sammenliknet med Innlandet og Norge.

I tillegg til utlån av bøker brukes biblioteket også til utlån av utstyr fra BUA. Biblioteket brukes som arena for ulike arrangement, møter og forestillinger. Både arrangementer i regi av biblioteket, men også av andre arrangører og aktører.

Frivilligsentralen

Det er per oktober 2026 registrert 121 frivillige. I 2025 ble det registrert 3585 frivilligtimer. Frivilligsentralen formidler forskjellige typer oppdrag, har ulike møteplasser og samarbeider med både andre tjenester og ulike lag og organisasjoner.

Juniorklubben og ungdomsklubben

Juniorklubben arrangeres en gang i uka for barn på 5.-7. trinn. Det er et værested der barn kan få en opplevelse av tilhørighet, bygge sosiale relasjoner og få positive opplevelser. Det er 30 plasser per gang. Ungdomsklubben er åpen for alle ungdommer fra Gausdal mellom 13 – 18 år. Det er 40-50 ungdommer som benytter seg av tilbudet hver uke. I tillegg til ukentlige faste klubbkvelder arrangeres det også andre aktiviteter for ungdom, i regi av ungdomsklubben.

Både juniorklubben og ungdomsklubben har tilholdssted på Gausdal Arena, er gratis og en del av det forebyggende arbeidet i kommunen.

Tiltak for inkludering og deltagelse

Det finnes sosiale forskjellene i samfunnet, disse har vi som mål å bidra til å utjevne med tiltak som innebærer inkludering og deltagelse. Tiltak som eksisterer er:

BUA, en nasjonal ordning for utlån av aktivitets- og fritidsutstyr, et viktig tiltak for å utjevne forskjeller i samfunnet slik at alle skal kunne ha mulighet for en aktiv og sosial fritid. Ordningen er tilgjengelig for alle innbyggere i Gausdal, holder til på biblioteket og det er ønskelig at mange benytter seg av tilbudet.
Fritidskasse er en ordning som gir mulighet for at flere barn og unge kan delta i organiserte fritidsaktiviteter, uavhengig av familiens økonomi. Fritidskassen kan dekke kostnader til utstyr, reise, cup, leir og/eller deltakeravgifter i faste, organiserte aktiviteter. Tiltaket organiseres i samarbeid mellom kommunen og frivilligheten/organisasjonene. Fritidskasse er et tiltak der det legges til rette for fellesskap, trygghet og deltakelse, som en del av et systematisk arbeid for at alle skal ha like muligheter.
Ferietilbud til barn og unge er et tilbud som har eksistert i flere år og som fortsatt er viktig å opprettholde og videreutvikle, med hovedfokus på å utjevne sosiale forskjeller. Det gis tilbud om ferieaktiviteter i minst en sommerferieuke. Det arrangeres flere uker med ferietilbud om det mottas tilstrekkelig med tilskuddsmidler. Tilbudet er for barn på mellomtrinnet og ungdomsskolen.
Åpen Hall er et gratis aktivitetstilbud til barn og ungdom i Gausdal. Det legges til rette for aktiviteter i hallen en kveld i uka.

Tid

Tid er et møtested med fokus på Tilhørighet, Inkludering og Deltagelse.
Et sted der ungdom og unge voksne kan få arbeidstrening og oppleve at de har styrker og egenskaper som trengs i samfunnet. Tid har i 2026 lærekandidat, personer i arbeidstrening og arbeidsutprøving, samt frivillige.
Det er et samarbeid med Gausdal ungdomsskole og videregående skoler for å gi elever et alternativt læringsopplegg. I tillegg samarbeides det om valgfaget Innsats for andre.

Flyktningtjeneste

Det er bosatt 94 flyktninger fra 2022. I 2026 bosettes det 10 flyktninger. Flyktningtjenesten forbereder seg på at antallet blir det samme i 2027 som i 2026.

Andre tjenester

I tillegg yter enheten tjenester innen området skjenke-, serverings- og salgsbevillinger for alkohol og tobakk. Antall søknader på skjenkebevillinger for enkeltanledninger har de siste årene vært stabile på ca. 20 i året. Per september 2026 er det 14 faste skjenkebevillinger og 7 faste salgsbevillinger for alkohol i Gausdal. Det er i tillegg registrert 10 utsalgssteder for tobakk i kommunen. Kontrolltjenester på området er utført av Trygg24 på vegne av kommunen.

Kommunens servicetorg er organisert i enhet for kultur og informasjonsforvaltning. Det er gjennomsnittlig 398 henvendelser til sentralbordet per måned de åtte første månedene i 2026. Dette er en nedgang fra 2024 (530) og 2025 (439).

Det er gjort stikkprøver enkelte uker gjennom året for å se hvor mange besøkende det er på servicetorget. Gjennomsnittet av eksterne henvendelser per uke er 25,7, interne henvendelser 11 og kun venteværelse 30,8.

Kommunikasjonsrådgiver og kommunens arkiv er tjenester som brukes av hele organisasjonen, men er organisatorisk plassert i Kultur og informasjonsforvaltning. Kommunens arkiv er ansvarlig for dokumentasjon som dannes i alle deler av tjenestetilbudene.

Tekniske tjenester

Tekniske tjenester utgjør i hovedsak planområde 6 og 7, og består av følgende avdelinger/fagområder: byggesak, kart/oppmåling, arealplan, eiendomsforvaltning, teknisk drift (veg, vann og avløp) og kommunale avgifter, eiendomsskatt, septik og renovasjon. I tillegg er det en prosjekterings-/utredningsgruppe som planlegger og gjennomfører investeringsprosjekter.

Byggesøknader

Byggesaksavdelingen har fra 1. januar til 30. september 2026 behandlet 239 saker etter plan- og bygningsloven. Av disse er 6 fritidsboliger og 9 boenheter.
Til sammenligning var det ved utgangen av september 2025 behandlet 178 saker etter plan- og bygningsloven. Av disse er 19 fritidsboliger og 4 boligenheter.

Energibruk

I planperioden videreføres arbeidet med å redusere energibruken i kommunale bygg gjennom målrettede ENØK-tiltak og rehabiliteringsprosjekter. Prosjektet med utskifting til energieffektive lyskilder i kommunale bygg er gjennomført.

Rehabiliteringen av Follebutunet sykehjem pågår og forventes ferdigstilt i løpet av 2026 eller tidlig i 2027. Prosjektet omfatter omfattende energibesparende tiltak, oppgradering av helseteknologi og generell rehabilitering av bygningsmassen. Tiltaket er delvis finansiert gjennom Husbankens ordninger for energi- og investeringstilskudd.

Det skal også gjennomføres et større rehabiliteringsprosjekt ved Bjørkvin, hvor det legges til rette for flere ENØK-tiltak som vil bidra til redusert energibruk og mer kostnadseffektiv drift av bygget.

For Forsettunet sykehjem vurderes energibesparende tiltak og rehabiliteringstiltak som en del av det videre arbeidet med utviklingen av helse- og omsorgstjenestene i kommunen. Tidspunkt og omfang for gjennomføring vil bli sett i sammenheng med pågående utredninger og framtidige behov.

Gebyrer

Det vurderes behov for nye eller reviderte gebyrer knyttet til henting av vann, kart- og oppmålingstjenester, byggesaksbehandling og behandling av tillatelser som følger opp kommunale pålegg om utbedring av private avløpsanlegg. Kommunen vil også arbeide videre med å differensiere gebyrene slik at disse i større grad står i forhold til arbeidsomfanget og kompleksiteten i den enkelte sak.

Forskrift om gebyr for saksbehandling og kontroll etter forurensningsregelverket for private avløpsanlegg og forskrift om vann- og avløpsgebyrer for kontroll av vannmålere er vedtatt. Per september 2026 er gebyrene imidlertid ikke tatt i bruk, da kommunen ennå ikke har etablert de nødvendige ordningene for gjennomføring av kontroll- og tilsynsoppgavene. Gebyrene vil bli aktivert så snart ordningene er på plass.

Planarbeid

Kommunedelplan Skei ble vedtatt i desember 2025. Med utgangspunkt i denne overordnede planen har det i 2026 vært noen planarbeider for frittliggende hytter (forenklet planprosess) samt tillatelse til tiltak for å opparbeide golfhull på Fjerdrumseterlykkja. Reguleringsplan for Segalstadseterlykkja (tettstedsutvikling på Skei) er nå i prosess, mens Reguleringsplan for Hotellvegen Skeikampen står foreløpig noe i ro.

I 2026 er reguleringsplanen for utvidelse av Sollia boligfelt vedtatt, og planavdelingen har også bidratt i sluttføringen av reguleringsplanen for Q-meieriet og kollektivplassen ved Segalstad bru.

Utviklingen av Ovrelia miljø- og næringspark, herunder etablering av Gausdal Biogass, er et viktig nærings- og miljøprosjekt for kommunen. Det forventes videre planavklaring og framdrift i saken i planperioden.

Boligutvikling vil fortsatt være et prioritert tema. Det legges opp til videre arbeid med boligområdene Granheimskogen og Heggen i Follebu, med mål om å sikre tilstrekkelig tilgang på attraktive boligtomter og bidra til ønsket befolkningsutvikling. Helhetlig boligutvikling som et av vegvalgene i vegvalg helse og omsorg er jobbet med i 2026.

Kommunestyret har uttrykt ønske om å legge til rette for økt boligbygging også i Vestre Gausdal. Mulighetene for nye boligområder vil derfor bli vurdert i forbindelse med framtidig rullering av kommuneplanens arealdel, der aktuelle lokaliseringsalternativer og arealbehov vil bli utredet nærmere. Dette arbeidet må ses i sammenheng med kommunens samlede areal- og boligpolitikk, samt tilgjengelige planressurser.

Næring og miljø

Planområde 2 omfatter næring, landbruk og miljø. I dette inngår de interkommunale samarbeidene Lillehammer-regionen Vekst og Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen.

Lillehammer-regionen Vekst

Næringsutviklingsarbeidet er organisert gjennom Lillehammer-regionen Vekst (LRV), som er et vertskommunesamarbeid mellom Lillehammer, Øyer og Gausdal kommuner, der Lillehammer er vertskommune. LRV er bindeleddet mellom næringslivet og kommunenes administrative og politiske ledelse, og tilbyr ulike tjenester og samarbeid innen næringsutvikling.

Bedriftsbesøk

LRV ønsker å være en aktiv og synlig partner for næringslivet i Lillehammer-regionen, og bidra til å skape vekst, innovasjon og bærekraft. Det gjennomføres derfor jevnlige besøk hos bedriftene i kommunen.

Gjennom disse møtene er målet å formidle muligheter til å være med på prosjekter med virkemiddelapparatet, jobbe med vekst- og utviklingsplaner, veilede/gi råd og høre hva næringslivet ønsker fra kommunen. Bedriftene er veldige positive til å motta besøk. LRV kommuniserer også med næringslivet via næringsforeningen, telefon og epost.

Næringsfond

Gausdal kommune kan gi tilskudd fra næringsfondet som hjelp til å skape nye bedrifter og utvikle eksisterende næringsliv i Gausdal. Bedriften må være etablert eller være under etablering og ha et organisasjonsnummer.

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen

Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen er felles for Gausdal, Lillehammer og Øyer kommuner, og Gausdal er vertskommune for kontoret. Kontoret har ansvaret for jord og skogbruksforvaltning, samt vilt- og utmarksforvaltning i kommunene, og skal bidra til næringsutvikling innen fagområdene. Videre deltar kontoret i kommunenes samfunns- og næringsutviklingsarbeid, herunder plansaker, strategiske næringsplaner og ulike temaplaner.

Produksjonstilskudd
Jordbruksforetak som driver med husdyr- og/eller planteproduksjon, kan søke produksjonstilskudd (PT). I 2025 var det 243 foretak som søkte om PT-tilskudd i Gausdal. I 2024 var det 244.

Regionalt miljøprogram
Regionalt miljøprogram (RMP) skal stimulere til å ta ekstra miljøhensyn eller ta vare på miljøverdier, som blant annet utsatt jordarbeiding, miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel og bruk av fangvekster. I 2025 kom det inn 185 søknader i Gausdal, noe som er en liten nedgang fra 186 søknader i 2024. Klimatiltakene skal stimulere landbruket til å velge klimavennlige ordninger hvor det også for gårdbrukere ligger en gevinst i bedre økonomi i jordbruket.

Jordbruksarealer
Dyrka og dyrkbar mark, skog og utmark utgjør landbrukets næringsareal. I Gausdal var 51 570 daa registrert som fulldyrka og overflatedyrka og 18 491 daa som innmarksbeite i 2025. Det vil si at det kan søkes om tilskudd for 5,9 % av arealet i Gausdal. Dette er produktive arealer som utløser tilskudd i form av gras, korn, samt frukt/bær og grønnsaker. Ikke alle arealer er omsøkt, men det viser kommunens samla totale jordbruksarealer. Av øvrig areal i kommunen er 30 % registrert som produktiv skog.

Økonomisk status og rammebetingelser

Hovedtrekk i utviklingen i økonomien fra økonomiplanen for 2026-2029 til 2027-2030

Den samlede kommunale lønns- og prisveksten for 2026 er i regjeringens forslag til statsbudsjett anslått å utgjøre 4 %. Norges Bank har hevet styringsrenten to ganger i løpet av 2026 og rentebanen er høyere enn i fjor. Kommunen har økte utgifter til innbyggere med særskilte behov både innen skole, barnehage og helse- og omsorgstjenestene, og det er mer krevende enn tidligere å rekruttere til flere av kommunens tjenester. Til tross for at kommunen over flere år har arbeidet med omstilling og effektivisering av tjenestene, oppleves den økonomiske situasjonen fortsatt å være krevende. Utgiftene øker mer enn overføringene fra staten, både i Gausdal og i kommune-Norge for øvrig. Dette har KS flere ganger påpekt overfor regjeringen og Stortinget. Etter at regjerningen hadde lagt fra sitt forslag til statsbudsjett for 2027 kommenterte KS' styrelder Gunn Marit Helgesen følgende:

> ***Regjeringens budsjettforslag bommer på tøff virkelighet***
>
> *– Norske ordførere er nok skuffet nå. Jeg er overrasket over at regjeringen legger fram et forslag som kan føre til kutt i tjenester og stengte veier, sier KS' styreleder Gunn Marit Helgesen.*
>
> *– Mange kommuner og fylkeskommuner hadde håpet på et budsjett som i større grad tok innover seg de omfattende utfordringene sektoren står i. Kontinuerlig omstilling, demografipress, rentesmell og økt vekt på beredskap blir ikke enklere med dette forslaget, slår Helgesen fast. I kommuneproposisjonen lovet regjeringen en inntektsvekst på 3,5 til 4 milliarder kroner. Det er blitt til 3,2 milliarder kroner. Justert for demografiendringer anslås det et økt handlingsrom på 0,5 milliarder kroner.*
>
> *– Det er det absolutte laveste nivået av regjeringens løfte fra i mai. I tillegg mangler kommunene og fylkeskommunene folk, og den statlige detaljstyringen gjør det svært krevende å møte de store behovene, sier Helgesen.*

Det ble i mai 2026 vedtatt tiltak for å oppnå utgiftsreduksjoner i prosessen Bærekraft III. Lenke til saksframlegg (sak 33/2026) og kommunestyrets vedtak er her:
https://prod02.elementscloud.no/publikum/961381274_PROD-961381274/DmbMeeting/100

Budsjettpremisser

I kommuneloven er det i § 14-4 inntatt bestemmelser om innhold i økonomiplan og budsjett. Ordlyden er som følger:

> *Økonomiplanen skal vise hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale og regionale planer skal følges opp.*
>
> *Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets eller fylkestingets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbusjettet bygger på. De skal også vise utviklingen i kommunens eller fylkeskommunens økonomi og utvikling i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser. Vedtaket om årsbudsjett skal angi hvor mye lån som skal tas opp i budsjettåret.*

Kommuneplanens handlingsdel er del av samme dokument som økonomiplan og årsbudsjett i Gausdal. Det som er inntatt i kommuneloven er inkludert i dette dokumentet. Vedtatte planer følges opp og de satsinger/utfordringer som kommunen vektlegger framgår også. Det vises i den forbindelse til følgende kapitler i dokumentet:

- Stasingsområder i kommuneplanens samfunnsdel (innledgningsvis) med tilhørende mål og delmål.
- Utfordringer, fokusområder og oppdrag knyttet til kommunens vedtatte mål inngår på det enkelte planområde.

Støre-regjeringens forslag til statsbudsjett

Regjeringen Støre har lagt fram statsbudsjett for 2027. Det er lagt opp til en økning i rammetilskudd utover utgifter til demografi, pensjon og lønns- og prisvekst med 0,5 milliarder kroner. Det er i det nedre sjiktet av den veksten i frie inntekter som ble skissert i kommuneøkonomiproposisjonen.

Det er i statsbudsjettet for 2027 lagt opp til en prisvekst på 2,9 %, lønnsvekst på 4 % og vekst i pensjonsutgiftene med 0,5 %. Dette gir en samlet kommunal deflator på 3,8 %. Disse forutsetningene er lagt til grunn i kommunedirektøren sitt forslag til budsjett og økonomiplan.

Gausdal har i 2027 en distriktsindeks på 44. Det er dårligere enn for 2026, og innebærer at kommunen får et høyere Sør-Norge tilskudd enn for 2026, økningen utgjør ca. 2 mill. kr korrigert for prisveksten fra 2026 til 2027. Kommunen har også i 2027 fått ordinært skjønnstilskudd øremerket arbeid med omstilling av kommunens tjenster, tilskuddet er på 1 mill. kr og er ikke videreført til de andre årene i økonomiplanperioden.

Regjerninger fortsetter arbeidet med å innlemme i rammetilskuddet øremarka tilskudd. Gausdal har fått kompensert inn i rammetilskuddet ca. 145.000 kr knyttet til sju tilskuddsordninger. Det er ikke lagt inn tilsvarende utgift da dette er tilskuddsmidler som kommunen ikke har (eventuelt svært sjelden) har benyttet seg av. Dette gjelder tilskuddsordninger knyttet til skoleturer handlingsplan antisemittisme, samarbeid SFO, kulturskole, idrettsforeninger mm, svømmeopplæring for nyankomne minioritetselever, forebygging radikalisering og voldelig ekstremisme, sekretærfunksjon helsefellesskapene, lønnstilskudd til utdanning i avansert klinisk allmensykepleie og tryggere skolevei/nærmiljø.

Kommunen her kompensert for at maksimalprisen for foreldrebetaling holdes uendret på 1200 kr per måned og helårsvirkning av økt basistilskudd fastleger. Dette er ivaretatt i kommunedirektørens budsjettforslag.

Det er i rammetilskuddet til Gausdal trukket ut ca. 0,3 mill. kr merket med “avvikling av plikt til leksehjelp på 1-4 trinn”. I Gausdal er leksehjelpen lagt til mellomtrinnet og ungdomsskolen, det er derfor ikke mulig å trekke ut midlene fra ramma til skolene slik som statsbudsjettet legger opp til.

Hovedtall

Endringer i foreslått budsjettet fra vedtatt budsjett for 2026 til budsjett 2027 og økonomiplan 2027-2030 kan oppsummeres slik:

Endringer fra vedtatt nivå 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Reversere bruk av disposisjonsfond i opprinnelig budsjett 2026	12.017	12.017	12.017	12.017
Lønn, pris, pensjon	15.504	18.442	19.382	20.144
Saldering HØP tidligere år, økt nedtak fra 2026 for årene 2027-2030	-4.003	-16.258	-25.713	-25.713
Reversering tiltak saldering HØP 26-29, se opp mot tiltak i Bærekraft III	13.854	26.109	35.564	35.564
Tiltak bærekraft III - Ksak 33/26	-12.848	-18.768	-20.868	-20.868
Bærekraft 26-29, økt effekt fra 2026	-3.912	-6.429	-6.541	-6.541
Selvkost, inkl. avsetning til disposisjonsfond for å dekke opp subsidiering vann og avløp	3.083	3.780	5.008	7.822
Statsbudsjettet/ramme/skatt, netto økte inntekter	-23.829	-23.637	-23.627	-23.639
Netto renter, avdrag, utbytte	-1.349	4.538	5.292	5.388
Nye tiltak	4.663	8.657	8.955	10.267
Interkommunale samarbeid	5.080	2.206	1.894	1.894
Eiendomsskatt	460	-80	-935	-1.567
Øvrige tiltak	4.458	3.926	2.623	2.623
Sum tiltak - salderingsbehov	**13.178**	**14.503**	**13.052**	**17.392**

I tabellen over framkommer det ei egen linje om nye tiltak. Dette inkluderer følgende:

Planomr.	Nye tiltak i utgangspunktet var innarbeidet i økonomiplanen	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
1 Administrative fellestjenester	Økt stillingsdel hovedtillitsvalgt	87	87	87	87
1 Administrative fellestjenester	Valgavvikling, økte utgifter	175	0	175	0
1 Administrative fellestjenester	Reforhandling avtale med Ikomm	300	0	0	0

1 Administrative fellestjenester	Kontingenter, forsikringer	442	442	442	442
3 Skole	Utgifter knyttet til undervisning for enslige mindreårige asylsøkere	100	100	100	100
4 Barnehage	Økning i omfang av spesialpedagogisk hjelp i barnehage	814	2.600	2.600	2.600
5 Kultur og fritid	Ekstraordinært vedlikehold kirkene	305	0	320	500
6 Teknisk drift	Beredskapskoordinator - økning 20%	230	230	230	230
7 Bygg/eiendom/areal	Planarbeid, Helhetlig boligutvikling og regulering Heggen 5	600	0	0	0
9 Barn og familie	Styrking av flyktninghelsetjenesten	200	200	200	200
11 Helse	Økt ressurs ergoterapeut og fysioterapeut. Vegvalg 2	1.700	1.700	1.700	1.700
11 Helse	Spesialisering kommunepsykolog	90	90	45	0
11 Helse	Bærekraft 26-29 11 Helse	150	0	0	0
11 Helse	Lønn til fysioterapeuter med driftstilskudd	100	100	100	100
11 Helse	Omstilling av tjenester rus- og psykisk helse	-4.304	-4.304	-4.304	-4.304
11 Helse og 12 Omsorg	Endringer i særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester 2027-2030	1.032	5.080	5.080	5.080
11 Helse og 12 Omsorg	Økte lisenser elektroniske fagsystem innen helse- og omsorgstjenestene og drift helseteknologi Follebutunet	1.252	1.252	1.100	2.452
12 Omsorg	Gardiner til sykehjemsrom og fellesområde i bygg A 1. etg.	180	0	0	0
12 Omsorg	Reduksjon utgifter kritiske vakter	-900	-900	-900	-900
12 Omsorg	Tjenestekoordinator med ansvar for oppfølging av	500	500	500	500

	personlige assistenter og BPA-ordninger				
12 Omsorg	Anskaffelse av arbeidssko og ytterjakker etter ny avtale	330	200	200	200
12 Omsorg	Økning lederressurs sykehjem	700	700	700	700
12 Omsorg	Økt grunnbemanning grunnet endret pasientsammensetning	500	500	500	500
12 Omsorg	Økte utgifter til legemidler	80	80	80	80
	Sum nye tiltak	**4.663**	**8.657**	**8.955**	**10.267**

Som det framgår av hovedtabellen over er det en ubalanse for alle år i planperioden . Dette foreslås saldert slik (beløp i hele tusen kroner):

Planområde	**Salderingstabell 2027-2030, Kommunedirektørens forslag**	**Øk.plan 2027**	**Øk.plan 2028**	**Øk.plan 2029**	**Øk.plan 2030**
	Salderingsbehov	**13178**	**14503**	**13052**	**17392**
	Saldert slik:				
Alle	Ikke kompensert prisvekst	-3 469	-3 469	-3 469	-3 469
Alle	Nedtak planområdene - fra 2030				-7 984
04 Barnehage	Økning i omfang av spesialpedagogisk hjelp i barnehage, redusert økning fra 2029	0	0	-650	650
11 Helse	Omstilling av tjenester rus- og psykisk helse, redusert økning mestringsteamet med ett årsverk	-880	-880	-880	-880
11 Helse	Økt ressurs ergoterapeut og fysioterapeut. Vegvalg 2. Redusert økning 1 fysioterapeut, tilskudd fysioterapeut	-1 110	-1 110	-1 110	-1 110
12 Omsorg	Økning lederressurs sykehjem, redusert med 15%	-280	-280	-280	-280
12 Omsorg	Økt grunnbemanning grunnet endret pasientsammensetning	-500	-500	-500	-500

13 Generelle utgifter og inntekter	Tilbakeføring til disposisjonsfond fra selvkost-områdene vann og avløp	-4 697	-8 217	-6 116	-3 772
13 Generelle utgifter og inntekter	Bruk/avsetning flyktning-fond	-2 195			
13 Generelle utgifter og inntekter	Bruk disposisjonsfond- økt budsjett kontrollutvalg	-47	-47	-47	-47
	Sum salderingstiltak	**-13 178**	**-14 503**	**-13 052**	**-17 392**

Renteforutsetninger

Rentenivået i 2026 har fortsatt å være på et høyt nivå. Norges bank har i 2026 hevet styringsrenten med 0,25 prosentpoeng både i mai og i september. Den anslåtte rentebanen er høyere enn på samme tid i fjor. For årene 2027-2030 baserer kommunen seg på anslagene fra KLP. For den delen av låneporteføljen som er knyttet mot flytende rente, er følgende rentesatser benyttet:

År 2027	År 2028	År 2029	År 2030
5,6 %	5,45 %	5,15 %	4,9 %

Inntekter fra kraftsektoren

Gausdal kommune utøver sitt eierskap i kraftsektoren gjennom Innlandet Energi Holding as, kommunens eierandel er 3,737 %. Kommunene i Innlandet eier samlet 50 % av Eidsiva Energi AS. Eidsiva Energi AS har for årene 2025-2030 lagt opp til en høyere utbytteplan enn minimumsnivået på utbytte som framgår av aksjonæravtalen. Kommunen har lagt dette til grunn for utbyttenivå i økonomiplanen for 2027-2030. Dette samsvarer med det som var lagt inn i sak til kommunestyret i mai 2026 om Bærekraft III.

Følgende inntekt er lagt inn i økonomiplanen (beløp i 1000 kr):

Utbytte fra kraftsektoren 2027-2030

Beløp i 1000 kr

Art(T)	Funksjon(T)	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Utbytte og eieruttak	Kraftverksmidler	-26 372	-26 852	-27 293	-27 679
Totalsum		**-26 372**	**-26 852**	**-27 293**	**-27 679**

Utvikling i kommunale gebyrer

De kommunale priser og gebyrer er i utgangspunktet justert med den kommunale prisveksten (deflatoren) i statsbudsjettet på 3,8 %. Det er imidlertid gebyrer som justeres på en annen måte, og for de gebyrene fremmes det enten en egen sak for kommunestyret eller det er nevnt som et eget punkt i budsjettvedtaket for 2027.

Gebyrer som har egne saker er gebyrer innen følgende tjenester: vann, avløp, renovasjon, feiing, septik, byggesak, oppmåling og private reguleringsplaner.

Justering av gebyrer innen pleie og omsorg

Enkelte av gebyrene for pleie og omsorg justeres ulikt fra den kommunale deflatoren (3,8 %). Enkelte gebyrer, som omhandler matvarer og vask, justeres etter prisveksten på 2,9 %

Omsorgsstønad er ikke et gebyr, men inntas likevel i gebyroversikten for å synliggjøre hva som er satsen for dette. Satsen for omsorgsstønad justeres opp med 3,6 %.

Foreldrebetaling barnehage

Støre-regjeringen sitt forslag til statsbudsjett innebærer en makspris i barnehagen for 2027 med 1.200 kr i måneden (betalingsfri måned i juli). Det er det samme som for 2026, det vil si at satsen blir ikke prisjustert i 2027. Det tas forbehold om Stortingets endelige vedtak knyttet til maksprisen. Blir den endret, foreslås det at også kommunens pris for 2027 sette til det samme.

Ordningen med gratis kjernetid og redusert foreldrebetaling for lavinntektsfamilier fortsetter som tidligere. Det samme gjør ordningen med at det tredje barn i en familie som samtidig går i barnehage, skal være gratis.

Sats for kostpris i barnehage foreslås av administrasjonen uendret fra 2026 til 2027. Det vil si at satsen ikke justeres for prisveksten.

Eiendomsskatt

Maksimalsatsene for henholdsvis boliger/fritidsboliger og næring er 4 og 7 promille.

Eiendomsskatten er videreført med 4 promille for boliger og fritidseiendommer.

Eiendomsskattesatsen for næringseiendom er videreført med 7 promille.

Det er lagt inn en volumøkning av nye enheter slik det er lagt til grunn for vann- og avløpsgebyrene. Formuesverdi på boligene har ikke økt så mye som tidligere, det innebærer at det samlet sett er lagt inn en lavere inntekt fra eiendomsskatt enn det som lå til grunn i økonomiplanen for 2026-2029.

Tingretten har gitt medhold til en gruppe hytteeiere på Skei om at den kommunale retakseringen som fant sted i 2020 med virkning fra og med skatteåret 2021, er ugyldig. Retten har dømt kommunen til å betale saksomkostninger og tilbakebetale uriktig fakturert eiendomsskatt for årene 2025-2026. Kommunestyret vedtok i sitt møte 24.september 2026 å anke dommen til lagmannsretten. Per nå foreligger det derfor ingen rettskraftig dom. Det er derfor tatt utgangspunkt i det samme grunnlag for beregning av eiendomsskatt som for tidligere år.

Inntekter fra eiendomsskatt som er lagt inn i økonomiplanen for 2027-2029 er som følger.

Eiendomsskatt 2027-2030

Beløp i 1000 kr

Art(T)	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer (annen	-43 123	-43 663	-44 518	-45 150
Eiendomsskatt næringseiendom m.m.	-4 355	-4 355	-4 355	-4 355
Eiendomsskatt vannkraftanlegg	-1 060	-1 060	-1 060	-1 060
Totalsum	**-48 538**	**-49 078**	**-49 933**	**-50 565**

Vann- og avløpsgebyrer

Gebyrene for vann- og avløpstjenesten er omfattet av selvkostprinsippet, det vil si at alle utgifter til disse tjenestene i sin helhet skal dekkes av gebyrinntektene. Det er flere variabler som påvirker kostnadene, deriblant den relativt store renteøkningen den siste tiden bidrar til at kommunen må betale mer i renteutgifter på lån som er tatt opp for å bygge ut vann- og avløpsanlegg. Strømutgiftene har også vært høye den senere tiden, slik at kostnadene til vannproduksjon og pumping av vann og avløp øker. Avtalen med Lillehammer kommune knyttet til transport og rensing av avløpsvann ved Lillehammer renseanlegg ble vedtatt høsten 2025.

For å sikre tilstrekkelig vannforsyning i kommunen vil det i relativt nær framtid bli behov for å bygge ut en ny vannkilde. Dette vil kreve relativt store investeringer. Når det gjelder inntektssida er det reduserte inntekter fra tilknytningsavgifter sett opp mot nivået for noen år tilbake. Når det bygges nye hytter, boliger og næringslokaler må det betales en tilknytningsavgift for å koble seg på det kommunale ledningsnettet. Byggeaktiviteten har avtatt vesentlig etter renteoppgang og økte utgifter generelt i samfunnet, noe som har stor betydning for inntektssiden i beregningen av vann- og avløpsgebyrer. Alle disse momentene bidrar negativt, og medfører behov for økte gebyrer.

Når det gjelder selvkost for vann- og avløp skal kommunen avsette på selvkostfond hvis tjenestene går med overskudd, og en kan bruke av fond ved underskudd. Skulle fondene bli tomme er det også tillatt å ha negative fond, men da må en mellomfinansiere ved å «låne» fra disposisjonsfondet og betale tilbake når tjenestene går i pluss igjen. Positive eller negative fond skal utjevnes over maksimalt 5 år.

At gebyrene for disse tjenestene har økt relativt mye de siste årene er ikke noe særskilt fenomen for Gausdal kommune, men har vært og vil være en utfordring for hele kommune-Norge.

Negative selvkostfond har medført at kommunen har måttet "låne" av disposisjonsfondet i en periode som mellomfinansiering. For vann og avløp vil tilbakebetalingen til disposisjonsfondet starte i 2027 og være ferdigstilt i 2030. Dette er noe senere enn det som ble anslått i økonomiplanen for 2026-2029. En av årsakene til det er en økt renteforutsetning sett opp mot det som var nivået da og fortsatt svært lav byggeaktivitet.

Subsidiering gebyrer vann og avløp - mellomfinansiering disposisjonsfondet

Som for handlings- og økonomiplanen for 2026-2029 er det også i inneværende økonomiplan en underfinansiering av selvkostområdene vann og avløp. Gebyrene er foreslått økt, men det vil først være i 2030 at disse to selvkostfondene igjen er i balanse. Dette innebærer at drifta for øvrig (i realiteten disposisjonsfondet til kommunen) mellomfinansierer dette inntil selvkostfondene igjen er positive. Den lave byggeaktiviteten som følge av generell dyrtid og høyt rentenivå innebærer at tilknytningsavgiftene er på et betydelig lavere nivå enn for noen år siden. Sammen med økte avskrivninger og økte priser for øvrig legger dette press på selvkostfondene og medfører økte gebyrer.

For handlings- og økonomiplanen 2027-2030 kan dette illustreres som følger:

Tall i hele tusen kroner	**Regnskap**	**Regnskap**	**Regnskap**	**Anslag**	**HØP 2027-2030**				
VANN OG AVLØP, per 31.12	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**SUM**
Underskudd selvkost det enkelte år - lånt fra disposisjonsfondet	-13567	-14231	-3916	-772	0	0	0	0	**-32486**
Tilbakebetaling til disposisjonsfond det enkelte år				0	4727	10108	15054	2597	**32486**
Akkumulert "lån" fra disposisjonsfondet per 31.12	**-13567**	**-27798**	**-31714**	**-32486**	**-27759**	**-17651**	**-2597**	**0**	
Negativt selvkostresultat må dekkes opp innen fem år:									
- år 2023 - dekkes opp innen 2028. Dekkes opp slik:				0	4727	8840	0		
- år 2024 - må dekkes opp innen 2029. Dekkes opp slik:					0	1268	12963		
- år 2025 - må dekkes opp innen 2030. Dekkes opp slik:						0	1702	2214	
- år 2026 - må dekkes opp innen 2031. Dekkes opp slik:							389	383	
Sum "tilbakebetaling til disposisjonsfondet"				**0**	**4727**	**10108**	**15054**	**2597**	**32486**

Tall for del enkelte selvkostområde vann og avløp vises nedenfor:

Tall i tusen kroner	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Anslag	HØP 2027-2030				
VANN, tall per 31.12	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**Sum**
Akkumulert "lån" fra disposisjonsfondet per 31.12	**-7 697**	**-13 240**	**-14 253**	**-14 728**	**-12 321**	**-6 941**	**-86**	**0**	
Dekker opp negativt selvkostresultat innen fem år:									
- år 2023 - må dekkes opp innen 2028. Dekkes opp slik:				-	2 407	5 290			7 697
- år 2024 - må dekkes opp innen 2029. Dekkes opp slik:					-	90	5 453		5 543
- år 2025 - må dekkes opp innen 2030. Dekkes opp slik:							1 013		1 013
- år 2026 - må dekkes opp innen 2031. Dekkes opp slik:							389	86	475
Sum				**-**	**2 407**	**5 380**	**6 855**	**86**	**14 728**

Tall i tusen kroner	Regnskap	Regnskap	Regnskap	Anslag	HØP 2027-2030				
AVLØP, tall per 31.12	**2023**	**2024**	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**SUM**
Akkumulert "lån" fra disposisjonsfondet per 31.12	**-5870**	**-14558**	**-17461**	**-17758**	**-15438**	**-10710**	**-2511**	**0**	
Dekker opp negativt selvkostresultat innen fem år:									
- år 2023 - må dekkes opp innen 2028. Dekkes opp slik:				0	2 320	3 550			5 870
- år 2024 - må dekkes opp innen 2029. Dekkes opp slik:					0	1 178	7 510		8 688
- år 2025 - må dekkes opp innen 2030. Dekkes opp slik:						0	689	2 214	2 903
- år 2026 - må dekkes opp innen 2031. Dekkes opp slik:						0		297	297
Sum				**0**	**2 320**	**4 728**	**8 199**	**2 511**	**17 758**

Økonomiske handlingsregler

Kommunen har fire økonomiske handlingsregler som er vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel. Status på handlingsreglene i den framlagte økonomiplanen framkommer av tabellen nedenfor.

Handlingsregel	Mål	År 2027	År 2028	År 2029	År 2030
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	1,75 %	-0,2 %	0,9 %	1,5 %	1,2 %
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	8 %	7,6 %	7,2 %	7,9 %	7,8 %
Netto lånegjeld i % av driftsinntektene	80 %	102 %	105 %	105 %	107 %
Kommunens årlige låneopptak skal ikke overstige låneavdrag (utenom selvkostområdet og startlån). Mill. kr	Mindre enn 0	79,1	33,3	-8,5	-5,8
		Ikke innfridd	Ikke innfridd	Innfridd	Innfridd

Det er kun handlingsregelen knyttet til årlig låneopptak for årene 2029 og 2030 som innfris i økonomiplanperioden. For handlingsregelen knyttet til disposisjonsfond er status temmelig nær målet på 8 %. Når det gjelder netto lånegjeld, er det en relativt stor differanse. Årsaken til det er økt låneopptak i planperioden.

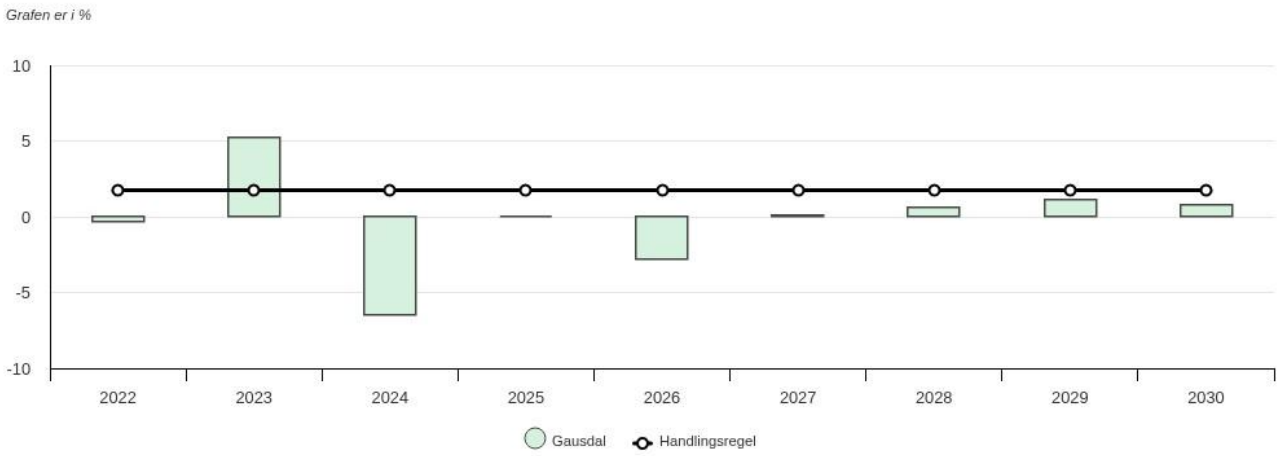
Differansen i millioner kroner for å innfri handlingsreglene framkommer av tabellen nedenfor.

Handlingsregel, avstand til ønsket mål	År 2027	År 2028	År 2029	År 2030
Netto driftsresultat i % av driftsinntektene	16,8	7,1	1,7	4,3
Disposisjonsfond i % av driftsinntektene	3,7	6,9	0,7	1,6
Netto lånegjeld i % av driftsinntektene	184,5	214,1	218,8	232,2

Kommunens årlige låneopptak skal ikke overstige låneavdrag (utenom selvkostområdet og startlån). Mill. kr	79,08	33,3	-8,5	-5,8

Den enkelte handlingsregel vil bli nærmere omtalt i de følgende avsnitt.

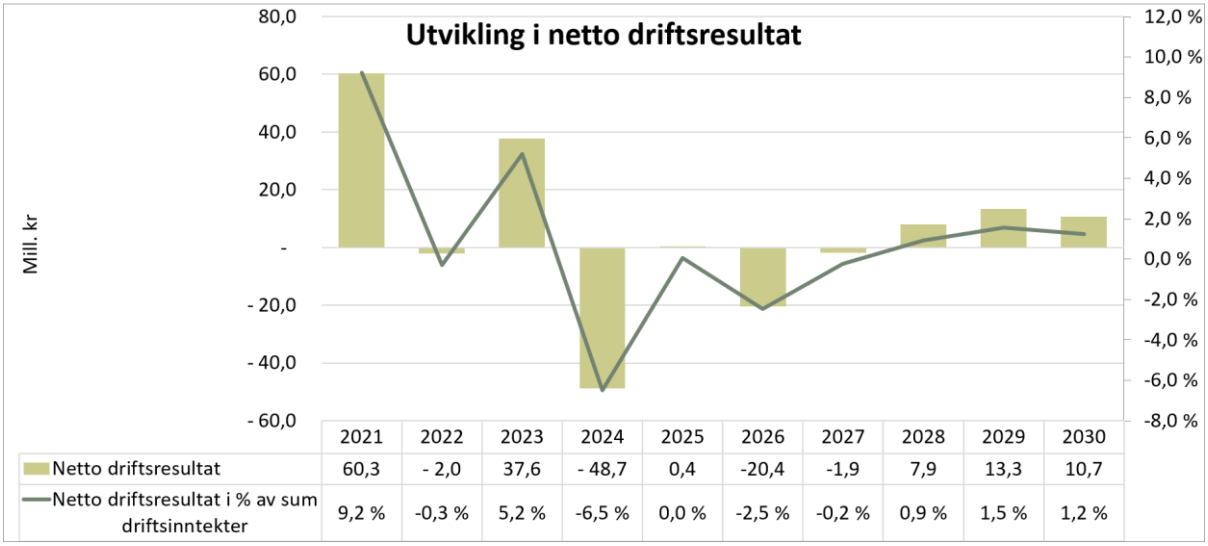
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter

Tabell	KOSTRA 2022	KOSTRA 2023	KOSTRA 2024	KOSTRA 2025	Budsjett 2026	Økplan 2027	Økplan 2028	Økplan 2029	Økplan 2030
Gausdal	-0,30 %	5,20 %	-6,49 %	0,05 %	-2,80 %	0,10 %	0,60 %	1,10 %	0,80 %
Handlingsregel	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %	1,75 %

Netto driftsresultat har variert mye de senere årene. 2024 var et svært krevende år, men det er en positiv trend deretter. Det er likevel ikke et resultat i økonomiplanperioden som tilfredsstiller handlingsreglen om at netto driftsresultat skal være minst 1,75 % av driftsinntektene.

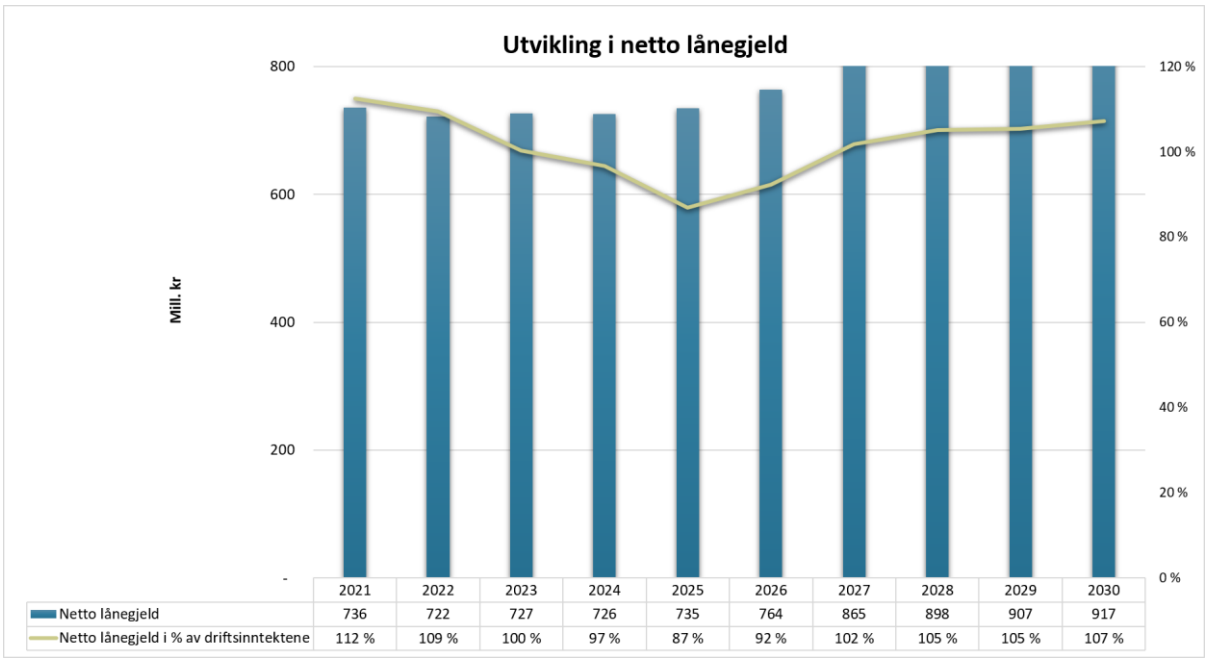
Det er gjennomført betydelige effektiviseringstiltak de senere år. Dette gir effekt, men økt rentenivå, økte priser og økt etterspørsel etter kommunale tjenester bidrar til økt utgiftsbehov.

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto driftsresultat	60,3	- 2,0	37,6	- 48,7	0,4	-20,4	-1,9	7,9	13,3	10,7
Netto driftsresultat i % av sum driftsinntekter	9,2 %	-0,3 %	5,2 %	-6,5 %	0,0 %	-2,5 %	-0,2 %	0,9 %	1,5 %	1,2 %

Netto lånegjeld i % av driftsinntektene

Kommunens netto lånegjeld har vært relativt stabil over flere år, men økes gradvis fra 2026 og årene som kommer. Ettersom inntektene også har økt relativt mer enn netto lånegjeld i perioden 2021-2025, har det vært en positiv utvikling i dette nøkkeltallet. Fra og med 2026-2031 øker netto lånegjeld relativt mer enn driftsinntektene og netto lånegjeld sett i forhold til driftsinntektene øker til ca. 107 %.

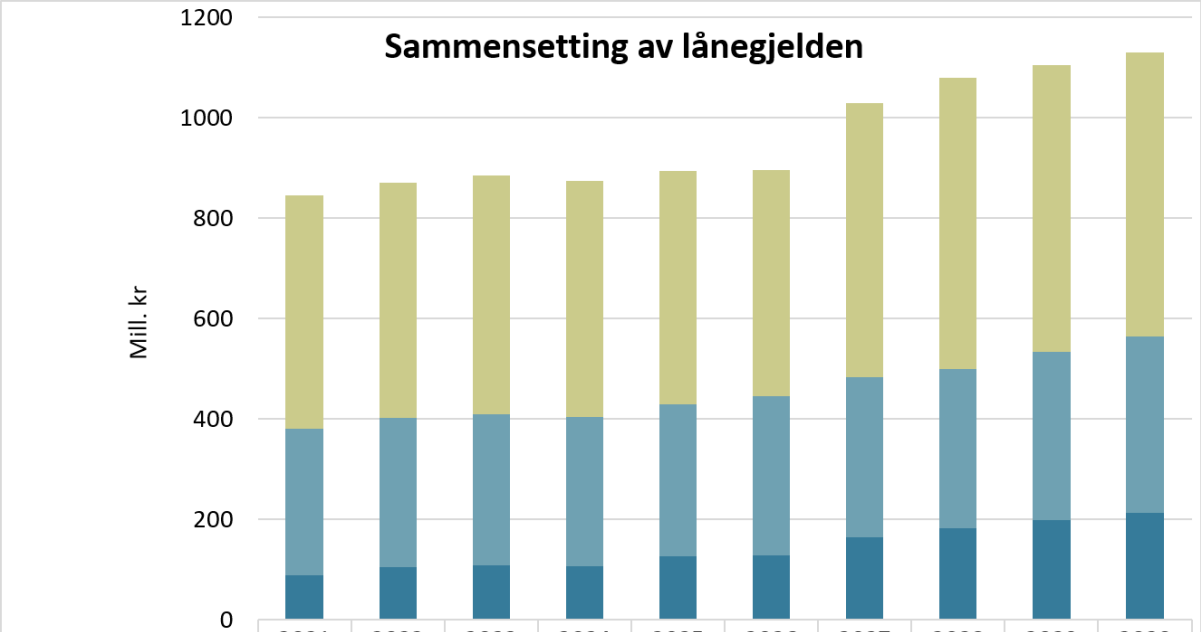

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Netto lånegjeld	736	722	727	726	735	764	865	898	907	917
Netto lånegjeld i % av driftsinntektene	112 %	109 %	100 %	97 %	87 %	92 %	102 %	105 %	105 %	107 %

Som det framgår av grafen, har kommunen en relativt høy netto lånegjeld. Det henger sammen med investeringer tidligere år som blant annet Gausdal arena, skolebygg, omsorgsboliger, energiøkonomiseringstiltak og vann- og avløpsinvesteringer. Som følge av investeringsbudsjettet vil det bli økt behov for låneopptak, og dette øker netto lånegjeld.

I økonomiplanperioden er lånegjelden i prosent av driftsinntektene ca. 102-107 % i perioden. Dette er noe høyere enn måltallet på 80 %. Differansen til ønsket må utgjør i størrelsesorden 104-232 mill. kr.

Videre er det relevant å se på hvordan kommunens lånegjeld er sammensatt. Tabellen nedenfor viser det.

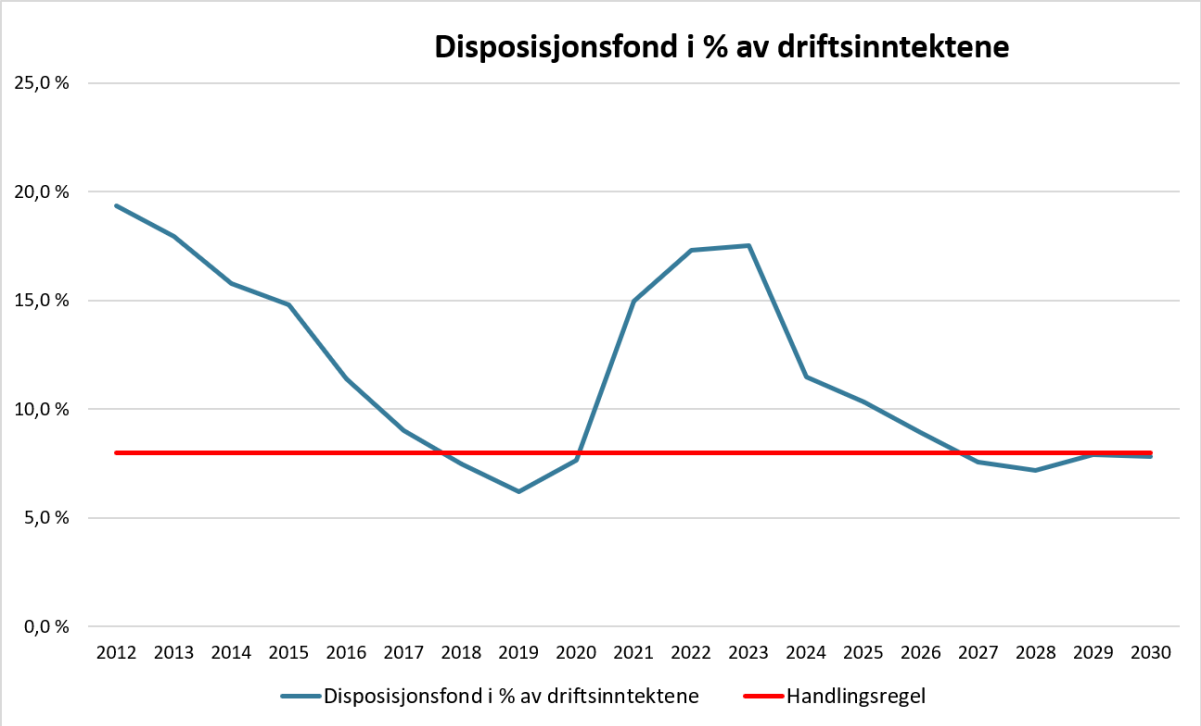

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Egne investeringer	465	468	477	469	465	451	546	580	572	566
Dekkes av VAR	291,5	298	301	299	303	317	318	318	336	351
Startlån	89	104	108	106	126	129	165	181	197	213

Utgifter til renter og avdrag startlån blir i hovedsak dekket inn av inntekter fra utlån av startlån i form av mottatte renteinntekter og avdrag på lån. Utgifter til betjening av lån innen selvkostområdene skal dekkes av gebyrene. Det er derfor lån til kommunens øvrige investeringer som utfordrer driftsbudsjettet. Som det framgår av diagrammet, er det et relativt jevnt nivå på lånegjelden knyttet til kommunens investeringer for årene 2020-2026.

Fra og med 2027 økes investeringene igjen, det skyldes blant annet økte utgifter til nye digitale fagsystem, investeringer i barnehage- og skolebygg, beredskapsstasjon samt rehabilitering av kommunens bygningsmasse og veger.

Disposisjonsfond i % av driftsinntektene

Disposisjonsfondet vil i økonomiplanperioden være tett rundt handlingsregelen på 8 %. Kommunen har fattet vedtak om å bruk anslagsvis 9,5 mill. kr av disposisjonsfondet for å finansiere utbygging av bredbånd i områder i kommunen der det ikke er grunnlag for kommersiell utbygging. Det er i beregningene estimert at disse utbetalingene kommer i 2027 og 2028.

Det er viktig å ha et forsvarlig nivå på disposisjonsfondet. Dette er kommunens sikkerhet for å kunne dekke opp utgifter til uforutsette hendelser. Ved utgangen av 2026 er det estimert at disposisjonsfondet vil utgjøre ca. 73 mill. kr, og i 2030 ca. 66 mill. kr.

Disposisjonsfondet er de eneste midlene kommunen har til å finansiere ekstra utgifter som påløper gjennom året eller om det skulle oppstå en ekstraordinær situasjon.

Kommunens årlige låneopptak skal ikke overstige låneavdrag (utenom selvkostområdet og startlån)

Handlingsregelen innebærer at kommunen ideelt sett ikke skal ta opp mer lån til investeringer (korrigert for vann- og avløpsinvesteringene) enn det som kommunen betaler i avdrag på lån. Dersom investeringene (utenom VA) er høyere enn låneavdragene vil lånegjelden øke.

Med tanke på de investeringsbehovene som kommunen har, er det vanskelig å gjennomfør dette fullt ut. Det er lagt inn noen større investeringer utenom startlån og selvkost i planperioden. Det gjelder blant annet midler til beredskapsstasjon, Dørja og rehabilitering av Bjørkvin. Det er også lagt inn investeringsmidler til utskifting av fagsystem som er i ferd med å gå ut på dato. Det er videre behov for å rehabilitere de tekniske anleggene i flere av kommunens bygg. Dette er investeringer som trekker i retning av at målet ikke nås for de to første årene i økonomiplanperioden.

Tall i hele mill. kr	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Låneopptak til investeringer	65,0	50,0	45,0	25,0	30,0	60,0	128,4	66,6	43,5	45,2
Andel låneopptak knyttet til VA = aktivering av inv VA fra selvkostoppsett	56,2	19,4	14,5	9,9	13,6	21,4	26,0	7,5	25,2	23,5
Låneopptak utenom startlån og VAR	**8,8**	**30,6**	**30,5**	**15,11**	**16,4**	**38,6**	**102,3**	**59,1**	**18,3**	**21,7**
Betalt avdrag lån investeringer 151*	26,4	40,4	33,1	34,8	35,5	31,1	30,7	33,3	34,5	35,5
Avdrag knyttet til VA (årlig avskr VA - fra ark selvkost)	9,9	11,4	11,8	12,2	12,3	7,2	7,5	7,5	7,6	8,0
Avdrag utenom startlån og VA	**16,5**	**29,0**	**21,3**	**22,60**	**23,2**	**23,9**	**23,2**	**25,8**	**26,8**	**27,5**
Låneopptak utover avdrag på lån korrigert for starlån og avdrag VA	**- 7,7**	**1,6**	**9,24**	**- 7,5**	**- 6,7**	**14,7**	**79,1**	**33,2**	**-8,6**	**-5,8**
Status mål oppnådd:	Innfridd	Ikke innfridd	Ikke innfridd	Innfridd	Innfridd	Ikke innfridd	Ikke innfridd	Ikke innfridd	Innfridd	Innfridd

Obligatoriske budsjettskjema - budsjettvedtak

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-262 983	-269 750	-284 791	-283 599	-283 589	-283 601
Inntekts- og formuesskatt	-221 637	-240 575	-250 160	-250 160	-250 160	-250 160
Eiendomsskatt	-48 175	-48 498	-48 523	-49 063	-49 918	-50 550
Andre generelle driftsinntekter	-23 948	-15 073	-14 638	-12 822	-11 490	-11 359
Sum generelle driftsinntekter	**-556 742**	**-573 896**	**-598 112**	**-595 644**	**-595 157**	**-595 670**

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**518 306**	**542 289**	**558 071**	**545 799**	**539 889**	**543 060**
Avskrivninger	47 818	50 715	41 953	41 953	41 953	41 953
Sum netto driftsutgifter	**566 124**	**593 004**	**600 024**	**587 752**	**581 842**	**585 013**
Brutto driftsresultat	**9 382**	**19 108**	**1 913**	**-7 892**	**-13 315**	**-10 657**
Renteinntekter	-14 344	-11 792	-14 498	-13 755	-13 066	-12 906
Utbytter	-25 820	-24 115	-26 373	-26 853	-27 294	-27 680
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	42 684	45 054	49 016	52 135	51 376	50 750
Avdrag på lån	35 547	33 435	30 697	33 303	34 485	35 522
Netto finansutgifter	**38 067**	**42 582**	**38 842**	**44 830**	**45 501**	**45 686**
Motpost avskrivninger	-47 818	-50 715	-41 953	-41 953	-41 953	-41 953
Netto driftsresultat	**-369**	**10 975**	**-1 199**	**-5 015**	**-9 768**	**-6 925**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	180	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	9 332	3 904	5 241	5 611	4 729	9 714
Bruk av bundne driftsfond	-10 451	-2 612	-2 210	-2 004	-1 740	-1 452
Avsetninger til disposisjonsfond	11 153	0	0	1 549	8 116	0
Bruk av disposisjonsfond	-9 846	-12 267	-1 833	-141	-1 338	-1 338
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**369**	**-10 975**	**1 198**	**5 015**	**9 768**	**6 925**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Obligatoriske budsjettkommentarer til bevilgningsoversikt drift

1. Grunnlag for skatteanslaget og anslått beløp for inntektsutjevning

Budsjettet bygger på de forutsetninger som ligger til grunn for regjeringen Støre sitt forslag til statsbudsjett for 2027. Kommunen benytter seg av KS sin prognosemodell for beregning av skatt, inntektsutjevning samt rammetilskudd. I forbindelse med kommunestyret sitt vedtak i mai 2026 knyttet til Bærekraft III, ble inntekten knyttet til skatt økt med 1 mill. kr.

Postene utgjør samlet en budsjettert inntekt på 535 mill. kr i 2027. Dette fordeler seg slik for økonomiplanperioden:

Rammetilskudd og skatt

Beløp i 1000 kr

Art	Art(T)	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
18000	Rammetilskudd (1a)	-262 275	-262 083	-262 073	-262 085
18001	Ordinære skjønnsmidler (1a)	-1 000	0	0	0
18002	Inntektsutjevningstilskudd (1a)	-21 516	-21 516	-21 516	-21 516
18700	Skatt på inntekt og formue	-250 160	-250 160	-250 160	-250 160
Totalsum		**-534 951**	**-533 759**	**-533 749**	**-533 761**

2. Andre forventede fiskale inntekter

Gausdal kommune mottar årlig konsesjonsavgifter som avsettes til næringsfondet. Dette er budsjettert med 2,054 mill. kr for alle årene i økonomiplanperioden. Tilskuddet avsettes i sin helhet til kommunens næringsfond.

3. Forventede statstilskudd

Det er budsjettert med følgende generelle statstilskudd:

Forventede statstilskudd

Beløp i 1000 kr

Art(T)	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Andre statlige overføringer (1b)	-200	0	0	0
Integreringstilskudd flyktninger (1a)	-11 001	-9 314	-8 117	-8 117
Kompensasjon moms påløpt i driftsregnskapet	-8 027	-8 027	-8 027	-8 027
Rente og avdragskompensasjon (1a)	-1 383	-1 454	-1 319	-1 188
Totalsum	**-20 611**	**-18 795**	**-17 463**	**-17 332**

4. Bundne avsetninger og bruk av slike avsetninger

Det er forutsatt følgende bruk og avsetning av bundne midler i drift for 2026-2029, tall i tusen kroner:

Avsetning til bundne driftsfond	Planområde	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Konsesjonsavgift, avsettes til næringsfond	Generell inntekt	2054	2054	2054	2054
Gavefond	12	7	7	7	7
Selvkostfond	6	-22	597	-65	5140
Renter bundne fond	13	3202	2953	2733	2513
Sum avsetning til bundne driftsfond		**5241**	**5611**	**4729**	**9714**

Bruk av bundne driftsfond	Plan-område	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Næringsfond - partnerskapsavtale Skeikampen pluss	2	-200	-200	-200	-200
Næringsfond - partnerskapsavtale Gausdal Næringsforum	2	-75	-75	-75	-75
Næringsfond - partnerskapsavtale skiløyper Vestre Gausdal	2	-140	-140	-140	-140
Næringsfond - partnerskapsavtale Skåppå as	2	-35	-35	-35	-35
Næringsfond -rekreasjonsklynge Skåppå as	2	-50	-50	-50	-50
Næringsfond - Gausdalsdagen as	2	-30			

Næringsfond - finansiering utgift til næringsarbeid Lillehammer Region Vekst	2	-508	-508	-508	-508
Næringsfond - finansiering løypekjøring	2	-190	-190	-190	-190
Sum bruk av næringsfond		**-1 228**	**-1 198**	**-1 198**	**-1 198**
Selvkost	6	-748	-572	-308	-20
Bruk overskuddsfond landbruk	8	-220	-220	-220	-220
Gavefond	7 og 12	-14	-14	-14	-14
Sum bruk av øvrige bundne driftsfond		**-982**	**-806**	**-542**	**-254**
Sum total bruk av bundne driftsfond		**-2 210**	**-2 004**	**-1 740**	**-1 452**

5. Ubundne avsetninger og bruk av slike avsetninger

Det er ikke budsjettert med avsetning til disposisjonsfond da disse avsetningene ble reversert som del av kommunedirektørens saldering av driftsbudsjettet.

Tall i tabellene er oppgitt i tusen kroner.

Avsetning til disposisjonsfond	Plan-område	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Tilbakeføring til disposisjonsfond fra selvkost vann og avløp - tidligere års forskuttering	Generell utgift	4 697	9 766	14 232	3 772
Avsetning til flyktningfond	Generell utgift	2 195	0	0	0
Saldering, refersere avsetning disp.fond som følge av merforbruk i budsjettet	Generell utgift	-4 697	-8 217	-6 116	-3 772
Saldering, ikke avsette til flyktningfond	Generell utgift	-2 195	0	0	0
Sum avsetning til disposisjonsfond		**0**	**1 549**	**8 116**	**0**

Bruk av disposisjonsfond	Plan-område	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Bruk av fond spesialpedagogisk hjelp i barnehagene	4 Barnehage	-1786	0	0	0
Saldering	Generell utgift	-47	-47	-47	-47
Sum bruk av disposisjonsfond		**-1 833**	**-47**	**-47**	**-47**

6. Budsjettreserver

Budsjettet inneholder budsjettposter som skal fordeles ut på planområdene når de faktiske utgiftene er kjente. Følgende budsjettreserver inngår i økonomiplanen for 2027-2030, tall i tusen kroner:

	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Formannskapets tilleggsbevilgningspost	100	100	100	100
Lønnsreservepost	11.452	11.502	11.502	11.502
Forsikringer	3.243	3.243	3.243	3.243
Pensjon, inkl. arbeidsgiveravgift	14.558	17.447	18.387	19.149
Tap på fordringer	135	135	135	135
Bærekraft 26-29 Gevinst digitalisering	-1.200	-2.400	-2.400	-2.400
Bærekraft III, økte gevinster arbeidsprosesser og teknologi		-600	-600	-600
Bærekraft III, innsparing kompetansepool	-500	-1.000	-1.500	-1.500
Avskrivninger	41.953	41.953	41.953	41.953
Sum	**69.741**	**70.380**	**70.820**	**71.582**

Bevilgningsoversikt drift etter § 5-4 andre ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Administrative fellestjenester	36 514	39 028	41 373	38 418	38 593	37 914
Næring og miljø	8 127	7 506	8 036	7 996	7 996	7 959
Skole	91 671	91 853	95 098	93 898	93 898	92 541
Barnehage	64 142	60 469	64 383	63 669	63 019	63 458
Kultur og fritid	13 631	13 602	14 254	13 949	14 269	14 336
Teknisk drift	-9 921	-16 359	-17 121	-22 034	-26 415	-13 344
Bygg/eiendom/areal	36 310	37 113	36 370	34 964	33 161	32 465
Interkommunale samarbeid	0	0	0	0	0	0
Barn og familie	41 649	37 511	39 984	38 974	38 869	38 663
Sosiale tjenester og sysselsetting	30 228	28 369	24 934	24 891	24 884	24 561
Helse	120 279	99 532	112 531	115 936	115 891	114 044
Omsorg	112 381	118 912	122 491	120 272	119 520	118 989
Generelle utgifter og inntekter	-27 296	21 898	11 729	13 467	14 407	15 169
Sum bevilgninger drift, netto	**517 715**	**539 435**	**554 061**	**544 400**	**538 092**	**546 756**
Herav:						
Netto renteutgifter og -inntekter	14	1	1	1	1	1
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	5 177	7	-15	604	-58	5 147
Bruk av bundne driftsfond	-10 224	-2 612	-2 210	-2 004	-1 740	-1 452
Avsetninger til disposisjonsfond	5 306	0	0	0	0	0
Bruk av disposisjonsfond	-864	-250	-1 786	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	**518 306**	**542 289**	**558 071**	**545 799**	**539 889**	**543 060**

Bevilgningsoversikt investering etter § 5-5 første ledd

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Investeringer i varige driftsmidler	79 055	72 818	63 363	67 517	43 024	73 289
Tilskudd til andres investeringer	2 403	0	250	470	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 574	1 600	1 700	1 700	1 700	1 700
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	**83 031**	**74 418**	**65 313**	**69 687**	**44 724**	**74 989**
Kompensasjon for merverdiavgift	-10 547	-1 444	-405	-3 891	-1 309	-7 680
Tilskudd fra andre	2 776	0	0	0	0	-22 100
Salg av varige driftsmidler	-3 723	-3 000	-500	-1 000	-1 500	-1 500
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-2 723	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-39 357	-71 709	-66 299	-66 554	-43 540	-45 201
Sum investeringsinntekter	**-53 573**	**-76 153**	**-67 204**	**-71 445**	**-46 349**	**-76 481**
Videreutlån	18 290	20 000	23 000	23 000	23 000	23 000
Bruk av lån til videreutlån	-18 290	-20 000	-23 000	-23 000	-23 000	-23 000
Avdrag på lån til videreutlån	5 089	8 739	7 105	7 872	8 639	9 406
Mottatte avdrag på videreutlån	-8 229	-7 004	-5 214	-6 114	-7 014	-7 914
Netto utgifter videreutlån	**-3 140**	**1 735**	**1 891**	**1 758**	**1 625**	**1 492**
Overføring fra drift	-180	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne investeringsfond	3 140	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-26 941	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	2 723	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-5 060	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	**-26 318**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

2B Bevilgningsoversikt - investering

1. Investeringer i varige driftsmidler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Administrative fellestjenester	34 072	9 500	9 500	3 500	3 500	38 500	55 000
Næring og miljø	540	0	0	0	0	0	0
Skole	764	550	550	550	550	550	2 200
Teknisk drift	20 897	19 793	12 350	16 154	29 324	26 289	84 117
Bygg/eiendom/areal	20 354	40 375	39 463	45 813	8 150	6 450	99 876
Helse	694	0	0	0	0	0	0
Omsorg	1 734	2 600	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Investeringer i varige driftsmidler	**79 055**	**72 818**	**63 363**	**67 517**	**43 024**	**73 289**	**247 193**

2. Tilskudd til andres investeringer

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Investeringstilskudd kirkelig fellesråd	0	0	250	470	0	0	720
Vannledning Segalstad Bru - Bø	9	0	0	0	0	0	0
Krisetiltak NVE Øverbygdsvegen 1866	8	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Kjoslia 3 (30.08.19-29.08.29)	101	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Kjoslia 1 del 1 (14.10.2020-13.10.2030)	306	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Thon hotellbygg (30.09.19-29.09.29)	410	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Slåseterlia (22.01.2020-21.01.2030)	380	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Blekastad hyttefelt (19.05.2020-18.05.2030)	90	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Bergseng sæter (20.05.2020-11.12.2027)	86	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Slåseter Hyttegrend trinn 3 (19.08.2020-18.08.2030)	245	0	0	0	0	0	0

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Justeringsrett mva. VA-anlegg Slåseter Panorama (30.09.2021-29.09.2031)	131	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Stavtaket etappe 3 (05.07.2021-04.07.2031)	31	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Mjølkevegen hyttegrend (11.10.2022.-10.10.2032)	161	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Skeiporten Hyttegrend (05.12.2022-04-12-2032)	112	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mva. VA-anlegg Kjoslia 1 del 2 (22.02.2023-07.04.2032)	189	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mvakompensasjon Rullepark ved Gausdal Arena (19.06.2023-07.04.2032)	68	0	0	0	0	0	0
Justeringsrett mvakompensasjon gang- og sykkelvei i reguleringsplan OTG Skeikampen	77	0	0	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	**2 403**	**0**	**250**	**470**	**0**	**0**	**720**

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Egenkapitalinnskudd KLP	1 574	1 600	1 700	1 700	1 700	1 700	6 800
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	**1 574**	**1 600**	**1 700**	**1 700**	**1 700**	**1 700**	**6 800**

4. Utlån av egne midler

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030	Øk.plan Sum 2027-2030
Utlån av egne midler	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Sum del 1-4	**83 031**	**74 418**	**65 313**	**69 687**	**44 724**	**74 989**	**254 713**

Økonomisk oversikt drift etter § 5-6

Beløp i 1000

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Rammetilskudd	-262 983	-269 750	-284 791	-283 599	-283 589	-283 601
Inntekts- og formuesskatt	-221 637	-240 575	-250 160	-250 160	-250 160	-250 160
Eiendomsskatt	-48 175	-48 498	-48 523	-49 063	-49 918	-50 550
Andre skatteinntekter	-3 125	-2 054	-2 054	-2 054	-2 054	-2 054
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-20 822	-13 019	-12 584	-10 768	-9 436	-9 305
Overføringer og tilskudd fra andre	-163 237	-121 130	-114 113	-113 140	-112 635	-112 635
Brukerbetalinger	-19 748	-18 238	-19 290	-19 290	-19 290	-19 290
Salgs- og leieinntekter	-106 622	-111 093	-118 520	-126 554	-133 728	-128 580
Sum driftsinntekter	**-846 350**	**-824 357**	**-850 034**	**-854 628**	**-860 810**	**-856 175**
Lønnsutgifter	388 638	391 270	411 578	408 776	407 109	400 380
Sosiale utgifter	105 053	116 695	112 839	115 728	116 668	117 430
Kjøp av varer og tjenester	275 973	259 454	261 708	256 903	258 181	261 991
Overføringer og tilskudd til andre	38 250	25 331	23 868	23 375	23 583	23 763
Avskrivninger	47 818	50 715	41 953	41 953	41 953	41 953
Sum driftsutgifter	**855 732**	**843 466**	**851 947**	**846 736**	**847 495**	**845 518**
Brutto driftsresultat	**9 382**	**19 108**	**1 913**	**-7 892**	**-13 315**	**-10 657**
Renteinntekter	-14 344	-11 792	-14 498	-13 755	-13 066	-12 906
Utbytte	-25 820	-24 115	-26 373	-26 853	-27 294	-27 680
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	42 684	45 054	49 016	52 135	51 376	50 750
Avdrag på lån	35 547	33 435	30 697	33 303	34 485	35 522
Netto finansutgifter	**38 067**	**42 582**	**38 842**	**44 830**	**45 501**	**45 686**
Motpost avskrivninger	-47 818	-50 715	-41 953	-41 953	-41 953	-41 953
Netto driftsresultat	**-369**	**10 975**	**-1 199**	**-5 015**	**-9 768**	**-6 925**
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	180	0	0	0	0	0

	Regnskap 2025	Oppr. budsjett 2026	Øk.plan 2027	Øk.plan 2028	Øk.plan 2029	Øk.plan 2030
Avsetninger til bundne driftsfond	9 332	3 904	5 241	5 611	4 729	9 714
Bruk av bundne driftsfond	-10 451	-2 612	-2 210	-2 004	-1 740	-1 452
Avsetninger til disposisjonsfond	11 153	0	0	1 549	8 116	0
Bruk av disposisjonsfond	-9 846	-12 267	-1 833	-141	-1 338	-1 338
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	**369**	**-10 975**	**1 198**	**5 015**	**9 768**	**6 925**
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Kommunal planstrategi

Om kommunal planstrategi - planbehov.

Kravet til å utarbeide kommunal planstrategi er regulert i plan- og bygningsloven, og den skal vedtas i løpet av første året nytt kommunestyre sitter. Det er et verktøy for politisk prioritering av planoppgaver i kommunen. Det er også en arena for å drøfte og avklare behov for interkommunal planlegging. I Gausdal kommune har vi tatt kommunal planstrategi aktivt i bruk, og setter den i sammenheng med plan- og styringssystemet ellers. Planbehovet blir derfor vurdert årlig i forbindelse med utarbeidelse og behandling av kommuneplanens handlingsdel, med økonomiplan og årsbudsjett. Handlings- og økonomiplanen og kunnskapsgrunnlag folkehelse fungerer sammen med andre saker og utredninger som blir gjort gjennom året, som kunnskapsgrunnlag for vurdering av planbehovet.

Nedenfor framgår status og oversikt over planbehovet slik det vurderes nå. Reguleringsplaner og andre planer knyttet til fysiske areal går ikke fram av oversikten.

I Gausdal vil vi i hovedsak utarbeide de lovpålagte planene, og planer som vedtas utarbeidet sammen med andre kommuner, primært kommunene i Lillehammer-regionen. Mål og strategier og tiltak for tjenesteutvikling og samfunnsutvikling innarbeides derfor i kommuneplanens samfunnsdel og i handlings- og økonomiplanen. Dette effektiviserer planarbeidet, og reduserer omfanget av de administrative oppgavene.

Navn på plan	Status	Kommentar
Kommuneplanens samfunnsdel 2021-2032	Vedtatt 25.02.2021 og reforankret av kommunestyret 14.12.2023	Lovpålagt, jfr. plan- og bygningsloven (pbl). Prosess for revidering starter 2027, og planen er at nytt kommunestyre vedtar ny plan i løpet av det første året de sitter, dvs. i løpet av 2028.
Kommuneplanens arealdel 2021-2032	Vedtatt 25.03.2021	Lovpålagt (pbl). Prosess for revidering starter, og planen blir vedtatt i etterkant av ny samfunnsdel.
Kommuneplanens handlingsdel og **økonomiplan**	Årlig rullering	Lovpålagt, jfr. kommuneloven og pbl. Innbefatter årsbudsjett og planstrategi
Kommunal planstrategi - planbehov	Planbehovet vurderes og vedtas årlig	Lovpålagt. Vedtas i forbindelse med handlings- og økonomiplan
Kunnskapsgrunnlag folkehelse	Oppdatert 2025	Lovpålagt, jfr. folkehelseloven
Kommunedelplan for Skei	Vedtatt 11.12.2025	
Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS)	Vedtatt 22.06.2023	Lovpålagt. Rulleres hvert 4. år, og ved behov. Rulleres i 2026-2027 etter nye krav i arbeidet med kommunene i totalforsvaret.
Kommunedelplan for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelse	Vedtatt 27.11.2025	Handlingsplan rulleres årlig
Hovedplan for vann og avløp 2021-2030	Vedtatt 17.06.2021	Bør rulleres tidlig i kommunestyreperioden 2027-2030
Beitebruksplan	Vedtatt 24.04.2025	
Løypeplan	Vedtatt 28.11.2024	
Trafikksikkerhetsplan 2022-2025	Vedtatt 23.02.2023	Ikke lovpålagt. Rulleres i 2027
Rehabiliteringsplan for kommunale bygg	Vedtatt 2014	Handlingsplan rulleres årlig
Beredskapsplan, med tilhørende vedlegg og planer	Årlig oppdatering	Lovpålagt
Naturmangfold, temaplan 2023-2027	Vedtatt 22.06.2023	
Frivilligstrategi for Gausdal kommune 2023-2027	Vedtatt 28.09.2023	Handlingspunktene evalueres årlig. Ved behov settes nye handlingspunkt
Plan for kommunens arbeid for å **forebygge** omsorgssvikt og atferdsproblemer.	Vedtatt 15.12.2022	Lovpålagt plan, jfr. barnevern-loven. Mål lagt inn i kommune-planens samfunnsdel og handlings- og økonomiplanen

		Handlingsdelen er faglig, og utvikles kontinuerlig
Alkoholpolitisk handlingsplan og bevillingsreglement 2024-2028	Vedtatt 20.06.2024	Lovpålagt plan som utarbeides hvert 4. år
Eierskapsmelding 2024-2027	Vedtatt i 28.11.2024	Lovpålagt. Eierskapsrapport behandles årlig
Interkommunale planer		
Landbruksplan for Lillehammer-regionen 2021-2025	Vedtatt 30.09.2021	Status: Rulleres i 2026-2027
Gudbrandsdalen 2030 - felles landbruksstrategi	Vedtatt 28.05.2026	
Strategisk plan for næringsutvikling og **bostedsattraktivitet** i Lillehammer-regionen	Vedtatt 23.10.2025	
Digitaliseringsstrategi 2021-2025	Vedtatt 17.06.2021	Ny strategi vedtas høsten 2026
Strategi for **klima, energi og miljø**	Ny	Oppstart 2026

Mer om kommunal planlegging:

Kommuneplanens samfunnsdel:
I løpet av det første året nytt kommunestyret sitter skal kommunestyret i forbindelse med planstrategien ta stilling til om kommuneplanens samfunnsdel skal rulleres.

Kommuneplanens samfunnsdel er verktøyet for kommunens helhetlige planlegging. Samfunnsdelen har to hovedinnretninger:
- Kommunesamfunnet som helhet
- Kommunen som organisasjon

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling, og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar.

Samfunnsdelen som et godt verktøy for strategisk overordnet styring forsterkes ved å knytte samfunnsdelens handlingsdel til økonomiplan og årsbudsjett. Det har vi lang tradisjon med å gjøre i Gausdal kommune, lenge før det ble lovpålagt. Med det muliggjøres en sterkere strategisk styring og prioritering av oppgaver. Status og resultatvurderinger kommer i regnskap og årsmelding og i økonomi- og aktivitetsrapport i tertial 1 og 2.

Dagens samfunnsdel ble først vedtatt i kommunestyret 25.02.2021. Det nye kommunestyret, etter valget i 2023, vedtok i møte 14.12.2023 at planen skal gjelde for kommunestyreperioden 2023-2027 også. Kommunen har fortsatt mange planer og prosesser i gang som følger opp kommuneplanens samfunnsdel. Handlings – og økonomiplanen med årsbudsjett er sentral. Satsingsområder, oppdrag, og finansiering forankres her.

Vi har i 2025 og 2026 jobbet mye med utfordringsbildet og kunnskapsgrunnlag. Dette er viktig for god planlegging og godt utviklingsarbeid. Her kan vi nevne både utredning om barnehage- og skolestruktur og utviklingstrekk og vegvalg for helse- og omsorg.

Folkehelseperspektivet i kommunale planer.
Den reviderte folkehelseloven fra 2026 viderefører og tydeliggjør koblingen mellom folkehelsearbeidet og kommunens planlegging. Folkehelseloven slår fast at kunnskapen om helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal legges til grunn for arbeidet med planstrategi og for fastsetting av mål og strategier i kommuneplanarbeidet. Loven er samordnet med plan- og bygningsloven og understreker at folkehelse skal være en integrert del av kommunens samfunnsutvikling.

Folkehelse innarbeides i:

Kommuneplanens samfunnsdel: Fastsetter langsiktige mål for helse, livskvalitet og sosial bærekraft.

Kommuneplanens arealdel: Legger til rette for helsefremmende omgivelser gjennom arealbruk, infrastruktur, grøntområder og møteplasser.

Handlings- og økonomiplan: Planen viser hvordan kommunen planlegger og prioriterer ressurser til forbyggende og helsefremmende satsinger og tiltak i planperioden for å forbedre befolkningens helse og redusere sosiale helseforskjeller, i tråd med overordnede mål fra samfunnsdelen.

Kommunen skal ihht lov om folkehelse bruke sin samfunnsutviklerrolle til å fremme helse, livskvalitet og sosial bærekraft gjennom helhetlig planlegging, tverrsektorielt samarbeid og utvikling av inkluderende lokalsamfunn. Folkehelseperspektivet skal integreres i alle relevante planer og beslutninger.

Samfunnsutviklerrollen er det viktigste virkemiddelet for folkehelsearbeidet. Rollen handler om å påvirke de grunnleggende faktorene som skaper helse og livskvalitet;

- Utvikle attraktive og inkluderende lokalsamfunn.
- Skape gode oppvekst- og levekår.
- Fremme sosial utjevning og deltakelse.
- Samordne innsats mellom sektorer, frivillighet, næringsliv og innbyggere.
- Bruke planlegging som verktøy for å påvirke helseutfall.

Folkehelse er derfor et ansvar for hele kommunen, ikke bare helsesektoren. Tverrsektorielt samarbeid og helhetlige grep både på drifts- og plansiden er grunnleggende viktig for å oppnå gode resultater, og alle kommunale tjenester inneholder tiltak som påvirker folkehelsen.

Folkehelseloven pålegger ikke kommunene å gjennomføre bestemte enkelttiltak. Loven pålegger derimot kommunen å ha et **systematisk folkehelsearbeid** og å sette inn **nødvendige tiltak** ut fra lokale utfordringer.

- Mål og strategier: Hvordan kommunen skal jobbe for å fremme folkehelse og redusere sosiale ulikheter.
- Tiltak og ressurser: Hvilke folkehelsetiltak som skal gjennomføres i de ulike tjenestene og sektorene, og hvilke ressurser som er nødvendige.
- Tverrsektorielt arbeid: Hvordan ulike sektorer, som for eksempel oppvekst, plan og kultur skal samarbeide for å løse folkehelseutfordringene.

Det er de universelle tiltakene rettet mot hele befolkningen som i størst grad bidrar til å styrke folkehelsen i Gausdal. Samtidig skal vi gjøre de forebyggende og helsefremmende tiltakene som innrettes mot grupper av befolkningen enda mer presise og målrettede, for å fremme mestring, god helse og livskvalitet. Et godt kunnskapsgrunnlag bidrar til gode vurderinger for å være så sikre som mulig på at de strategier og tiltak vi velger, har effekt.

Gausdal kommunes kunnskapsgrunnlag finnen en her Kunnskapsgrunnlag folkehelse

De områdene som beskrives i kunnskapsgrunnlaget med størst betydning for folkehelsa i Gausdal på lang sikt:

Barn, unge og foreldre

- En fortsatt styrking av barn og unges helse og livskvalitet, med mål om økt trivsel og mestring, mer fysisk aktivitet og godt kosthold.
- Målrettet arbeid for å styrke barn og unges inkludering og deltagelse, både i barnehage, skole og på fritiden.
- At barn og unge opplever trygge, tydelige og støttende voksne, som gjør de unge i stand til å ta gode valg.
- Tilrettelegge for at enda flere gjennomfører skole og utdanning.

Voksnes helse og livskvalitet

- Forebygge livsstilsykdommer, ved at flere er mer aktive i hverdagen, og har et sunnere kosthold.
- Opprettholde og styrke oppslutningen om anbefalte vaksineringer for voksne.

Sosiale fellesskap

- Ulike type møteplasser for alle, både innendørs og utendørs.

Klima/miljø

- Hvordan endringer i klima/miljø kan påvirke befolkningens helse og miljø. Planlegge for gode klima- og miljøtilpasninger basert på lokale forhold med en bærekraftig arealforvaltning.

Befolkningssammensetning

Flere eldre som lever lenger, er et resultat av at folkehelsa har blir bedre.

- Med en befolkningsutvikling med flere eldre og relativt færre yngre i yrkesaktiv alder, er det behov for systematisk arbeid med et aldersvennlig Gausdals-samfunn.
- Kommunen, både som samfunnsaktør og tjenesteleverandør må arbeide aktivt både helsefremmende, forebyggende og rehabiliterende. Det vil være helt avgjørende for å ha en langsiktig bærekraftig kommuneøkonomi.
- En helhetlig boligutvikling skal bidra til at innbyggere aktivt kan forberede egen alderdom, med boligtilpasning, egenomsorg og trygghet som i størst mulig grad muliggjør selvhjulpenhet, medbestemmelse og livskvalitet. Kommunen har en viktig rolle som tilrettelegger.

Mange av disse perspektivene er fanget opp i handlings- og økonomiplanen, og spesielt i utredningene om barnehage- og skolestruktur og utviklingstrekk og vegvalg helse - og omsorg. Og vil være av stor betydning når vi rullerer kommuneplanens samfunnsdel det første året i neste kommunestyreperiode.

Satsingsområder

Dette er satsingsområdene fra vedtatt kommuneplanens samfunnsdel.

Sammen om et aktivt og nært lokalsamfunn.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
Kommunen som organisasjon inviterer til og tilrettelegger for god samskaping og bred deltakelse i utviklingen av Gausdalssamfunnet.	Et kulturliv som bidrar til fellesskap og glede, gir gode opplevelser og varierte sosiale møteplasser for alle aldersgrupper.
	Videreutvikling av det systematiske samarbeidet mellom frivillige organisasjoner, enkeltpersoner og kommunen. Det bidrar til et sosialt bærekraftig lokalsamfunn med høy deltakelse og trivsel.
	Å bruke vår rolle som nasjonalparkkommune til å legge til rette for at befolkningen og næringslivet kan ha glede og nytte av Langsua og nærliggende verneområder.
	Å legge til rette for dialog og samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner. Samskaping og samarbeid bidrar til viktig og nødvendig utvikling i kommunen.
Vi tar vare på fellesskapet og lokaldemokratiet.	Aktiv tilrettelegging for at barn og unge deltar i utviklingen av lokalsamfunnet, og at de gjennom utdanningsløpet får demokrati-opplæring og en bred forståelse av samfunnet.
	Aktivt arbeid for å få flere til å bruke stemmeretten sin og delta i lokalpolitikken.
	Et kulturliv som bidrar til fellesskap og glede, gir gode opplevelser og varierte sosiale møteplasser for alle aldersgrupper.

Sammen om bærekraftig arealbruk.

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
Arealet vårt skal forvaltes på en balansert og bærekraftig måte.	At arealstrategiene legges til grunn ved utarbeidelse og vedtak av alle tema- og arealplaner og i byggesaksbehandlingen.
Arealplanene våre skal legge til rette for gode bo- og oppvekstmiljøer, god folkehelse, reiselivs- og næringsutvikling og annen verdiskaping.	
Vår arealbruk skal gi et så lite klima- og miljøavtrykk som mulig.	

Sammen for Lillehammer-regionen

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
Lillehammerregionen skal gjennom kunnskap, innovasjon og samarbeid videreutvikle regionen som et attraktivt sted å bo og leve, være fritidsinnbygger, arbeide, studere, besøke, investere og drive virksomhet i.	Aktiv eierskapspolitikk.
	At samarbeid utvikles for fremtidsrettede og effektive løsninger i kommunal tjenesteyting.
	Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Samarbeid gir Lillehammer-regionen en sterkere stemme som samfunnsaktør.

En organisasjon som samskaper

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
Vi er en attraktiv arbeidsgiver som legger til rette for å tiltrekke og utvikle kompetente og initiativrike medarbeidere og ledere. Vi samhandler og samskaper for å finne løsninger og utvikle tjenestene, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.	Godt samspill, god rolleavklaring og respekt for hverandres roller som folkevalgte/ledere/ansatte/tillitsvalgte/verneombud.
	Ledere som arbeider styrkebasert og bygger kultur for læring, forenkling og forbedring.

Hovedmål	Delmål
	Vi arbeider målrettet med likestilling i et inkluderende arbeidsmiljø som ivaretar ulike livsfaseutfordringer.
	Å arbeide aktivt med god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon i hele organisasjonen.
	Å sikre de ansattes rettigheter og fremmer et trygt arbeidsmiljø for alle. Ansatte og tillitsvalgte medvirker aktivt i utviklingsarbeid.
	Å utvikle nye løsninger sammen med andre, ikke bare internt i kommunen, men også med innbyggere, næringsliv, frivillige organisasjoner og forsknings- og utviklingsmiljøer.
	Å videreutvikle kommunen som en arbeidsplass med ansvarsbevisste, myndiggjorte og kompetente medarbeidere som er kjent med og bruker handlingsrommet.

Sammen om gode hverdagsliv

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
I Gausdal lever vi aktivt og deltar i lokalsamfunnet gjennom hele livet.	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
	Et tilgjengelig lokalsamfunn for alle, ved å legge universell utforming til grunn i alle kommunale planer.
	Flere gode leveår for alle, ved at eldre og innbyggere med funksjonsnedsettelser kan bo hjemme lengst mulig, med nødvendige tjenester for å mestre hverdagen.
	Kommunale planer som legger aktivt til rette for ulike type boliger for alle livsfaser i varierte bomiljøer.
Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.	Elevene tilegner seg grunnleggende ferdigheter og kunnskap som de kan bruke i praksis.
	Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivitetsvennlig lokalsamfunn for alle. Det skjer ved å legge til rette for lett tilgjengelige fysiske omgivelser, åpne møteplasser for organisert og uorganisert aktivitet, aktive og trygge skoleveier.

Hovedmål	Delmål
	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
	Kommunale planer som legger aktivt til rette for ulike type boliger for alle livsfaser i varierte bomiljøer.
	Systematisk arbeid for at alle skal ha like muligheter. Redusert sosial ulikhet og forskjeller i levekår gjennom tiltak rettet mot lavinntektsfamilier.

Sammen om en grønnere kommune

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
Gausdal er en viktig aktør i det grønne skiftet.	At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding.
	At planene for næring inkludert landbruk støtter opp om ambisjoner for bærekraft. Det gjøres blant annet ved at vi aktivt legger til rette for at de kan tjene på det grønne skiftet.
	Bruk av fornybar energi og lokale ressurser til «Stuttreist energi». Vi har råstoffene og bør foredle dem i Gausdal ved for eksempel å motivere til utbygging av fjernvarmeanlegg.
	Klimavennlig transport med gode kollektivtilbud for alle, bedre gang- og sykkelveier og god tilrettelegging for el-biler.
Vi skal jobbe aktivt gjennom det grønne skiftet for å bli klimanøytrale innen 2030.	At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding.
	At kommunen er pådriver for framtidsrettede løsninger som bidrar til lavere klimagassutslipp, bedre energieffektivitet og tilrettelegging for ny teknologi (karbonnøytral utvikling). Dette skal gjøres gjennom aktiv medvirkning fra innbyggere, næringsliv inkludert landbruk slik at de kan dra nytte av det grønne skiftet.
	At kommunen reduserer energibruk og klimagassutslipp fra egen drift. Vi arbeider målrettet med energieffektivisering, kjøp av strøm

Hovedmål	Delmål
	med fornybar opprinnelsesgaranti og reduksjon av utslipp fra kommunens bilpark. Klimabevissthet skal være gjennomgående for alle tjenester.
	At planene for næring inkludert landbruk, støtter opp om ambisjoner for bærekraft. Det gjøres blant annet ved at vi aktivt legger til rette for at de kan tjene på det grønne skiftet.
	Bedre utbygging av bredbånd, for å redusere behov for bil- og jobbreiser og ta i bruk ny teknologi.
	Å sørge for at det bygges der det er trygt, godt tilpasset landskapet og slik at det gir minst mulig klimagassutslipp.
Vi tar vare på naturen, planlegger helhetlig, tar bærekraftige valg og handler klimavennlig.	Balanse i videre fritidsboligutvikling med fokus på naturens tålegrense, ved blant annet å fastsette markagrense. Markagrense innføres ved revisjon av kommunedelplanen for Skei. Fjellområdene våre er, og skal fortsatt være, attraktive for fastboende, fritidsinnbyggere og besøkende.
	Å ta hensyn til biologisk mangfold ved å legge naturmangfoldlovens prinsipper til grunn i alle beslutninger. Dette inkluderer prioriterte arter, utvalgte naturtyper og bekjempelse av uønskede arter.
	Å sørge for at det bygges der det er trygt, godt tilpasset landskapet og slik at det gir minst mulig klimagassutslipp.

Sammen om samfunnssikkerhet og god beredskap

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
Gausdal er et trygt lokalsamfunn med god beredskap.	En godt organisert kommunal kriseledelse med psykososialt kriseteam.
	Helhetlig planlegging for å sikre at areal blir disponert på en bærekraftig måte, og ivaretar hensynet til sikkerhet og beredskap og folkehelse.
	Målrettet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap for å ivareta menneskene og verdiene.
	Oppdatert planverk innen samfunnssikkerhet og beredskap.
	Vi forsyner kommunens innbyggere med nok drikkevann av god kvalitet, og vi sørger for bortledning og rensing av avløpsvann på en miljømessig god måte.

Hovedmål	Delmål
	Vi skal unngå hendelser der overvann gjør skade på mennesker og dyr, og nye flomsikringstiltak skal motstå flom med det gjentaksintervallet det er dimensjonert for.
	Å prioritere trafikksikkerhet høyt, bla. gjennom godkjenningsordningen Trafikksikker kommune.

Bærekraftig økonomi

Måltabell for kommunen

Hovedmål	Delmål
Vi er en økonomisk robust og bærekraftig kommune.	At kommunen løser oppgavene sine ved å prioritere, drive kontinuerlig forbedringsarbeid og finner nye og bedre løsninger (innovasjon).
	Vi har en helhetlig tilnærming til saker og planer som krever økonomisk innsats .

Investeringer i økonomiplanen

Investeringstabell for kommunen samlet

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	2027	2028	2029	2030	2027-30
Administrative fellestjenester					
Digitalisering kommunale tjenester	9 500	3 500	3 500	3 500	20 000
Flomsikring av Dørja	0	0	0	35 000	35 000
Sum Administrative fellestjenester	**9 500**	**3 500**	**3 500**	**38 500**	**55 000**
Skole					
iPad i skole	550	550	550	550	2 200
Sum Skole	**550**	**550**	**550**	**550**	**2 200**
Kultur og fritid					

	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**
Investeringstilskudd kirkelig fellesråd	250	470	0	0	720
Sum Kultur og fritid	**250**	**470**	**0**	**0**	**720**
Teknisk drift					
Investeringsmidler felles brannsamarbeid	100	1 654	574	289	2 617
Rammebevilgning øvrige tekniske anlegg	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000
Trafikksikkerhetstiltak rundt Forset skole og barnehage og Gausdal ungdomsskole	1 000	4 500	1 000	0	6 500
Sum Teknisk drift	**3 600**	**8 654**	**4 074**	**2 789**	**19 117**
Bygg/eiendom/areal					
Alternative energikilder på større kommunale bygg	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000
Beredskapsstasjon	18 463	18 463	0	0	36 926
Investeringer barnehage og skole	4 000	16 300	0	0	20 300
Lekeapparater barnehagene	0	250	0	250	500
Lekeapparater skolene	250	0	250	0	500
Nye biler til eiendomsforvaltningen	0	500	0	500	1 000
Rammebevilgning investering pleie og omsorg	700	700	700	700	2 800
Rammebevilgning planområde 7 for øvrig	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000
Rehabilitering av Forset barnehage	950	0	0	0	950
Rehabilitering av tekniske anlegg ved Gausdal Arena.	750	0	0	0	750
Rehabilitering Forsettunet, innvendig	0	2 600	0	0	2 600
Rehabilitering Gausdal ungdomsskole	1 500	2 000	2 200	0	5 700
Rehabilitering Kornhaug barnehage.	1 350	0	0	0	1 350
Rehabilitering og ombygging av administrasjonshus	2 500	0	0	0	2 500
Sum Bygg/eiendom/areal	**35 463**	**45 813**	**8 150**	**6 450**	**95 876**
Omsorg					
Kjøp/leasing biler hjemmetjenesten m.m.	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000
Sum Omsorg	**1 500**	**1 500**	**1 500**	**1 500**	**6 000**
Generelle utgifter og inntekter					
Egenkapitalinnskudd KLP	1 700	1 700	1 700	1 700	6 800
Sum Generelle utgifter og inntekter	**1 700**	**1 700**	**1 700**	**1 700**	**6 800**
Sum	**52 563**	**62 187**	**19 474**	**51 489**	**185 713**

Avgiftsfinansierte investeringer

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**
Teknisk drift					
Rammebevilgning vann og avløp	8 750	7 500	25 250	23 500	65 000
Sum Teknisk drift	**8 750**	**7 500**	**25 250**	**23 500**	**65 000**
Bygg/eiendom/areal					
Sollia boligfelt, ledningsnett vann og avløp	4 000	0	0	0	4 000
Sum Bygg/eiendom/areal	**4 000**	**0**	**0**	**0**	**4 000**
Sum	**12 750**	**7 500**	**25 250**	**23 500**	**69 000**

Ikke-avgiftsfinansierte investeringer

Administrative fellestjenester

Digitalisering kommunale tjenester

Gausdal kommune skal opprettholde tjenester av god kvalitet i planperioden, og digitalisering er et viktig virkemiddel. Kommunen må følge opp de statlige føringene om digitale løsninger som et førstevalg. Det er en stadig økende forventning fra innbyggere og næringsliv om slike tjenester. Kommunene Øyer, Lillehammer og Gausdal har et felles Digitaliseringsstyre som prioriterer mellom digitaliseringsprosjekt. Til grunn for arbeidet ligger Gausdals nylig vedtatte digitaliseringsstrategi, som er samordnet med Lillehammer og Øyers strategier.

Digitalisering handler om effektivisering av arbeidsprosesser, altså hvordan vi jobber og hvordan vi leverer tjenestene våre. Eierskapet til prosessene må ligge i tjenestene, som skal løse brukernes behov. Ressurspersoner med kompetanse innenfor blant annet prosessledelse, IT, arkiv og teknologi bidrar også inn i arbeidet for å sikre gode løsninger, fremdrift og gevinstrealisering. Effektivisering ved hjelp av teknologi er utfordrende og ressurskrevende. Samtidig er det helt nødvendig for å kunne sikre bærekraftige tjenester for fremtiden. Det er derfor viktig at det fortsatt avsettes ressurser til dette formålet, både økonomiske og menneskelige.

IT er en integrert del av tjenesteproduksjonen, og ingen tjenester eller medarbeidere i Gausdal kommune kan løse sine oppgaver uten nødvendig IT-utstyr eller programvare. For å sikre tilfredsstillende funksjonalitet og at systemer samhandler godt, samt for å oppfylle bestemmelser i lov om offentlige anskaffelser, kreves det kontinuerlig videreutvikling og i visse tilfeller utskiftning av systemer. Dette er ofte omfattende prosesser.

Utskifting av fagsystemer og andre applikasjoner er en viktig del av arbeidet, enten fordi de nærmer seg «end of life», eller fordi det kreves mer moderne og effektive systemer. For de lengstlevende

systemene, vil lov om offentlige anskaffelser kreve nye anbudsprosesser. De største og viktigste endringene i 2027 er anskaffelsesprosesser knyttet til nytt økonomisystem (ERP) og det elektroniske pasientjournalsystemet (EPJ). Flere andre viktige systemer er også under utskifting, som oppvekstadministrativt system og Komtek (kommunalteknikk/gebyrer/eiendomsskatt). Det er videre lagt en helhetlig plan for velferdsteknologi, og første fase i oppfølgingen er velferdsteknologiprosjektet på Follebutunet, med nytt pasientvarlingssystem, «Nattugler» (sensorer på brukernes rom) og elektronisk låsesystem. Når fremtidens helse- og omsorgstjenester er utredet og behandlet, vil andre deler av tjenestene stå for tur. Behovet for å ta i bruk ny teknologi forsterkes. Noe som vil kreve ressurser innenfor investering.

Ipad brukes som pedagogisk verktøy ved alle trinn i gausdalsskolen, ut fra elevenes alder og forutsetninger. Denne satsingen er nødvendig for å oppfylle opplæringslov med forskrift når det gjelder å utvikle digitale ferdigheter. Det legges inn investeringsmidler i planperioden til en gradvis utskiftning, midlene er lagt inn på planområde 3 Skole.

Samlet sett spesielt med hensyn til de nye store fangsystemene, er det behov for å øke investeringsrammen vesentlig de neste årene. Om det skulle oppstå behov for større prosjekter og/eller aktiviteter som utfordrer budsjettrammen som er avsatt i løpet av året, vil kommunedirektøren fremme dette for kommunestyret.

Flomsikring av Dørja

Kommunestyret vedtok i KST-sak 52/21 å søke NVE om tilskudd til flomsikring av Dørja innenfor en kostnadsramme på 60 mill. kr + mva, herav en egenandel på 12 mill. kr. Flomsikringsarbeidene består i hovedsak av følgende tiltak:

- Etablering av bunnlastsperre (betongdam med høyde på ca. 10 meter tvers over elva for å stoppe sedimenttransport og redusere vannhastigheten før samløp med Jøra).
- Erosjonssikring av Dørja før samløpet med Jøra, og nedenfor der Dørja renner ut i Jøra.

De foreslåtte tiltakene er svært omfattende, -også økonomisk, og gjennomføring forutsetter tilskudd fra NVE. Søknad om tilskudd ble sendt NVE 25.06.21 på basis av mulighetsstudien som var utarbeidet, og kommunen mottok NVEs tilsagn om tilskudd 08.04.22. For å kunne behandle sikringstiltakene etter vannressursloven ønsket NVE en mer detaljert og helhetlig beskrivelse av tiltakene med konsekvensvurderinger og beskrivelse av avbøtende tiltak. Kommunen utarbeidet derfor «Tiltaksplan for flomsikring av Dørja» som ble sendt NVE primo januar 2023.

NVE meddelte i brev av 15.05.23 at de vil konsesjonsbehandle tiltaket, da det innebærer vassdragsteknisk kompliserte tiltak i et verna vassdrag. NVE anbefalte samtidig at det benyttes 40% klimapåslag for Dørja og 20% for Jøra (mot tidligere anbefaling på 20% og 0%). Dette medførte behov for nye beregninger og utredninger, samt en tilpasning av materialet til NVEs mal for konsesjonssøknader.

Konsesjonssøknaden er fortsatt til behandling i NVE, og videre framdrift er avhengig av når vi får svar på søknaden. De siste signaler fra NVE er at saken har høy prioritet i NVE-EKG, men at det ikke kan loves noe vedr. tidsperspektiv/framdrift/utfall på behandlingen. I etterkant av et evt. positivt konsesjonsvedtak vil ligge vilkår og krav om detaljplaner (teknisk plan og miljøplan).

Justert investeringsbudsjett inntatt i handlings- og økonomiplanen for 2026-2029 var som følger:

2025: 14,5 mill. kr
2027: 35,0 mill. kr

2028: 21,0 mill. kr
2029: 0,0 mill. kr
SUM 70,5 mill. kr.

Som følge av forskyvning i utgifter, vil det bli tilsvarende forskyvning i budsjettert tilskudd fra NVE.

Når svar fra NVE foreligger, må det gjøres nye vurderinger av prosjektet. Det vil legges fram en egen sak for kommunestyret der de ulike forhold inkludert investeringer og driftsmessige konsekvenser må belyses. I økonomiplanen for 2027-2030 er det lagt inn 35 mill. kr i 2030 og 21 mill. kr i 2031, tilskuddene forskyves tilvarende. Det er gjenværende prosjektmidler fra tidligere år i størrelsesorden 16 mill. kr.

Skole

iPad i skole

Ipad brukes som pedagogisk verktøy ved alle trinn i gausdalsskolen, ut fra elevenes alder og forutsetninger. Elever fra 1.-3. trinn har klassesett tilgjengelig på skolen. Denne satsingen er nødvendig for å oppfylle opplæringslov med forskrift når det gjelder å utvikle digitale ferdigheter, og verktøyet gir en utvidet mulighet for tilrettelegging av opplæringen.

Det legges inn investeringsmidler i planperioden til en gradvis utskiftning.

Kultur og fritid

Investeringstilskudd kirkelig fellesråd

I kirkelig fellesråd sin søknad om midler til investeringer i 2027-2030 er det lagt opp til en investeringsplan som følger (tall i hele tusen kroner):

Investeringstilskudd	**År 2027**	**År 2028**	**År 2029**	**År 2030**	**År 2031**
Forprosjekt urnelund Vestre Gausdal kirkegård	150				
Forprosjekt ovner/oppvarming Vestre Gausdal kirke	100				
Legge om tårnhjelm og vegger på takrytter Follebu kirke samt tak våpenhus		220			
Etablere navnet minnelund Vestre Gausdal kirkegård		250			
Omlegge tak Østre Gausdal kirke					1000
Sum investeringstiltak - investeringstilskudd	**250**	**470**			**1000**

Det vises for øvrig til eget forslag i driftsbudsjettet på planområde 5 Kultur og fritid knyttet til ekstraordinære tilskudd til vedlikehold av kirkene.

Teknisk drift

Investeringsmidler felles brannsamarbeid

Kommunen finansierer sin andel av innkjøp av materiell (for eksempel brannbiler) i regionalt brannvesen. Det vil si at de tre deltakerkommunene investerer i sine respektive andeler av bilene/materiellet og finansierer disse innen egne budsjetter. I utgangspunktet avsettes det årlig 350.000 kr til slikt investeringsfond, men enkelte år vil det være behov for noe større beløp. Beløp som er lagt inn er i tråd med innstillingen fra brannsjefen i samarbeidet.

I handlings- og økonomiplanen for 2026-2029 er det planlagt utskifting av tankbil i Gausdal, kommandobil, mannskaps- og slukkebil, fremskutt enhet samt nødvendig utstyr til brannvesenet.

Rammebevilgning øvrige tekniske anlegg

Det avsettes investeringsmidler til rehabilitering av kommunens veger.

Trafikksikkerhetstiltak rundt Forset skole og barnehage og Gausdal ungdomsskole

Det ble i 2021 etablert dropsone ved Forset barneskole delfinansiert med trafikksikkerhetsmidler fra fylkeskommunen og Trygg Trafikk. Tiltaket bidro til å bedre trafikksituasjonen ved skolen, men det er fortsatt en lite tilfredsstillende trafikksituasjon rundt barneskolen, barnehagen og kirken. Det er også en dårlig trafikkløsning ved Gausdal ungdomsskole, spesielt med tanke på oppstillingsplass og av-/påstigning for bussene. Hele området bør planlegges helhetlig, og det ble derfor lagt inn midler til prosjektering i budsjettet for 2022. Tiltaket har vært skjøvet på, og det ble lagt inn midler til dette i 2026-2029 med totalt 6,5 mill. kr.

Kommunestyret vedtok den gang å forskyve investeringen med ett år slik at oppstart blir i 2027 i stedet for 2026.

Bygg/eiendom/areal

Alternative energikilder på større kommunale bygg

Oppfølging av arbeidet med alternative energikilder og energieffektivisering

Kommunestyret behandlet i 2026 en samlet gjennomgang av energi- og energikildebruk i kommunale bygg. Gjennomgangen viste at kommunen har oppnådd betydelige reduksjoner i energiforbruket gjennom tidligere investeringer og tiltak, samtidig som det fortsatt finnes potensial for ytterligere energieffektivisering og bruk av alternative energikilder.

Beredskapsstasjon

Det planlegges etablering av en ny beredskapsstasjon for teknisk drift, brann og ambulanse. Forstudiet anslår, basert på normtall, et investeringsbehov på over 105 mill. kroner. I handlings- og økonomiplanen for 2026-2029 ble investeringsrammen redusert til om lag halvparten som følge av kommunens økonomiske prioriteringer. Prosjektet skal derfor utvikle funksjonelle og behovstilpassede løsninger innenfor en stram kostnadsramme, der økonomi er en sentral premiss for forprosjektet. Det legges til grunn en kostnadsbevisst gjennomføring med vekt på å dekke kjernefunksjonene.

I kommunestyrets vedtak i sak 82/2025, punkt 20, heter det:

«Forprosjektet der ny beredskapsstasjon skal utredes må inneholde en vurdering av ulike typer privat/offentlig samarbeid. Forprosjektet må også inneholde en vurdering av kostnader og konsekvenser ved å velge en minimumsløsning der dagens drifts- og brannstasjon utvides og oppgraderes.»

Forprosjektet vil ikke være ferdigstilt når kommunedirektøren legger fram forslag til handlings- og økonomiplan for 2027-2030. Resultatene fra forprosjektet, herunder anbefalinger om løsningsvalg og investeringsnivå, vil derfor bli lagt fram i en egen sak for kommunestyret når arbeidet er fullført.

Inntil forprosjektet er ferdigbehandlet, videreføres investeringsrammen i handlings- og økonomiplanen på samme nivå som i perioden 2026-2029. Det er avsatt en brutto investeringsramme på 50 mill. kroner inklusive merverdiavgift. Deler av bygget skal benyttes til vann- og avløpstjenestene, som er selvkostområder og budsjetteres uten merverdiavgift. Som følge av dette er om lag 3,1 mill. kroner trukket ut av investeringsbudsjettet. Samlet investeringsramme for perioden 2026-2028 utgjør dermed 46,9 mill. kroner.

Investeringer barnehage og skole

Det arbeides med et forprosjekt for investeringer knyttet til kommunestyrets vedtak om barnehage- og skolestruktur. Vedtaket innebærer at det må gjøres investeringstiltak ved Forset og Kornhaug barnehager samt Forset skole. Forprosjektet er ikke ferdig til handlings- og økonomiplanen blir lagt fram. Det er derfor lagt inn investeringsnivå slik som skissert i utredningen for alternativ 0, det vil si barnehage- og skolestruktur som i dag. Anslått investeringsnivå i utredningen var 20,3 mill. kr totalt.

Lekeapparater barnehagene

Det avsettes jevnlig midler til utskifting av lekeapparater i barnehagene.

Lekeapparater skolene

Det avsettes jevnlig midler til nye lekeapparater ved skolene.

Nye biler til eiendomsforvaltningen

Som et ledd i å bli en grønnere kommune legges det opp til å skifte ut gamle fossildrevne biler innen eiendomsforvaltning, med nye el-biler.

Det er i 2028 satt av 0,5 mill. kr. til dette formålet.

Rammebevilgning investering pleie og omsorg

Helse- og omsorgssektoren disponerer en stor bygningsmasse av eldre og varierende dato, og der det er et kontinuerlig behov for rehabilitering og ombygging for å ivareta nye krav og behov i tjenestene. Det har i de siste års strategiplaner vært avsatt 0,7 mill. kr årlig til tiltaket, og dette foreslås også for kommende planperiode.

I 2026 ble det inn et beløp på 3 mill. kr, dette hadde sammenheng med vedtatt rehabilitering av Follebutunet.

Fra og med 2027 er nivået tilbake på 0,7 mill. kr årlig.

Rammebevilgning planområde 7 for øvrig

Rammebevilgningen for planområde 7 omfatter tiltak knyttet til rehabilitering av kommunens bygningsmasse.

I planperioden 2027–2030 foreslås det en årlig ramme på 4 mill. kr.

Det arbeides med en helhetlig investeringsplan for kommunens samlede bygningsmasse som vil gi oss et grunnlag for å fastsette konkrete tiltak frem i tid.

Rehabilitering av Forset barnehage

Det er behov for rehabilitering av teknisk anlegg som ventilasjon og system for bærekraftig varmestyring.

Rehabilitering av tekniske anlegg ved Gausdal Arena.

Det er lagt inn midler til utskifting av gamle tekniske anlegg i den gamle delen av Gausdal Arena.

Rehabilitering Forsettunet, innvendig

I prosjektet ligger oppgradering av tekniske anlegg som ventilasjon og varmeanlegg, samt utskifting av gamle vinduer og branndører. Det er også behov for etterisolering mot kalde loft og yttertak, for å spare energi og for å bedre problematikken rundt ising ved gesimser og over inngangsparti/kjøkken.

Det har også behov for utskifting av pasientvarsling/sykesignalanlegg da det ikke lenger er mulig å få tak i deler til eksisterende anlegg. Man ser også at teknologien har kommet vesentlig lenger innen dette området, så med rett system for helseteknologi vil dette også kunne avlaste noen manuelle funksjoner i dag.

Rehabilitering av gulv på kjøkken og varemottak.

Tjenesten har meldt inn behov for å gjøre noe med uteområdet i sansehagen rundt grillhytta.
Tilrettelegging for rullestoler og rullatorer med asfaltering og terskel for lett tilgang til verandaene og grillhytta.

Rehabilitering Gausdal ungdomsskole

Det er lagt inn midler til rehabilitering av tekniske anlegg.

Rehabilitering Kornhaug barnehage.

Det er behov for utskifting av vinduer, ytterdører samt oppgradering av tekniske anlegg.

Det er også meldt fra tjenesten at det ønske om utbedring av uteområdet ved barnehagen.

Rehabilitering og ombygging av administrasjonshus

Tiltaket gjelder rehabilitering og ombygging av deler av administrasjonshuset, med bakgrunn i vurderinger gjort i en mulighetsstudie. Formålet er å tilrettelegge for sikring, mer hensiktsmessig og arealeffektiv bruk av lokalene til servicetorg, legesenteret og barnevernstjenesten.

Omsorg

Kjøp/leasing biler hjemmetjenesten m.m.

Det er planlagt utskifting av biler til hjemmetjenesten i økonomiplanperioden. Bilene går kontinuerlig gjennom hele året og har stor slitasje. De fleste av bilene må ha firehjulsdrift. Dette fordi de benyttes i områder med mye terreng og på alle døgnets tider hele året.

Når det er behov for utskifting, erstattes biler som bruker fossilt drivstoff med el-biler, eventuelt hybrid-biler, så langt det lar seg gjøre. Ut fra beredskapshensyn er det imidlertid ikke riktig at hjemmetjenesten kun skal ha tilgang på el-biler i hjemmetjenesten.

Generelle utgifter og inntekter

Egenkapitalinnskudd KLP

Kommunen har sin pensjonsordning hos KLP. Ettersom KLP er et gjensidig selskap, er en samtidig også eier av selskapet. KLP har plikt til å ha en viss soliditet/størrelse på egenkapitalen for å kunne garantere for framtidige pensjoner. Derfor må eierne årlig innbetale egenkapitaltilskudd til selskapet. I økonomiplanperioden ligger det årlige egenkapitaltilskuddet på 1,7 mill. kr.

Avgiftsfinansierte investeringer

Teknisk drift

Rammebevilgning vann og avløp

Rammebevilgning vann og avløp omhandler investeringer innen disse selvkostområdene. Kommunestyret har gjennom mange år delegert myndighet til å prioritere investeringene innen vann- og avløpstjenestene til Planutvalget. Det er derfor Planutvalget som vedtar fordelingen på det enkelte prosjekt.

Investeringene er i tråd med hovedplan for vann og avløp, vedtatt i 2021. Nedenfor er investeringsanslag for investeringer innen vann- og avløpstjenesten i økonomiplanperioden. Det presiseres at beløpene er anslag på kostnader og alle tall er i tusen kr.

Investeringstiltak vannforsyning	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Sammenkobling vannledning fra Lillehammer, Fedjevegen - Kornhaug m/trykkøker - prosjektering og utbygging				500	11500					
Fornyelse av VA ledninger og kummer	1000	1000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
Fornyelse stasjoner/tekniske anlegg		1500		1500		1500		1500		1500
Biler vann	750				750				750	
Vannkilde Forset/Skei vannverk - prøvepumping/konsesjon/ledningsanlegg/ utbygging (vannkilderapport)		1000	10000	10000	35000	35000				
Follebu HB med tilhørende ledningsanlegg				1000	16000					
Randsone Bjørkli - Nyset						7000				
Sammenkobling Enge - Bergseng + tiltak stasjoner							6000			
Sanering Kjørkjevegen og Flatavegen	2500									
SUM	**4250**	**3500**	**12000**	**15000**	**65250**	**45500**	**8000**	**3500**	**2750**	**3500**

Investeringstiltak avløpstjenester	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036
Fornyelse stasjoner/tekniske anlegg	1500		1500		1500		1500		1500	
Fornyelse av VA ledninger og kummer	1000	1000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
Bil avløp			750				750			
Fornyelse ledningsnett Skei			3000							
Follebu HB med tilhørende ledningsanlegg				500	3500					
Randsone Bjørkli - Nyset						2000				
Pumpestasjon Glåmhaugen m/ledningsanlegg		3000								
Fordrøyingsanlegg avløp			6000	6000						
Sanering Kjørkjevegen og Flatavegen	2000									
SUM	**4 500**	**4 000**	**13250**	**8 500**	**7 000**	**4 000**	**4 250**	**2 000**	**3 500**	**2 000**

Oversikt Investering og finansiering

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Investeringer i varige driftsmidler	63 363	67 517	43 024	73 289
Tilskudd til andres investeringer	250	470	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	1 700	1 700	1 700	1 700
Sum finansieringsbehov	**65 313**	**69 687**	**44 724**	**74 989**
Kompensasjon for merverdiavgift	-405	-3 891	-1 309	-7 680

	Økonomiplan			
	2027	2028	2029	2030
Tilskudd fra andre	0	0	0	-22 100
Salg av varige driftsmidler	-500	-1 000	-1 500	-1 500
Bruk av lån	-66 299	-66 554	-43 540	-45 201
Videreutlån	23 000	23 000	23 000	23 000
Bruk av lån til videreutlån	-23 000	-23 000	-23 000	-23 000
Avdrag på lån til videreutlån	7 105	7 872	8 639	9 406
Mottatte avdrag på videreutlån	-5 214	-6 114	-7 014	-7 914
Sum finansiering	**-65 313**	**-69 687**	**-44 724**	**-74 989**
Sum finansieringsbehov	**65 313**	**69 687**	**44 724**	**74 989**
Sum finansiering	**-65 313**	**-69 687**	**-44 724**	**-74 989**
Udekket finansiering	**0**	**0**	**0**	**0**

Kommunens planområder

Administrative fellestjenester

Om planområdet

Overordnet ledelse, organisatorisk utviklingsarbeid og den politiske virksomheten ligger innenfor dette planområdet, samt overordnet planlegging, lederstøtte og samarbeid med fagorganisasjoner og verneombud.

Planområdet inneholder alle utgifter knyttet til den politiske og administrative styringen av kommunen; Resepsjonen i kommunehuset, politisk sekretariat, post- og arkiv, personalarbeid, informasjon, økonomistyring, arbeid med eiendomsskatt, kvalitetssystem, internkontroll og utviklingsoppgaver for enhetene, de folkevalgte organer som kommunestyret, formannskapet, planutvalget, tjenesteutvalg, råd for eldre og personer med funksjonsnedsettelse, ungdomsrådet, kontrollutvalget inkludert utgifter til revisjon, tilskudd til interkommunale samarbeid
(vedrørende innfordring, lønn/regnskap, innkjøpssamarbeidet, personvernombud, borgerlige vigsler), store fellesposter som forsikringer, frikjøp hovedtillitsvalgte og felles IKT-utgifter.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**42 869**	**42 869**	**42 869**	**42 869**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft 26-29 1 Administrative fellestjenester	0	-230	-230	-230
Innkjøp av politiker iPad	145	145	145	145
Kommune- og fylkestingsvalg, stortingsvalg	650	0	0	0

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Saldering HØP 26-29 Planomr. 1 Administrative fellestjenester	-291	-1 186	-1 876	-1 876
Statsbudsjett 2026-2029. Skjønnsmidler til omstillingsarbeid	-1 800	-1 800	-1 800	-1 800
Sum Vedtak forrige periode	**-1 296**	**-3 071**	**-3 761**	**-3 761**
Sum Budsjettendring i år	**-493**	**-198**	**492**	**492**
Sum Lønns- og prisvekst	**1 096**	**1 096**	**1 096**	**1 096**
Konsekvensjustert budsjett	**-693**	**-2 173**	**-2 173**	**-2 173**
Konsekvensjustert ramme	**42 177**	**40 697**	**40 697**	**40 697**
Nye tiltak				
Fellesenhet budsjett endring	1 079	1 079	1 079	1 079
Reforhandling avtale med Ikomm	300	0	0	0
Statsbudsjett 2027, utgifter til omstilling, jamfør ordinært skjønnstilskudd	1 000	0	0	0
Valgavvikling, økte utgifter	175	0	175	0
Økt budsjettramme kontrollutvalget 2027	47	47	47	47
Økt stillingsdel hovedtillitsvalgt	87	87	87	87
Økte utgifter til forsikringer	475	475	475	475
Andre tiltak	-33	-33	-33	-33
Sum Nye tiltak	**3 130**	**1 655**	**1 830**	**1 655**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-355	-355	-355	-355
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-503
Sum Innsparingstiltak	**-355**	**-355**	**-355**	**-858**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**2 776**	**1 301**	**1 476**	**797**
Ramme 2027-2030	**44 952**	**41 997**	**42 172**	**41 494**

Sammendrag budsjett

Driftsramma på planområdet er økt med 2,1 mill. kr fra 2026 til 2027. Tiltakene framgår av tabellen over, men følgende punkter trekkes fram.

Lønns- og prisveksten utgjør 1,2 mill. kr. 0,3 mill. kr er redusert avskrivninger og 0,2 mill. kr er ompostert til andre planområder.

Det er midler i budsjettet til gjennomføring av kommune- og fylkestingsvalg i 2027, 0,8 mill. kr er avsatt til dette.

Det er lagt inn økt budsjett til forsikringer med 0,5 mill. kr samt 0,3 mill. kr i 2027 til kjøp av bistand i forbindelse med reforhandling av avtalen med IKOMM.

I 2026 mottok kommunen 1,8 mill. kr i ordinære skjønnsmidler for å arbeide med omstillingstiltak, tilsvarende utgift ble lagt inn på planområde 1 Administrative fellestjenester. Beløpet trekkes ut av budsjettet for 2027, men det er lagt inn igjen 1 mill. kr tilsvarende da kommunen er tilkjent 1 mill. kr i ordinært skjønnstilskudd i 2027 også til arbeid med omstilling av tjenestene.

Kommunedirektøren har saldert sitt forslag til budsjett for 2027 ved blant annet å reduseres kompensasjonen for prisvekst. For dette planområdet utgjør det en reduksjon i driftsrammen på

355.000 kr. Det er viktig å merke seg at det også ligger innsparingskrav på planområdet fra tidligere år som det vil bli arbeidet videre med

Det er i 2026 arbeidet med anbudskonkurranse på to av kommunens største digitale fagsystem, nemlig ERP-system og EPJ-system (elektronisk pasientjournalsystem).

- **ERP** står for Enterprise Resource Planning og er det systemet som håndterer kommunens regnskap, registrering av opplysninger knyttet til lønnsutbetaling- og rapportering for alle ansatte, utfakturerering av kommunale tjenester og mottak av fakturer fra kommunens leverandører. Dette er et svært omfattende og komplekst system som har et femti-talls integrasjoner med andre fagsystem. Kontrakt vil bli tildelt i løpet av november/desember 2027 og nytt fagsystem blir ventelig satt i drift ved årsskiftet 2027/2028.
- **EPJ** står for Elektronisk PasientJournal. Her registreres pasientjournal til alle som mottar kommunale helse- og omsorgstjenester. Dette er også et system som beregner vederlagsbetaling for opphold på institusjon og lager fakturagrunnlag for de tjenester som brukerne skal betale for. Også dette er et svært viktig fagsystem som har flere integrasjoner med andre fagsystem. Leverandør er valgt og arbeidet med implementering av løsningen er i gang. Det er ventet at systemet settes i produksjon i 2027.

Begge disse fagsystemene vil bli skybaserte løsninger og det antas at det vil bli en annen prisstruktur enn dagens fagsystem. Det anses som sannsynlig at utgiftene til lisenser vil øke fra dagens nivå. Det er lagt inn økte utgifter for fagsystem EPJ på planområdene 11 Helse og 12 Omsorg. For ERP-systemet er det per nå ikke foretatt valg og prisene er heller ikke klare, det er derfor ikke lagt inn en utgiftsøkning knyttet til dette.

Om konkurranseutsetting av pensjon: Det er løpende til vurdering, og har vært det i mange år. Nå er det satt opp som følge av konkurransetilsynets rapport om KLP og deres melding til kommunene om å bruke markedet.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Gausdal er et trygt lokalsamfunn med god beredskap.	En godt organisert kommunal kriseledelse med psykososialt kriseteam.
	Målrettet arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap for å ivareta menneskene og verdiene.
	Oppdatert planverk innen samfunnssikkerhet og beredskap.
I Gausdal lever vi aktivt og deltar i lokalsamfunnet gjennom hele livet.	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
Kommunen som organisasjon inviterer til og tilrettelegger for god samskaping og bred deltakelse i utviklingen av Gausdalssamfunnet.	Å legge til rette for dialog og samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner. Samskaping og samarbeid bidrar til viktig og nødvendig utvikling i kommunen.
Lillehammerregionen skal gjennom kunnskap, innovasjon og samarbeid videreutvikle regionen som et attraktivt sted å bo og leve, være fritidsinnbygger, arbeide, studere, besøke, investere og drive virksomhet i.	Aktiv eierskapspolitikk.

Hovedmål	Delmål
	At samarbeid utvikles for fremtidsrettede og effektive løsninger i kommunal tjenesteyting.
	Helhetlig og samordnet samfunnsutvikling. Samarbeid gir Lillehammer-regionen en sterkere stemme som samfunnsaktør.
Vi er en attraktiv arbeidsgiver som legger til rette for å tiltrekke og utvikle kompetente og initiativrike medarbeidere og ledere. Vi samhandler og samskaper for å finne løsninger og utvikle tjenestene, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.	Godt samspill, god rolleavklaring og respekt for hverandres roller som folkevalgte/ledere/ansatte/tillitsvalgte/verneombud.
	Ledere som arbeider styrkebasert og bygger kultur for læring, forenkling og forbedring.
	Vi arbeider målrettet med likestilling i et inkluderende arbeidsmiljø som ivaretar ulike livsfaseutfordringer.
	Å arbeide aktivt med god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon i hele organisasjonen.
	Å sikre de ansattes rettigheter og fremmer et trygt arbeidsmiljø for alle. Ansatte og tillitsvalgte medvirker aktivt i utviklingsarbeid.
	Å utvikle nye løsninger sammen med andre, ikke bare internt i kommunen, men også med innbyggere, næringsliv, frivillige organisasjoner og forsknings- og utviklingsmiljøer.
	Å videreutvikle kommunen som en arbeidsplass med ansvarsbevisste, myndiggjorte og kompetente medarbeidere som er kjent med og bruker handlingsrommet.
Vi er en økonomisk robust og bærekraftig kommune.	At kommunen løser oppgavene sine ved å prioritere, drive kontinuerlig forbedringsarbeid og finner nye og bedre løsninger (innovasjon).
	Vi har en helhetlig tilnærming til saker og planer som krever økonomisk innsats .
Vi skal jobbe aktivt gjennom det grønne skiftet for å bli klimanøytrale innen 2030.	At kommunen reduserer energibruk og klimagassutslipp fra egen drift. Vi arbeider målrettet med energieffektivisering, kjøp av strøm med fornybar opprinnelsesgaranti og reduksjon av utslipp fra kommunens bilpark. Klimabevissthet skal være gjennomgående for alle tjenester.
	Bedre utbygging av bredbånd, for å redusere behov for bil- og jobbreiser og ta i bruk ny teknologi.
Vi tar vare på fellesskapet og lokaldemokratiet.	Aktivt arbeid for å få flere til å bruke stemmeretten sin og delta i lokalpolitikken.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Digitalisering kommunale tjenester	9 500	3 500	3 500	3 500	20 000	3 500	3 500	3 500	3 500	0	0	34 000
Flomsikring av Dørja	0	0	0	35 000	35 000	21 000	0	0	0	0	0	56 000
Sum investeringsprosjekter	**9 500**	**3 500**	**3 500**	**38 500**	**55 000**	**24 500**	**3 500**	**3 500**	**3 500**	**0**	**0**	**90 000**

Investeringsbudsjett

Digitalisering kommunale tjenester

Gausdal kommune skal opprettholde tjenester av god kvalitet i planperioden, og digitalisering er et viktig virkemiddel. Kommunen må følge opp de statlige føringene om digitale løsninger som et førstevalg. Det er en stadig økende forventning fra innbyggere og næringsliv om slike tjenester. Kommunene Øyer, Lillehammer og Gausdal har et felles Digitaliseringsstyre som prioriterer mellom digitaliseringsprosjekt. Til grunn for arbeidet ligger Gausdals nylig vedtatte digitaliseringsstrategi, som er samordnet med Lillehammer og Øyers strategier.

Digitalisering handler om effektivisering av arbeidsprosesser, altså hvordan vi jobber og hvordan vi leverer tjenestene våre. Eierskapet til prosessene må ligge i tjenestene, som skal løse brukernes behov. Ressurspersoner med kompetanse innenfor blant annet prosessledelse, IT, arkiv og teknologi bidrar også inn i arbeidet for å sikre gode løsninger, fremdrift og gevinstrealisering. Effektivisering ved hjelp av teknologi er utfordrende og ressurskrevende. Samtidig er det helt nødvendig for å kunne sikre bærekraftige tjenester for fremtiden. Det er derfor viktig at det fortsatt avsettes ressurser til dette formålet, både økonomiske og menneskelige.

IT er en integrert del av tjenesteproduksjonen, og ingen tjenester eller medarbeidere i Gausdal kommune kan løse sine oppgaver uten nødvendig IT-utstyr eller programvare. For å sikre tilfredsstillende funksjonalitet og at systemer samhandler godt, samt for å oppfylle bestemmelser i lov om offentlige anskaffelser, kreves det kontinuerlig videreutvikling og i visse tilfeller utskiftning av systemer. Dette er ofte omfattende prosesser.

Utskifting av fagsystemer og andre applikasjoner er en viktig del av arbeidet, enten fordi de nærmer seg «end of life», eller fordi det kreves mer moderne og effektive systemer. For de lengstlevende systemene, vil lov om offentlige anskaffelser kreve nye anbudsprosesser. De største og viktigste endringene i 2027 er anskaffelsesprosesser knyttet til nytt økonomisystem (ERP) og det elektroniske pasientjournalsystemet (EPJ). Flere andre viktige systemer er også under utskifting, som oppvekstadministrativt system og Komtek (kommunalteknikk/gebyrer/eiendomsskatt). Det er videre lagt en helhetlig plan for velferdsteknologi, og første fase i oppfølgingen er velferdsteknologiprosjektet på Follebutunet, med nytt pasientvarlingssystem, «Nattugler» (sensorer på brukernes rom) og elektronisk låsesystem. Når fremtidens helse- og omsorgstjenester er utredet og behandlet, vil andre deler av tjenestene stå for tur. Behovet for å ta i bruk ny teknologi forsterkes. Noe som vil kreve ressurser innenfor investering.

Ipad brukes som pedagogisk verktøy ved alle trinn i gausdalsskolen, ut fra elevenes alder og forutsetninger. Denne satsingen er nødvendig for å oppfylle opplæringslov med forskrift når det gjelder å utvikle digitale ferdigheter. Det legges inn investeringsmidler i planperioden til en gradvis utskiftning, midlene er lagt inn på planområde 3 Skole.

Samlet sett spesielt med hensyn til de nye store fagsystemene, er det behov for å øke investeringsrammen vesentlig de neste årene. Om det skulle oppstå behov for større prosjekter og/eller aktiviteter som utfordrer budsjettrammen som er avsatt i løpet av året, vil kommunedirektøren fremme dette for kommunestyret.

Flomsikring av Dørja

Kommunestyret vedtok i KST-sak 52/21 å søke NVE om tilskudd til flomsikring av Dørja innenfor en kostnadsramme på 60 mill. kr + mva, herav en egenandel på 12 mill. kr. Flomsikringsarbeidene består i hovedsak av følgende tiltak:

- Etablering av bunnlastsperre (betongdam med høyde på ca. 10 meter tvers over elva for å stoppe sedimenttransport og redusere vannhastigheten før samløp med Jøra).
- Erosjonssikring av Dørja før samløpet med Jøra, og nedenfor der Dørja renner ut i Jøra.

De foreslåtte tiltakene er svært omfattende, -også økonomisk, og gjennomføring forutsetter tilskudd fra NVE. Søknad om tilskudd ble sendt NVE 25.06.21 på basis av mulighetsstudien som var utarbeidet, og kommunen mottok NVEs tilsagn om tilskudd 08.04.22. For å kunne behandle sikringstiltakene etter vannressursloven ønsket NVE en mer detaljert og helhetlig beskrivelse av tiltakene med konsekvensvurderinger og beskrivelse av avbøtende tiltak. Kommunen utarbeidet derfor «Tiltaksplan for flomsikring av Dørja» som ble sendt NVE primo januar 2023.

NVE meddelte i brev av 15.05.23 at de vil konsesjonsbehandle tiltaket, da det innebærer vassdragsteknisk kompliserte tiltak i et verna vassdrag. NVE anbefalte samtidig at det benyttes 40% klimapåslag for Dørja og 20% for Jøra (mot tidligere anbefaling på 20% og 0%). Dette medførte behov for nye beregninger og utredninger, samt en tilpasning av materialet til NVEs mal for konsesjonssøknader.

Konsesjonssøknaden er fortsatt til behandling i NVE, og videre framdrift er avhengig av når vi får svar på søknaden. De siste signaler fra NVE er at saken har høy prioritet i NVE-EKG, men at det ikke kan loves noe vedr. tidsperspektiv/framdrift/utfall på behandlingen. I etterkant av et evt. positivt konsesjonsvedtak vil ligge vilkår og krav om detaljplaner (teknisk plan og miljøplan).

Justert investeringsbudsjett inntatt i handlings- og økonomiplanen for 2026-2029 var som følger:

2025: 14,5 mill. kr
2027: 35,0 mill. kr
2028: 21,0 mill. kr
2029: 0,0 mill. kr
SUM 70,5 mill. kr.

Som følge av forskyvning i utgifter, vil det bli tilsvarende forskyvning i budsjettert tilskudd fra NVE.

Når svar fra NVE foreligger, må det gjøres nye vurderinger av prosjektet. Det vil legges fram en egen sak for kommunestyret der de ulike forhold inkludert investeringer og driftsmessige konsekvenser må belyses. I økonomiplanen for 2027-2030 er det lagt inn 35 mill. kr i 2030 og 21 mill. kr i 2031, tilskuddene forskyves tilvarende. Det er gjenværende prosjektmidler fra tidligere år i størrelsesorden 16 mill. kr.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Kommuneøkonomi

Kommunen har fra desember 2023, etter et systematisk arbeid gjennom de tre siste budsjetter, samt gjennom Bærekraft 24-25, Bærekraft 26-29 og Bærekraft III våren 2026, i stor grad gjenvunnet en økonomisk oversikt og kontroll. Fortsatt gjenstår det mye arbeid i løpet av den kommende HØP-perioden med å effektuere flere av de vedtatte innsparingene fra de to siste Bærekraftrundene. Bruken av disposisjonsfond for å finansiere driftsoppgaver må også avsluttes. Dette, kombinert med et økt press og økte forventninger til kommunen, vil kreve omstillinger.

Den økonomiske utfordringen fremover er knyttet til tre forhold;

1. Staten kompenserer ikke kommunene fullt ut for økte kostnader, og dekker i all hovedsak kun kostnadsøkninger som følge av de demografiske endringene. Kommunen får frie inntekter i form av rammetilskudd og skatteinntekter, som utgjør om lag 70 prosent av kommunenes inntekter (eiendomsskatt og gebyrer holdt utenom). Inntektssystemet inneholder mekanismer for utjevning mellom kommunene, for å sikre et likeverdig tjenestetilbud. Likevel er det slik at hvert eneste statsbudsjett, uavhengig av regjeringer, inneholder et effektiviseringskrav, og staten tar ikke ansvaret for å dekke ekstra kostnader knyttet til enkeltkommuners valg av tjenestedimensjonering- eller struktur. Det er den enkelte kommunes ansvar å tilpasse seg, eller omstille seg, for å drive forsvarlig.
2. Utgiftsbehovet innenfor pleie og omsorg vil øke, som følge av både demografiske endringer med flere eldre og færre yngre, men også som følge av individuelle lovfestede rettigheter som kommunen må følge opp (ressurskrevende tjenester, BPA mm.). Kostnadene knyttet til utenforskap er økende. Disse kostnadene (kommunens egenandel) kan bli høye. En hovedutfordring for kommunen er å omfordele ressurser fra de unge til de pleietrengende, og andre med behov for særlig oppfølging, og dette betyr vanskelige prioriteringer lokalt.
3. Investeringsbehovet er stort. Gausdal har en skolestruktur, barnehagestruktur og sykehjemstruktur som for en stor del krever oppgraderinger for å tilfredsstille dagens krav. Innenfor teknisk drift, eiendom samt brann- og redning er det behov for en ny kombinert brann-, drifts- og ambulansestasjon (Beredskapsstasjon). Kjøretøy må skiftes ut og kommunale boliger må rehabiliteres. Fagsystemer må skiftes ut og ny teknologi må tas i bruk, medfører økte driftsutgifter. Slike investeringer fører til økte rente- og avdragsutgifter, som må håndteres innenfor en svært stram kommuneøkonomi. I tillegg kommer investeringene innen vann- og avløp, som medfører høyere gebyrer for innbyggerne. Utfordringen er å ha et stort nok økonomisk handlingsrom for å tåle disse økte kostnadene.

Vegvalg innenfor helse- og omsorgstjenestene

Kommunestyrets vedtak av vegvalgrapporten i oktober 2025 ga startskuddet til et omfattende oppfølgingsarbeid, koordinert av kommunedirektøren. Oppdrag ble innarbeidet i HØP 2026-29, og oppdateres og videreføres i perioden 2027-30, innenfor flere planområder.

Vedtaket innebar at «Mestringstrappa» ble innført som overordnet forståelsesmodell for helse- og omsorgstjenestene i Gausdal kommune (lenke til vegvalgrapporten). Status for vegvalgene er;

1. Vegvalg 1, Bærekraftig tjenestenivå: Nye prinsipper og retningslinjer for tildeling av helse- og omsorgstjenester ble vedtatt av kommunestyret den 22. oktober 2026, og følges opp internt.
2. Vegvalg 2, Helsefremmende og forebyggende satsing: Et rammeverk for satsningen er under utvikling og et forebyggende team er under etablering. Prioriterte tiltak er styrket helsekompetanse i befolkningen, dag- og aktivitetstilbud, styrking av Frisklivssentralen, styrket ressurs innen fysio og ergo og møteplasser. Innsatsen må tilpasses ressurstilgangen.
3. Vegvalg 3, Helhetlig boligutvikling: Kommunestyret vedtok en helhetlig strategi den 22. oktober 2026, og denne vil bli fulgt opp.
4. Vegvalg 4, Utvikling av helsetjenester i hjemmet og Vegvalg 5, Utvikling av institusjonstjenestene: Et større utredningsarbeid om fremtidens helse- og omsorgstjenester i Gausdal ble avsluttet før årsskiftet. Kommunedirektøren legger frem en sak med anbefalinger om oppfølging tidlig i 2027.
5. Vegvalg 6, Aktiv bruk av teknologi: Kommunedirektøren har utviklet en plan for velfersteknologiløftet, som ligger som oppdrag i vegvalgrapporten. Nye velferdsteknologiløsninger på Follebutunet er første fase i løftet.

Digitalisering, tjenesteutvikling og innovasjon

Gausdal kommune har vedtatt en ny Digitaliseringsstrategi, som er samordnet med Øyer og Lillehammer kommuner. Samarbeidet mellom disse kommunen, men også med flere Ikomm-kommuner og Digi Innlandet-kommuner, blir viktig i oppfølgingen av strategien. I Gausdal blir det viktig å sørge for at digitale løsninger gir nytteverdi for både innbyggere, næringsliv og ansatte. Kostandene ved å ta i bruk nye løsninger øker, eksempelvis nye fagsystemer og helse- og velferdsteknologi, og det vil bli lagt stor vekt på å realisere gevinster. Kunstig intelligens (KI) skaper grunnlag for nye løsninger, og er på vei inn i alle fagsystemer og applikasjoner. Dette gir muligheter for mer effektive arbeidsprosesser. Samtidig må informasjonssikkerhet og personvern prioriteres høyt.

Gausdal kommune har en innovasjonsstrategi, og tester ut tre innovasjonspiloter. Helsestasjon for seniorer er testet ut, og piloten ble avsluttet i mai 2026. De tiltakene som fungerte best, blir videreført. Eksempler er treningsgruppen Sterk og stødig og temamøter. Kompetansepool for helsetjenester (vikarpool) er en annen pilot, som er i en oppbyggings- og rekrutteringsfase. Den siste piloten er Samarbeid skole-arbeidsliv, der målet er å finne arenaer der arbeidsliv og skole kan samarbeide til felles nytte. Detaljert status fremgår av rapporteringen fra enheten Skole og barnehage.

Beholde, rekruttere og utvikle.

Antallet yrkesaktive i befolkningen er svakt synkende, og utfordringen med å rekruttere og beholde fagfolk i tjenester og administrasjon er økende. Samtidig pålegges kommunen flere oppgaver i form av rapportering, internkontroll og tilsyn, og nye oppgaver innen beredskap, personal og økonomi.

Gausdal kommune har mange gode medarbeidere og mye kompetanse i tjenestene. Kommunen har jobbet med nye måter å rekruttere på, har rullet ut et grunnlagsdokument for kompetansestyring og mobilisering. Dette arbeidet må fortsette, og prioriteres høyere i årene som kommer. Kommunen må ha aktive strategier for å beholde, utvikle og rekruttere ny arbeidskraft.

Beredskap

Gausdal kommune har gode beredskapsplaner og kommunens samlede beredskapshåndtering er de siste årene testet gjennom to flommer. Kommunen har også nedlagt et stort arbeid i reparasjoner av naturskadene.

Totalberedskapsmeldingen (Meld. St. 9 (2024–2025) - *Forberedt på kriser og krig*) kom i januar 2025. I 2026 har vært et *totalberedskapsår*. I juni 2026 utga Direktoratet for sikkerhet og beredskap (DSB) veilederen *Kommuners og fylkeskommuners roller og ansvar i sikkerhetspolitisk krise og krig*. Veilederen uttrykker de samla forventinger til kommunene. DSB skriver følgende; «Veilederen introduserer ikke nye plikter eller nytt regelverk. Den er en tverrsektoriell oversikt og et hjelpemiddel som beskriver særskilte utfordringer, roller og forventninger knyttet til sikkerhetspolitisk krise og krig. Veilederen vil bli oppdatert ved nye avklaringer, lovendringer og planer.» Veilederen gjenspeiler en sektorisert og lite samordnet stat. Overordnet sier veilederen at kommunen skal ivareta sine kjerneoppgaver også i krise- og krigstid. Men, kommunen skal også være beredt til å yte bistand og service til innbyggerne i større grad, avgi personell til sykehus og beredskapsenheter og bistå andre instanser ved ulike hendelser. Selv om DSB skriver at den ikke introduserer nye plikter eller regelverk, vil det for kommunene i praksis bety økte oppgaver og økte kostnader. Både i all planleggingen som forventes, og i selve krisehåndteringen. KS har en dialog med staten om disse utfordringene. Fortsatt mangler pengene som skal gi en bedre beredskap.

Fokusområder 2027

Økonomisk bærekraft

Å realisere vedtatte innsparinger kombinert med at bruken av disposisjonsfond i drift nedtrappes og avsluttes, blir en hovedoppgave. Det vedvarende presset på tjenestene vil kreve omstillinger. Effektiviseringstiltak innenfor innbyggerrettede tjenester og administrasjonen må ha fokus.

Digitalisering, tjenesteutvikling og innovasjon

Digitaliseringsstrategien skal følges opp. Investeringer med nytteverdi i nye fagsystemer og digitale løsninger må prioriteres. Dette gir grunnlag for tjenesteutvikling og innovasjon. Det ligger en ambisjon om en direkte økonomisk gevinst fra dette arbeidet på 0,2% av kommunens budsjett fra 2028. I tillegg kommer de kvalitative gevinster for innbyggere, brukere og ansatte.

Arbeidet med innovasjonspilotene må fullføres, og nye ideer og muligheter må vurderes. Spesielt koblet til mulighetene som ny teknologi gir.

Vegvalg innen helse- og omsorgstjenestene

Vegvalgene innen helse- og omsorgstjenestene må følges opp. Informasjon og kommunikasjon om prosesser endringer blir viktig, både inn mot innbyggerne og kommunens medarbeidere. Oppdragene innenfor vegvalgene ligger på andre planområder.

Beholde, rekruttere og utvikle.

Gausdal kommune vil jobbe systematisk for å fremstå som en attraktiv arbeidsgiver, og vil videreføre arbeidet med «styrkebasert ledelse og arbeidsmiljø». Gausdal vil fortsatt utprøve nye metoder for å rekruttere viktig personale, noe «Velg Gausdal» er et eksempel på.

Beredskap

Gausdal kommune må styrke ressursinnsatsen innenfor beredskap i den neste perioden. Kommunen må vurdere hvordan planleggingsbehovet innenfor beredskap, som DSB peker på, skal løses. Det legges til grunn at KS og regjeringen avklarer hvordan kommunen kompenseres gjennom inntektssystemet.

Interkommunalt samarbeid

Gausdal kommune har vedtatt å utvikle det interkommunale samarbeidet. Kommunedirektøren vil, når muligheten byr seg, ta nødvendige initiativ som kan forbedre og effektivisere innenfor administrasjon og tjenester.

Næring og miljø

Om planområdet

Planområdet omfatter næring, landbruk og miljø. I dette inngår de interkommunale samarbeidene (3:1) Lillehammer-regionen Vekst (næringsutvikling) og Landbrukskontoret i Lillehammer-regionen (landbruksforvaltning).

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**7 634**	**7 634**	**7 634**	**7 634**
Vedtak forrige periode				
Saldering HØP 26-29 Planomr. 2 Næring og miljø	-51	-212	-335	-335
Andre tiltak	0	-40	-40	-40
Sum Vedtak forrige periode	**-51**	**-252**	**-375**	**-375**
Sum Budsjettendring i år	**223**	**384**	**507**	**507**
Sum Lønns- og prisvekst	**101**	**101**	**101**	**101**
Konsekvensjustert budsjett	**273**	**233**	**233**	**233**
Konsekvensjustert ramme	**7 906**	**7 866**	**7 866**	**7 866**
Nye tiltak				
Fellesenhet budsjett endring	386	386	386	386
Sum Nye tiltak	**386**	**386**	**386**	**386**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-86	-86	-86	-86

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2027	2028	2029	2030
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-37
Sum Innsparingstiltak	**-86**	**-86**	**-86**	**-123**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**300**	**300**	**300**	**263**
Ramme 2027-2030	**8 206**	**8 166**	**8 166**	**8 130**

Sammendrag budsjett

Driftsramma på planområdet er økt med 0,6 mill. kr fra 2026 til 2027. Økt prisvekst utgjør 0,1 mill. kr.

Det er lagt inn økt utgift til veterinærvakt med 0,2 mill. kr og det er også økt utgift til landbrukssamarbeidet med 0,2 mill. kr.

De interkommunale samarbeidene er kompensert for lønns- og prisvekst, samtidig er er det lagt inn et innsparingstiltak på 4,5 %. Dette gjelder Landbrukskontoret i Lillehammer regionen samt Lillehammer region vekst.

Kommunedirektøren har saldert driftsbudsjettet for 2027 ved å ikke kompensere fullt ut for prisveksten. Det utgjøre en innsparing på nær 0,1 mill. kr. Det er også innsparingstiltak fra tidligere år som følges opp.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Arealet vårt skal forvaltes på en balansert og bærekraftig måte.	
Gausdal er en viktig aktør i det grønne skiftet.	At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding.
	At planene for næring inkludert landbruk støtter opp om ambisjoner for bærekraft. Det gjøres blant annet ved at vi aktivt legger til rette for at de kan tjene på det grønne skiftet.
	Bruk av fornybar energi og lokale ressurser til «Stuttreist energi». Vi har råstoffene og bør foredle dem i Gausdal ved for eksempel å motivere til utbygging av fjernvarmeanlegg.
	Klimavennlig transport med gode kollektivtilbud for alle, bedre gang- og sykkelveier og god tilrettelegging for el-biler.
Kommunen som organisasjon inviterer til og tilrettelegger for god samskaping og bred deltakelse i utviklingen av Gausdalssamfunnet.	Å bruke vår rolle som nasjonalparkkommune til å legge til rette for at befolkningen og næringslivet kan ha glede og nytte av Langsua og nærliggende verneområder.

Hovedmål	Delmål
	Å legge til rette for dialog og samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner. Samskaping og samarbeid bidrar til viktig og nødvendig utvikling i kommunen.
Vi skal jobbe aktivt gjennom det grønne skiftet for å bli klimanøytrale innen 2030.	At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding.
	At planene for næring inkludert landbruk, støtter opp om ambisjoner for bærekraft. Det gjøres blant annet ved at vi aktivt legger til rette for at de kan tjene på det grønne skiftet.
	Bedre utbygging av bredbånd, for å redusere behov for bil- og jobbreiser og ta i bruk ny teknologi.
Vi tar vare på naturen, planlegger helhetlig, tar bærekraftige valg og handler klimavennlig.	Balanse i videre fritidsboligutvikling med fokus på naturens tålegrense, ved blant annet å fastsette markagrense. Markagrense innføres ved revisjon av kommunedelplanen for Skei. Fjellområdene våre er, og skal fortsatt være, attraktive for fastboende, fritidsinnbyggere og besøkende.
	Å ta hensyn til biologisk mangfold ved å legge naturmangfoldlovens prinsipper til grunn i alle beslutninger. Dette inkluderer prioriterte arter, utvalgte naturtyper og bekjempelse av uønskede arter.
Vår arealbruk skal gi et så lite klima- og miljøavtrykk som mulig.	

Utfordringer og muligheter i planperioden

Næring

I Gausdal er mange arbeidsplasser direkte eller indirekte knyttet til fritidsboliger og reiseliv. Den høye kompetansen i lokalsamfunnet gir gode muligheter for å utvikle næringen i en mer bærekraftig retning, eksempelvis gjennom 'rekreasjonsklyngen', hvor Skåppå er administrator. Det er viktig å videreutvikle tjenestetilbudet og ettermarkedet knyttet til fritidsboliger, samt å stimulere til utvikling av alternative næringer for å skape et mer variert og robust arbeidsmarked.

Industri, bygg- og anleggsvirksomhet og transport utgjør viktige næringer i kommunen. Tilgang på næringsarealer er begrenset, men er avgjørende for videre utvikling.

Ny strategisk plan for næringsutvikling og bostedsattraktivitet for Lillehammerregionen er vedtatt, og ligger til grunn for kommunenes og Lillehammer-regionen Vekst (LRV) sitt arbeid fremover. Hovedmålene er å;

- være en god vertskommune for næringslivet
- være er en magnet for kunnskaps- og teknologibedrifter og modige investeringer

- stimulere til industriutvikling basert på regionens fortrinn. Ressurser fra landbruket skal være en drivkraft for utvikling av ny og eksisterende foredlingsindustri
- tilgang til relevant arbeidskraft og flere skal delta i arbeidslivet
- ha høy attraktivitet som bosted og reisemål

Gausdal kommunes 3-årige partnerskapsavtale med Gausdal Næringsforening gjelder frem til høsten 2028. Denne er viktig for å kunne samarbeide tettere om næringsutvikling i kommunen.

Landbruk

Gausdal er en landbrukskommune hvor det er stor aktivitet innen skogbruk og kjøtt- og mjølkeproduksjon.

Løsdriftskravet inntrer i 2034. I Gausdal var det våren 2025 44 båsfjøs og 74 med løsdrift. Det inkluderer både mjølkeku og kjøttfe. Omlegging til løsdrift vil gi strukturelle endringer i landbruket og spesielt i Gausdal der mjølkeproduksjon er den største aktiviteten innen jordbruk og står for ca. 50 % av verdiskapningen innen jordbruket.

I Gausdal driver mange med tilleggsnæring i tillegg til vanlig gårdsdrift. Det kan være leiekjøring, turisme, produksjon av lokalmat, utleie av jakt- og fiskerettigheter, vedproduksjon m.m.

Klima og miljø

Klimaendringer og økt fokus på miljø og naturmangfold stiller krav til kommunen som planmyndighet og tilrettelegger for bærekraftig utvikling. Endringene påvirker samfunnsutviklingen, inkludert arealforvaltning, flom- og skredsikring og artsmangfold. Temaplan for naturmangfold i Gausdal 2023–2027 bygger på FNs naturpanel sine fem globale trusler og inneholder vedtatte tiltak som skal følges opp.

Alle kommunene i Gudbrandsdalen har vedtatt Handlingsplan for Gudbrandsdalen 2030 med seks satsingsområder: smart, grønn og fleksibel mobilitet, ansvarlige innkjøp, sirkulære Gudbrandsdalen, bærekraftig reiseliv, klimasmart landbruk og gode liv og lokalsamfunn. Miljøpåvirkninger som forurensning får økt oppmerksomhet, særlig innen transport, jordbruk og industri.

Fokusområder 2027

Næring

Oppfølging av strategisk plan for næringsutvikling og bostedsattraktivitet for Lillehammerregionen vil være hovedoppdraget for Interkommunal politisk råd (IPR), kommunen og LRV. Hovedmålene og strategiene i planen utgjør store ambisjoner for arbeidet. Spesielt viktige tiltaksområder for Gausdal vil være;

- Tilgang på nærings- og boligareal
- Bidra til å utvikle industrien, spesielt den biobaserte
- Bidra til økt innenforskap
- Legge til rette for utvikling av reiseliv og opplevelser
- Styrke kommunens bostedsattraktivitet

Landbruk

Landbruksplan for Lillehammer-regionen 2021-2025 vil bli fornyet i 2027. Som følge av den geopolitiske utviklingen de siste årene er hensyn til beredskap og selvforsyning lokalt og nasjonalt blitt mer vektlagt i den nye planen.

Landbrukskontoret vil i 2027 fokusere på tilrettelegging for å fremme landbruksnæringa, bremse klimaendringer, ivaretakelse av biologisk mangfold og styrking av beredskap lokalt. Dette arbeidet vil først og fremst gjøres ved å informere, veilede og følge opp eksisterende støtteordninger effektivt.

Når det gjelder næringsutvikling er innføring av løsdriftskravet spesielt inngripende for mange gårdbrukere i Gausdal. Landbrukskontoret vil derfor arbeide for å få til en god overgang for de aktuelle. Bondens nettverk i Lillehammer-regionen består av Landbrukskontoret, Avløserlaget og psykisk helse i hver kommune. Det er Landbrukskontoret som har ansvar for å drifte nettverket. Et av formålene til nettverket er å formidle informasjon om det hjelpetiltakene som finnes.

Landbrukskontoret kan kontaktes i arbeidstiden. På hjemmesiden til kommunene, under Bondens nettverk, oppgis kontaktinformasjon for øyeblikkelig hjelp, uansett tid på døgnet.

Landbrukskontoret begynte i 2026 med systematisk oppfølging av driveplikt. Det arbeidet vil fortsette fremover.

Landbrukskontoret planlegger for ekstra informasjonsarbeid rundt nye krav i forhold til klima og miljøtiltak. Det gjelder blant annet regler om gjødselhåndtering. Biologisk mangfold hensyntas også i saksbehandling, det være seg hogst i vernskog, anlegg av skogsbilveger, motorferdsel i utmark, konsesjons- og delingssaker. I tillegg vil arbeidet med bekjempelse av kjempespringfrø fortsette. I Innlandet og langs Oslofjorden er det spesielle tiltak for å bedre vannkvaliteten og livet i Oslofjorden. Landbrukskontoret vil følge opp tiltakene ved blant annet å se på vegetasjonssoner langs vassdrag.

Beredskap er og vil fremover være en prioritet i samfunnet. Landbrukskontoret vil fortsette pågående arbeid for å forebygge mot brann og nå som tilbud om kontroll av brannslukningsapparater. Det er et samarbeidsprosjekt med Norsk Landbruksrådgiving. Fremover forventes det at hensynet til selvforsyning bli mer vektlagt som følge av endret klima og geopolitisk usikkerhet.

Klima og miljø

Kommunen skal innarbeide mål og strategier for miljø og klima i planarbeidet, inkludert bærekraftig arealbruk. Temaplan for naturmangfold i Gausdal 2023–2027 ble vedtatt i 2023. Det er viktig med økt fokus på reduksjon av klimautslipp og forebyggende tiltak mot klimarelaterte skader, inkludert oppfølging av handlingsplanen for Regional plan for Lågen med sidevassdrag.

Gausdal kommune skal bidra i regionalt samarbeid for bærekraftig næringsutvikling og informere gårdbrukere om muligheter for tilskudd til klimarådgivning og klimatiltak. Miljøhensyn skal integreres i planer på alle nivå, med fokus på grønne lunger, pendler-/kollektivparkering og ladestasjoner for elbil. Ambisjonen er tydelige bestemmelser, arealregnskap og klimagassregnskap i alle arealplaner.

Det er igangsatt et arbeid med utarbeidelse av strategi for klima, energi og miljø for Lillehammerregionen.

Skole

Om planområdet

Planområdet omfatter undervisning ved barneskolene i Forset, Fjerdum og Follebu, samt Gausdal ungdomsskole, voksenopplæringen og skolefritidsordningene ved Forset, Fjerdum og Follebu skoler.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**92 989**	**92 989**	**92 989**	**92 989**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft - Bytte adminsystem for iPad samt avslutte abonnement på Conexus.	-40	-40	-40	-40
Bærekraft 26-29 3 Skole	-789	-789	-789	-789
Saldering HØP 26-29 Planomr. 3 Skole	-671	-2 725	-4 309	-4 309
Andre tiltak	-500	-500	-500	-500
Sum Vedtak forrige periode	**-2 000**	**-4 054**	**-5 638**	**-5 638**
Sum Budsjettendring i år	**4 757**	**5 611**	**7 195**	**7 195**
Sum Lønns- og prisvekst	**924**	**924**	**924**	**924**
Konsekvensjustert budsjett	**3 680**	**2 480**	**2 480**	**2 480**
Konsekvensjustert ramme	**96 670**	**95 470**	**95 470**	**95 470**
Nye tiltak				
Prisvekst inntekter SFO, matombringing, leieinntekter	-52	-52	-52	-52
Utgifter knyttet til undervisning for enslige mindreårige asylsøkere	100	100	100	100
Økte netto utgifter til undervisning av barn i andre kommuner	182	182	182	182
Andre tiltak	3	3	3	3
Sum Nye tiltak	**233**	**233**	**233**	**233**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-307	-307	-307	-307
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-1 356
Sum Innsparingstiltak	**-307**	**-307**	**-307**	**-1 663**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**-74**	**-74**	**-74**	**-1 430**
Ramme 2027-2030	**96 595**	**95 395**	**95 395**	**94 039**

Sammendrag budsjett

Driftsramma på planområdet er økt med 3,6 mill. kr fra 2026 til 2027. Kompensasjon for lønns- og prisvekt utgjør 4,4 mill. kr og er den største enkeltfaktoren. 0,4 mill. kr er økte avskrivninger, mens 0,1 mill. kr er ompostert til andre planområder. Det er innsparinger fra tidligere år med 2,6 mill. kr.

Kommunedirektøren har saldert budsjettet for 2027 ved blant annet å ikke kompensere fullt ut for prisveksten. Dette utgjør en innsparing på 0,3 mill. kr.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.	Elevene tilegner seg grunnleggende ferdigheter og kunnskap som de kan bruke i praksis.
	Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivitetsvennlig lokalsamfunn for alle. Det skjer ved å legge til rette for lett tilgjengelige fysiske omgivelser, åpne møteplasser for organisert og uorganisert aktivitet, aktive og trygge skoleveier.
	Systematisk arbeid for at alle skal ha like muligheter. Redusert sosial ulikhet og forskjeller i levekår gjennom tiltak rettet mot lavinntektsfamilier.
Vi tar vare på fellesskapet og lokaldemokratiet.	Aktiv tilrettelegging for at barn og unge deltar i utviklingen av lokalsamfunnet, og at de gjennom utdanningsløpet får demokrati-opplæring og en bred forståelse av samfunnet.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
iPad i skole	550	550	550	550	2 200	550	550	550	0	0	0	3 850
Sum investeringsprosjekter	**550**	**550**	**550**	**550**	**2 200**	**550**	**550**	**550**	**0**	**0**	**0**	**3 850**

Investeringsbudsjett

iPad i skole

Ipad brukes som pedagogisk verktøy ved alle trinn i gausdalsskolen, ut fra elevenes alder og forutsetninger. Elever fra 1.-3. trinn har klassesett tilgjengelig på skolen. Denne satsingen er nødvendig for å oppfylle opplæringslov med forskrift når det gjelder å utvikle digitale ferdigheter, og verktøyet gir en utvidet mulighet for tilrettelegging av opplæringen.

Det legges inn investeringsmidler i planperioden til en gradvis utskiftning.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Oppvekstsektoren har en felles hovedmålsetning om å ha glade, trygge, robuste barn og unge med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer. I kommuneplanens samfunnsdel,

satsingsområde "Sammen om gode hverdagsliv" er det å gi barn og unge best mulig utgangspunkt for å mestre hverdagen og voksenlivet beskrevet som gausdalssamfunnets aller viktigste oppgave.

Folkehelse og livsmestring

Resultatene fra elevundersøkelsen 2025 viser at Gausdal fortsatt har høyere mobbetall på barneskolene enn det nasjonale gjennomsnittet, og lavere mobbetall for ungdomsskolen. Innad i kommunen, mellom skoler og årskull er det store variasjoner. Enkeltskoler rapporterer om nesten ingen mobbing på sitt 7. trinn. Innsatsen må rettes særlig mot de klassemiljøene som ikke fungerer godt. For å løse de utfordringene vi ser i skoler og barnehager er inkludering et nøkkelord. For både trivsel, trygghet og læring er det avgjørende å føle man er en del av et fellesskap- at man hører til blant de andre og at man trives. Inkludering skapes av mestringsopplevelser, av at man «får det til» sammen med andre. Å skape et skoletilbud som gir rom for elevmedvirkning og der ulikheter er sett på som en styrke er avgjørende.

Forskning viser tydelige sammenhenger mellom god trivsel, helse og læring. Skolens arbeid med å utvikle et godt og inkluderende læringsmiljø hvor elevene trives er viktig for elevenes sosiale og personlige utvikling, og fremmer gode undervisningsforhold og faglig læring. Det viser seg at å løfte de kollektive læringsmiljøene er mer effektivt enn individuelle tiltak på enkeltelever.

Mange foreldre i dag er usikre i forhold til oppdragelse generelt og grensesetting spesielt. Dette vises også i skolene ved at flere barn har utfordringer knyttet til sosialt samspill og adferd. Foreldrerollen er i stadig endring, og det er vesentlig at de ansatte anerkjenner foreldrenes utfordringer, og bidrar til å trygge og støtte foreldrene i elevenes hverdag. Det er viktig å skape arenaer der alle foreldre blir inkludert i trygge fellesskap med andre foreldre.

Læring og utvikling

Å sikre et godt læringsutbytte for alle elever krever pedagoger med god forståelse av elevene, og som gjør kloke handlinger ut ifra dette. Inkluderte elever, som opplever seg som en del av et trygt fellesskap, lærer best. Fokus på god praksis og prosesser for å lykkes, samt erfaringsdeling innad i skolene og skolene mellom, er viktig for å sikre et kvalitativt godt tilbud til alle elevene i Gausdalsskolen. Et godt og trygt profesjonsfellesskap bygger kompetanse som gjør pedagoger i stand til å ta kloke valg.

For å oppleve inkludering og mestring må undervisningen favne så bredt at det er mulig å lykkes på forskjellige måter, uavhengig av ulike læringsforutsetninger. Det er gledelig å se at lekens betydning for læring stadig blir mer vektlagt, både i Norge og i Gausdal. Det vektlegges i stadig større grad den aktive eleven, som gis mulighet til å påvirke innholdet av undervisningen, for eksempel gjennom muligheten for valgfag i barneskolen. Det jobbes stadig mot å skape en mer praktisk skole, blant annet gjennom prosjektet «Samarbeid skole og næringsliv». Dette arbeidet er det viktigste skolene gjør for å motvirke den nasjonale trenden at flere og flere elever har vedtak om individuell tilrettelagt opplæring.

Et generelt trekk ved skole-Norge er et økende behov for særskilt tilrettelegging for enkeltelever. Så også i Gausdal. Dette utfordrer både læringsmiljøet og ressursbruken. Kommunen legger derfor stor vekt på fellesskapsorienterte løsninger. Læring forstås som et samspill mellom individ og fellesskap. Når ressursene i for stor grad rettes mot enkeltelever, kan det svekke kvaliteten på det felles læringsmiljøet.

På denne bakgrunn prioriteres prinsippet «aktiviteter for alle, tiltak for de få». Skolene arbeider med varierte undervisnings- og vurderingsformer som gir flere elever mulighet til å delta og lykkes i

fellesskapet. Målet er å redusere behovet for individuelle tiltak og i større grad møte elevenes behov innenfor den ordinære opplæringen.

Det er en økende erkjennelse av at omfattende individuell tilrettelegging ikke alltid er til det beste for den enkelte elev. Slike tiltak kan svekke opplevelsen av tilhørighet, samtidig som de binder ressurser som kunne styrket fellesskapet. Kommunen vil derfor målrette spesialpedagogiske tiltak til de tilfellene der behovet er størst.

Resultatene fra eksamen, nasjonale prøver og elevundersøkelsen, samt grunnskolepoeng er viktige indikatorer for kvalitet i skolen. Skolene må jobbe godt med å analysere resultatene og bruke analysen i videre planlegging av undervisningen. Langt viktigere er den daglige observasjonen av elevers læring og utvikling i alle fag. Gjennom gode relasjoner mellom elever og lærere, et godt samarbeid i profesjonfellesskapet, under en trygg og god skoleledelse, sikrer man et bredt undervisningstilbud der flest mulig føler seg inkludert og har god faglig utvikling.

Lesing er en viktig ferdighet i alt læringsarbeid. Selv om elevene i Gausdal presterer som forventet på nasjonale kartlegginger, er det viktig å videreutvikle god lese- og skriveopplæring. Skolebiblioteket er en viktig arena for å spre leseglede og motivasjon for litteratur.

Fokusområder 2027

Fellesskap og inkludering
Mobbing i dagens skole handler svært ofte om å ikke føle tilhørighet eller fellesskap med andre elever. For å motvirke mobbing er det derfor vesentlig å jobbe godt og effektivt for å fremme inkludering og fellesskap.

Ansattes kunnskap og holdninger i arbeidet med elever er viktig med tanke på at særlig sårbare elever skal oppleve å være inkludert i fellesskapet. Et elevsyn som verdsetter ulikheter og som ser hver enkelt elevs ressurser er avgjørende.

Gjennom samarbeid i regionen, og med Universitetet i Innlandet, vil fokuset på sosial og faglig læring som fremmer inkludering og motvirker utenforskap prioriteres.

Sosiallærerfunksjonen videreutvikles. Det legges opp til nettverk for sosiallærere på tvers av skolene. Arbeidsoppgavene er å jobbe forebyggende med styrkebaserte tiltak inn mot klasser, trinn og skolen læringsmiljø.

Et kommunalt skolemiljøteam skal hjelpe skolene med de sakene som er ekstra krevende. Medlemmene i skolemiljøteamet har kompetanse innen psykososialt arbeid, pedagogikk, spesialpedagogikk og forebygging. På den måten sikres det en tverrfaglig forståelse for krevende saker.

Det jobbes videre med å utvikle samarbeidet skole – PPT på systemnivå, der tjenesten skal støtte og veilede skolene i å tilrettelegge for tilpasset opplæring og tidlig innsats.

Utvikle foreldremøtene, tiltak i prosjekt Viktige voksne
Styrkebaserte holdninger og handlinger i samhandling med både barn, foreldre og andre tjenester skal være med å bygge trygge og gode skolemiljø som fremmer både inkludering og barnas psykiske og fysiske helse. Et av tiltakene i prosjektet Viktige voksne handler om å utvikle foreldremøtene i skolen. Man opplever til tider dårlig oppmøte og man er klar over at ikke alle foreldre opplever seg inkludert i fellesskapet med resten av foreldregruppa. Man ønsker å gå i dialog med foreldrene for å finne frem til hvordan denne møtearenaen kan utvikles slik at den blir trygg, relevant og nyttig for alle foreldre.

Bekymringsfullt skolefravær, tiltak i prosjekt Viktige voksne
Utfordringen med bekymringsfullt skolefravær er komplekst, og ingen sak er lik. Det er viktig at det gjøres grundige undersøkelser i hver enkelt sak for å finne hva som ligger bak skolefraværet. Elever som opplever seg selv som et fullverdig medlem av gruppen trives og ønsker å være på skolen. Erfaringer viser at det er ekstremt viktig å komme i gang så tidlig som mulig i slike saker. Det må jobbes godt forebyggende på systemnivå, og dette arbeidet må sees i sammenheng med både inkludering og fellesskap og prosjektet Viktige voksne.

Samarbeid mellom skole og arbeidsliv

En god skole oppleves som relevant for elevenes liv og framtid. Gjennom innovasjonsprosjektet «Samarbeid skole og arbeidsliv» utvikles arenaer der næringsliv, offentlig sektor og skole samarbeider om autentiske læringsopplegg.

Eksempler på prosjekter som er i gang og som skal videreutvikles i 2027:

- «Skoleskog», i samarbeid med Skogselskapet, der elever planter skog, lærer om skog og produserer egne juletrær.
- Valgfag mellomtrinnet, der skolene tilbyr valgfag i samarbeid med treningssenter, barnehager, landbruk osv.
- Samarbeid mellom landbrukskontoret og valgfag media og kommunikasjon, der elever produserer innhold til sosiale medier for landbrukskontoret

Samarbeidet gir elevene flere muligheter til å oppleve mestring, relevans og motivasjon, og bidrar samtidig til økt inkludering gjennom flere og mer varierte læringsarenaer.

Skolebibliotekene

For å styrke arbeidet med leseglede, lesekompetanse og elevenes tilgang til litteratur, ønsker kommunen å utarbeide en kommunal plan for skolebibliotekene. Planen skal bidra til å utvikle skolebibliotekene som pedagogiske læringsarenaer og som en integrert del av skolenes arbeid med språk, lesing og læring. Gjennom felles mål og prioriteringer kan kommunen sikre et mer helhetlig og systematisk arbeid med skolebibliotekene til beste for alle elever.

Barnehage

Om planområdet

Planområdet omfatter Kornhaug, Forset og Fjerdum barnehager, samt tilskudd til private barnehager. Ordningene knyttet til redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid for lavinntekts-familier inngår også her.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**60 527**	**60 527**	**60 527**	**60 527**
Vedtak forrige periode				
Saldering HØP 26-29 Planomr. 4 Barnehage	-409	-1 661	-2 626	-2 626
Sum Vedtak forrige periode	**-409**	**-1 661**	**-2 626**	**-2 626**
Sum Budsjettendring i år	**2 992**	**1 744**	**2 709**	**2 709**
Sum Lønns- og prisvekst	**1 011**	**1 011**	**1 011**	**1 011**
Konsekvensjustert budsjett	**3 594**	**1 094**	**1 094**	**1 094**
Konsekvensjustert ramme	**64 121**	**61 621**	**61 621**	**61 621**
Nye tiltak				
RNB Økt utgift pensjon private barnehager	91	91	91	91
Økning i omfang av spesialpedagogisk hjelp i barnehage	814	2 600	2 600	2 600
Sum Nye tiltak	**905**	**2 691**	**2 691**	**2 691**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-640	-640	-640	-640
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-861
Økning i omfang av spesialpedagogisk hjelp i barnehage	0	0	-650	650
Sum Innsparingstiltak	**-640**	**-640**	**-1 290**	**-851**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**265**	**2 051**	**1 401**	**1 840**
Ramme 2027-2030	**64 386**	**63 672**	**63 022**	**63 461**

Sammendrag budsjett

Driftsramma er økt med 3,9 mill. kr fra 2026 til 2027. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 2,7 mill. kr. Det er et økende behov for spesialpedagogisk hjelp i barnehagene. Det er lagt inn en økning i driftsramma med 0,8 mill. kr i 2027 (økt utgift utgjør 2,6 mill. kr, fratrekk for resterende fondsmidler utgjør 1,8 mill. kr).

Kommunedirektøren har i sin saldering av driftsbudsjettet for 2027 redusert kompensasjonen for prisvekst med 0,6 mill. kr. I tillegg er det for årene 2029-2030 redusert utgiftsøkningen til spesialpedagogisk hjelp i barnehagene med 650.000 kr.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.	Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivitetsvennlig lokalsamfunn for alle. Det skjer ved å legge til rette for lett tilgjengelige fysiske omgivelser, åpne møteplasser for organisert og uorganisert aktivitet, aktive og trygge skoleveier.
	Systematisk arbeid for at alle skal ha like muligheter. Redusert sosial ulikhet og forskjeller i levekår gjennom tiltak rettet mot lavinntektsfamilier.
Vi tar vare på fellesskapet og lokaldemokratiet.	Aktiv tilrettelegging for at barn og unge deltar i utviklingen av lokalsamfunnet, og at de gjennom utdanningsløpet får demokrati-opplæring og en bred forståelse av samfunnet.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Utfordringer og muligheter i planperioden

Oppvekstsektoren har som mål å bidra til at barn og unge blir trygge, robuste og livsmestrende mennesker med tro og håp for framtiden. I kommuneplanens samfunnsdel, under satsingsområdet «Sammen om gode hverdagsliv», beskrives dette som Gausdals viktigste oppgave.

Folkehelse og livsmestring

Inkludering er en nøkkel til å møte mange av utfordringene i barnehager og skoler. Trivsel, trygghet og læring forutsetter at barn opplever tilhørighet og mestring i fellesskapet. Barnehagene skal ta utgangspunkt i barnas interesser og se ulikheter som en styrke.

Fysisk og psykisk helse, trivsel, mestring, fysisk aktivitet og kosthold er viktige folkehelseutfordringer også i Gausdal. Trivsel og mestring er grunnleggende for barns utvikling og læring, og de fleste barn trives godt i kommunens barnehager. De ansattes styrkebaserte holdninger og handlinger må videreutvikles, og barnehagene må være bevisste sin rolle i å forebygge utfordringer som senere kan påvirke barnas skolegang.

Mange foreldre opplever usikkerhet i møte med barns utfordringer. Dette kan blant annet komme til uttrykk gjennom økte utfordringer knyttet til sosialt samspill og atferd. Det er derfor viktig at ansatte møter foreldre med forståelse, støtte og veiledning. Gode rutiner for oppmøte og deltakelse etableres allerede i barnehagealder.

Kosthold har stor betydning for barns fysiske og psykiske helse. Overvekt blant barn er en økende utfordring, også i Gausdal. Mange barn spiser flere av dagens måltider i barnehagen, og det er derfor viktig at maten er sunn, variert og i tråd med nasjonale anbefalinger.

Læring og utvikling

Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal legge til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer trivsel, lek og allsidig utvikling. Barna skal få bruke hele kroppen og alle sansene i læringsprosessene, og delta aktivt i læringsfellesskap der de bidrar til egen og andres utvikling.

Barnehagen skal tilby et stimulerende miljø som vekker barns lyst til å leke, utforske, lære og mestre. Barnas nysgjerrighet og kreativitet skal anerkjennes og danne grunnlag for læringsprosessene. Gode og inkluderende barnehagemiljøer, kombinert med en styrkebasert tilnærming til barn, foreldre og ansatte, legger grunnlaget for trygge relasjoner og god utvikling.

Mat og måltider

I de siste årene har det vært jobbet godt med å utvikle gode rutiner rundt mat og måltider i barnehagene i Gausdal. Rutinene er nå implementert i den daglige driften og tatt inn under paraplyen Gausdalsmodellen.

Fokusområder 2027

Fellesskap og inkludering

Ansattes kunnskap og holdninger er avgjørende for at alle barn, også barn i sårbare situasjoner, skal oppleve tilhørighet og inkludering.

Gjennom samarbeid i regionen og med Universitetet i Innlandet videreføres arbeidet med sosial og faglig læring som fremmer inkludering og forebygger utenforskap.

Språk er avgjørende for barns mulighet til å delta i fellesskapet. Barnehagen skal legge til rette for samtaler, høytlesing, lek, musiske aktiviteter og god kommunikasjon. Et felles faglig språk og en felles forståelse av godt språkarbeid i profesjonsfellesskapet er viktig for kvaliteten i arbeidet.

Samarbeidet mellom barnehagene og PPT videreutvikles på systemnivå for å styrke tidlig innsats og tilrettelegging for barn med behov for ekstra støtte.

Spesialpedagogene gir tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp til barn med nedsatt funksjonsevne eller særskilte behov. Gjennom tett samarbeid med avdelingene er målet at barna i størst mulig grad deltar i det ordinære barnehagetilbudet. Faglig samarbeid mellom spesialpedagogene bidrar til kompetanseutvikling og kvalitet på tvers av barnehagene.

Ledelse og kvalitetsutvikling

Gode utviklingsprosesser forutsetter trygg og kompetent ledelse. I 2027 utvides samarbeidet med Universitetet i Innlandet til også å omfatte ledersamlinger for barnehageledere, sammen med rektorene i skolene. Målet er å styrke ledernes kompetanse i utviklings- og forbedringsarbeid, støtte profesjonsfellesskapene og bidra til varig kvalitetsutvikling.

Viktige voksne

Prosjektet Viktige voksne skal styrke samarbeidet mellom barnehagene, helsestasjonen og foresatte. Gjennom god dialog, tydelige rutiner og bedre kjennskap til hverandres kompetanse skal samarbeidet bli mer helhetlig og forutsigbart.

Samarbeidet om 4-årskontrollen har gitt gode erfaringer gjennom bedre dialog med foresatte og nyttig informasjonsdeling mellom tjenestene. I 2027 skal samarbeidet videreutvikles og utvides til også å omfatte 2-årskontrollen. Målet er å styrke den tverrfaglige innsatsen rundt barn og familier.

Lekens sentrale plass i barnehagen

Leken har en egenverdi og skal ha en sentral plass i barnehagehverdagen. Den er en viktig arena for barns utvikling, læring og sosiale samspill. Barnehagen skal inspirere til ulike former for lek ute og inne, og bidra til at alle barn opplever glede, engasjement og fellesskap gjennom lek.

Språk

Et helhetlig språkmiljø legger grunnlaget for barns læring, utvikling og deltakelse i fellesskapet. Gjennom språket utforsker og forstår barna verden rundt seg.

Barnehagene arbeider systematisk med språkutvikling gjennom tilstedeværende ansatte, gode samtaler, lek og lesing. De ansattes kompetanse er avgjørende for å anerkjenne og stimulere både verbale og nonverbale uttrykk.

Hver avdeling analyserer egen praksis og setter mål for videre utvikling av språkarbeidet. I samarbeid med Universitetet i Innlandet gjennomføres barnehagebasert kompetanseutvikling for å styrke kvaliteten på dette området.

Kultur og fritid

Om planområdet

Planområdet omfatter kulturskole, allmennkultur, frivilligsentral, bibliotek, idrett og ungdomsarbeid.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**14 536**	**14 536**	**14 536**	**14 536**
Vedtak forrige periode				
Kirkelig fellesråd, redusert driftstilskudd	-400	-400	-400	-400
Saldering HØP 26-29 Planomr. 5 Kultur og fritid	-107	-435	-687	-687
Sum Vedtak forrige periode	**-507**	**-835**	**-1 087**	**-1 087**
Sum Budsjettendring i år	**560**	**888**	**1 140**	**1 140**
Sum Lønns- og prisvekst	**278**	**278**	**278**	**278**
Konsekvensjustert budsjett	**331**	**331**	**331**	**331**
Konsekvensjustert ramme	**14 867**	**14 867**	**14 867**	**14 867**
Nye tiltak				
Ekstraordinært vedlikehold kirkene	305	0	320	500
Kirkelig fellesråd, tilskudd 2027	160	160	160	160

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Sum Nye tiltak	**465**	**160**	**480**	**660**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-37	-37	-37	-37
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-112
Sum Innsparingstiltak	**-37**	**-37**	**-37**	**-150**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**428**	**123**	**443**	**510**
Ramme 2027-2030	**15 295**	**14 990**	**15 310**	**15 378**

Sammendrag budsjett

Driftsramma er økt med 0,4 mill. kr fra 2026 til 2027. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 0,5 mill. kr og avskrivninger er økt med 0,1 mill. kr.

Kirkelig fellesråd fikk i Bærekraft III et nedtak på 0,4 mill. kr. Det er innarbeidet i fellesrådet sitt budsjett. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 160.000 kr, og det er foreslått at det gis et ekstraordinært vedlikeholdstilskudd til vedlikehold av kirkene med 305.000 kr. Kommunens tilskudd utgjør 50% av utgiftsbehov og det søkes om midler fra kirkebevaringsfondet.

Kommunedirektøren har saldert budsjettet for 2027 blant annet ved å redusere kompensasjon for prisvekst, dette utgjør 37.000 kr på planområdet. Det er videre innsparingstiltak fra tidligere år som følges opp.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
I Gausdal lever vi aktivt og deltar i lokalsamfunnet gjennom hele livet.	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
Kommunen som organisasjon inviterer til og tilrettelegger for god samskaping og bred deltakelse i utviklingen av Gausdalssamfunnet.	Et kulturliv som bidrar til fellesskap og glede, gir gode opplevelser og varierte sosiale møteplasser for alle aldersgrupper.
	Videreutvikling av det systematiske samarbeidet mellom frivillige organisasjoner, enkeltpersoner og kommunen. Det bidrar til et sosialt bærekraftig lokalsamfunn med høy deltakelse og trivsel.
	Å legge til rette for dialog og samarbeid med innbyggere, næringsliv og frivillige organisasjoner. Samskaping og samarbeid bidrar til viktig og nødvendig utvikling i kommunen.
Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.	Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivitetsvennlig lokalsamfunn for alle. Det skjer ved å legge til rette for lett tilgjengelige fysiske omgivelser, åpne møteplasser for organisert og uorganisert aktivitet, aktive og trygge skoleveier.

Hovedmål	Delmål
	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
Vi tar vare på fellesskapet og lokaldemokratiet.	Aktiv tilrettelegging for at barn og unge deltar i utviklingen av lokalsamfunnet, og at de gjennom utdanningsløpet får demokrati-opplæring og en bred forståelse av samfunnet.
	Et kulturliv som bidrar til fellesskap og glede, gir gode opplevelser og varierte sosiale møteplasser for alle aldersgrupper.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Investeringstilskudd kirkelig fellesråd	250	470	0	0	720	1 000	0	0	0	0	0	1 720
Sum investeringsprosjekter	**250**	**470**	**0**	**0**	**720**	**1 000**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1 720**

Investeringsbudsjett

Investeringstilskudd kirkelig fellesråd

I kirkelig fellesråd sin søknad om midler til investeringer i 2027-2030 er det lagt opp til en investeringsplan som følger (tall i hele tusen kroner):

Investeringstilskudd	År 2027	År 2028	År 2029	År 2030	År 2031
Forprosjekt urnelund Vestre Gausdal kirkegård	150				
Forprosjekt ovner/oppvarming Vestre Gausdal kirke	100				
Legge om tårnhjelm og vegger på takrytter Follebu kirke samt tak våpenhus		220			
Etablere navnet minnelund Vestre Gausdal kirkegård		250			
Omlegge tak Østre Gausdal kirke					1000
Sum investeringstiltak - investeringstilskudd	**250**	**470**			**1000**

Det vises for øvrig til eget forslag i driftsbudsjettet på planområde 5 Kultur og fritid knyttet til ekstraordinære tilskudd til vedlikehold av kirkene.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Utfordringer og muligheter i planperioden

Tjenestene tilbyr et variert aktivitetstilbud, med et gjennomgående fokus på forebyggende arbeid når det gjelder barn og unge. Det arbeides også forebyggende når det gjelder den eldre målgruppen, blant annet for å forebygge isolasjon og ensomhet.

Barne- og ungdomsarbeid

Gausdal kommune og frivillige lag og organisasjoner har potensiale for å videreutvikle samarbeidet, når det gjelder å skape og utvikle gode og trygge møteplasser til ungdom.

Hvert tredje år gjennomføres Korus sin Ungdataundersøkelse i Gausdal. Siste undersøkelse var i 2024.Ny undersøkelse planlegges i 2027. En av de største utfordringene resultatene viser er tidlig alkoholdebut, holdninger og bruk av alkohol.
Å gjennomføre gode forebyggende tiltak på tvers av tjenester er en av de viktigste oppgavene i det forebyggende ungdomsarbeidet. Det er viktig å finne riktige tiltak og gjennomføre disse på tvers av de enheter som yter tjenester til ungdom.

Det finnes sosiale forskjellene i samfunnet, disse har vi som mål å bidra til å utjevne med tiltak som innebærer inkludering og deltagelse.

Frivillighet

Til det beste for gausdalssamfunnet og for å kunne tilby gode tjenester til innbyggerne er vi avhengig av frivillige. Dette gjelder både for å opprettholde og utvikle møteplasser og aktivitet gjennom frivilligsentralen, men også i andre tjenester som biblioteket, kulturskolen og innen ungdomsarbeid. For å opprettholde dagens nivå på tilbudene, er det viktig å rekruttere og ta vare på de frivillige. De frivillige skal oppleve mestring og det å være til nytte for andre. Det er utfordrende å få med yngre generasjoner inn i deler av det frivillige arbeidet og det kan med fordel ses på alternative måter å rekruttere på. Det å få frivillige til å forplikte seg til faste oppgaver over tid er blitt en større utfordring. Flere ønsker å være sporadiske frivillige. Dette gjør det utfordrende å dekke faste oppdrag.

Møteplasser for eldre

Det kan være en utfordring er å få eldre til å benytte seg av eksisterende tilbud. Dette kan det være flere årsaker til, f.eks. transport, hørsel- og/eller synshemming, markedsføring av tilbudene eller at tilbudet ikke treffer. Det er en jobb å gjøre med å undersøke hva som er grunnen til dette og sette inn rett tiltak.

Fokusområder 2027

Barn og unge

Kulturområdet har et høyt fokus på barn og unge i flere av tjenestene. Tilbudene skal bidra til å skape trygge og gode miljøer der barn og unge kan få utvikle seg til å mestre livet ved å bygge på egne og hverandres ressurser. For å oppnå dette fokuseres det på en styrkebasert tilnærming og anerkjennende kommunikasjon.

Kulturskolen er for alle. Kulturskolen gir en fullverdig opplæring av høy faglig kvalitet. Formålet med opplæringa er at elevene skal lære, oppleve, skape og formidle kulturelle og kunstnerisk uttrykk. Kulturskolen skal legge til rette for at den enkelte elev skal kunne utvikle sitt eget potensiale, skape glede og styrke selvtillit gjennom aktivitet, individuelt og i samhandling med andre. Kulturskoleaktivitet kan bidra til å tilfredsstille barn og unges behov for trygghet, selvbekreftelse og fellesskap. For elever som strever med faglige prestasjoner i grunnskolen, kan kulturskoleaktivitet være en viktig arena for mestring.

Det er i tjenestene fokus på å legge til rette for aktiviteter og tilbud som er med på å utjevne sosiale forskjeller og forebygge utenforskap. Det er flere barn og unge som ikke deltar på organiserte fritidsaktiviteter i Gausdal. Det er også noen som ikke har jevnaldrende å være sammen med på fritiden. Gausdal kommune tilbyr flere tiltak og møteplasser for barn og unge for å utjevne forskjeller. Ungdomskontakt og frivilligsentralen samarbeider om flere av tilbudene. Tilbud som eksisterer er Juniorklubb, Ungdomsklubb, Åpen hall, ferieaktiviteter, fritidskasse og BUA. Noen av tiltakene har eksistert i lengre tid og noe er nyere.

Det forebyggende ungdomsarbeidet har en naturlig plass i det tverrfaglige arbeidet med barn og unge, ikke bare i enhet for kultur og informasjonsforvaltning, men i alle tjenester som jobber med barn og unge. Koordinatoroppgaven er lagt til enhet for kultur og informasjonsforvaltning.
Det fokuseres videre på de utfordringene som avdekkes gjennom det tverrfaglige samarbeidet og Ungdataresultatene fra 2024, samt resultatene som vil komme i løpet av 2027.

Viktige voksne i barn og unges liv er et tverrfaglig satsningsområde gjennom Program for folkehelse 2024-2027. Et av tiltakene er frivillige viktige voksne i organiserte fritidstilbud. Som ledere av frivillig aktivitet, er de voksne viktige i livet til barn og unge. Barn og unge i Gausdal skal oppleve trygge, tydelige og støttende voksne, som gjør at de kan ta gode valg. Gjennom Viktige Voksne skal vi legge til rette og støtte ledere av fritidsaktiviteter slik at frivillige ledere kan være de trygge, tydelige og støttende voksne for barn og unge i deres fritidsaktiviteter. Det er påbegynt et arbeid med samtaler med ulike lag og organisasjoner om dette og undersøke hva de trenger for å være de trygge og støttende voksne på barns fritidsarenaer. Dette arbeidet fortsetter i 2027.

Biblioteket har hele befolkningen som målgruppe, deriblant barn og unge, og tilbyr aktiviteter til ulike aldersgrupper. Gjennom samarbeid med både barnehager og skoler skal biblioteket kunne gi et mest mulig tilrettelagt kulturtilbud. Det legges til rette for samarbeid mellom biblioteket og skolene når det gjelder lesestimuleringstiltak. Eksempler på aktiviteter er lesestunder, bokkasser og arrangement til barnehagene og skolene. Tøyveskebiblioteket - Les med meg! er et samarbeid mellom biblioteket og barnehagene som startet i 2026. Biblioteket står for ferdig pakkede tøyvesker fylt med bøker klare til utlån. Barnehagen formidler tilbudet til barna og de voksne, og sørger for at tøyveskene har en lett tilgjengelig og synlig plass i barnehagen som gjør det enkelt å plukke med seg en tøyveske på farten.

Videre tilbyr biblioteket spesielle aktiviteter i forbindelse med eksempelvis litteraturfestivalen, Nordisk bibliotekuke og nasjonale kampanjer for å stimulere leseglede hos barn.

Frivillighet

I Gausdal er det en sterk kultur for frivillighet. Frivillig engasjement er en nødvendighet for at kulturtilbudet i bygda skal kunne opprettholdes. Det bidrar også til et utvidet tilbud til brukere av ulike tjenester i kommunen. Mange frivillige er tilknyttet frivilligsentralen, men det er også mange andre former for frivillighet, blant annet representert ved ulike lag og foreninger.

Når det gjelder frivillige tilknyttet frivilligsentralen utføres oppdrag rettet inn mot flere ulike enheter i kommunen og i hovedsak mot omsorgstjenestene. I tillegg utføres mange oppdrag direkte inn i kulturenheten i forbindelse med møteplasser, kulturelle arrangement og praktisk bistand. De som utfører oppdrag som frivillige skal oppleve å bli sett, hørt og anerkjent for jobben de gjør. Når de frivillige på denne måten er aktive og sosiale, er det i seg selv forebyggende og helsefremmende. Det skal være fokus på å rekruttere frivillige til oppdrag det er behov for, gjerne på tvers av tjenester. For at de frivillige skal yte best mulig og motiveres til å fortsette i tiden fremover, skal det tas hensyn til hva de frivillige ønsker å bidra med, og legges til rette for glede og trivsel.

Helsefremmende og forebyggende satsing

Å styrke seniorbefolkningens helse og mestring og forebygge sykdom er en ressurseffektiv investering som gir gevinster både for den enkelte og for samfunnet. Det bidrar til bedre folkehelse, økt livskvalitet, en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste og reduserer ressursbruk på sikt.

Styrking av innbyggernes helsekompetanse er en overordnet del av vegvalg 2 (kommunestyrevedtak 2025). I det ligger også god kunnskap og ferdigheter i helsetjenestene som tilpasser veiledning og tar høyde for ulik helsekompetanse i befolkningen. Det er avgjørende for å kunne gi likeverdige helsetjenester til befolkningen.

En videreutvikling av satsingen på hverdagsrehabilitering, utvikling av Frisklivssentralen og utvikling av dag- og aktivitetstilbudene er viktige satsinger i det forebyggende og helsefremmende perspektivet.

Samarbeid med lag og organisasjoner

Gausdal har et rikt og mangfoldig organisasjonsliv. Gausdal kommune skal invitere til og legge til rette for samarbeid mellom de kommunale kulturtjenestene og frivillige lag og organisasjoner, med målsetting om et godt og helhetlig kulturtilbud for både barn og voksne i Gausdal.

Det er ønskelig med et rikt og variert idrettsliv i Gausdal, med fokus på aktivitet, mestring og glede. Gausdal kommune opplyser om og bistår i prosessen med spillemiddelsøknader for lag og foreninger.

For å følge opp mål og satsinger i kommuneplanens samfunnsdel, der frivillighetens betydning er framhevet, er det planlagt en evaluering og revisjon av gjeldende frivilligstrategi i løpet av 2027. Strategien er et ledd i arbeidet med å videreutvikle samarbeidet mellom frivillige organisasjoner, enkeltpersoner og kommunen.

Generelt kulturarbeid

Allmennkultur er en viktig del av lokalsamfunnet. Gausdal skal ha et kulturliv som bidrar til fellesskap og glede, gi gode opplevelser og varierte sosiale møteplasser for alle aldersgrupper. Gausdal kommune skal tilrettelegge, stimulere og anerkjenne det arbeidet som drives av aktører i lokalsamfunnet.

Teknisk drift

Om planområdet

Dette planområdet omfatter prosjektering, veger, miljø- og trafikksikkerhetstiltak, vann- og avløpsanlegg, renovasjon, septikk-tømming, brannvern og feiing.

Både renovasjon og brann/feiing utføres av interkommunale selskaper. Septikk-tømming gjennomføres av ekstern entreprenør etter en felles anbudskonkurranse for Lillehammer, Øyer og Gausdal. Innenfor planområdet utføres derfor bare mindre forvaltningsoppgaver innen disse tjenestene.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**727**	**727**	**727**	**727**
Sum Tekniske justeringer	**2 472**	**-4 547**	**-15 400**	**-2 147**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft - reduksjon av IKT lisenser, abonnement og kontingenter	-25	-25	-25	-25
Bærekraft 26-29 6 Teknisk drift	-425	-425	-425	-425
Felles budsjettpost interkommunalt samarbeid brann	471	471	471	471
FSK - Bærekraft 26-29 Teknisk drift. Bruk næringsfond for å finansiere løypekjøring	-190	-190	-190	-190
Andre tiltak	-3 801	-1 098	6 686	6 686
Sum Vedtak forrige periode	**-3 970**	**-1 267**	**6 517**	**6 517**
Sum Budsjettendring i år	**-6 141**	**-6 641**	**-7 641**	**-7 641**
Sum Lønns- og prisvekst	**141**	**141**	**141**	**141**
Konsekvensjustert budsjett	**-7 498**	**-12 314**	**-16 383**	**-3 130**
Konsekvensjustert ramme	**-6 772**	**-11 588**	**-15 657**	**-2 404**
Nye tiltak				
Beredskapskoordinator - økning 20%	230	230	230	230
Brann budsjettendring	399	302	-10	-10
Sum Nye tiltak	**629**	**532**	**220**	**220**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-121	-121	-121	-121
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-182
Sum Innsparingstiltak	**-121**	**-121**	**-121**	**-303**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**508**	**411**	**99**	**-83**
Ramme 2027-2030	**-6 263**	**-11 176**	**-15 557**	**-2 487**

Sammendrag budsjett

Driftsramma på planområdet er redusert med 7 mill. kr fra 2026 til 2027. Lønns- og prisvekst er kompensert med 0,6 mill. kr. Avskrivningene er redusert med 6,2 mill. kr og hovedårsaken til det er de nye avskrivningsreglene for anleggsmidler innen selvkostområdene vann og avløp. Tiltak knyttet til kommunestyrets vedtak i Bærekraft III er innarbeidet med en redusert driftsutgift på 0,4 mill. kr.

Kommunedirektøren har saldert driftsbudsjettet blant annet ved å redusere kompensasjonen for prisvekst, dette utgjør 121.000 kr.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Gausdal er en viktig aktør i det grønne skiftet.	At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding.
	Klimavennlig transport med gode kollektivtilbud for alle, bedre gang- og sykkelveier og god tilrettelegging for el-biler.
Gausdal er et trygt lokalsamfunn med god beredskap.	Vi forsyner kommunens innbyggere med nok drikkevann av god kvalitet, og vi sørger for bortledning og rensing av avløpsvann på en miljømessig god måte.
	Vi skal unngå hendelser der overvann gjør skade på mennesker og dyr, og nye flomsikringstiltak skal motstå flom med det gjentaksintervallet det er dimensjonert for.
	Å prioritere trafikksikkerhet høyt, bla. gjennom godkjenningsordningen Trafikksikker kommune.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivitetsvennlig lokalsamfunn for alle. Det skjer ved å legge til rette for lett tilgjengelige fysiske omgivelser, åpne møteplasser for organisert og uorganisert aktivitet, aktive og trygge skoleveier.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Investeringsmidler felles brannsamarbeid	100	1 654	574	289	2 617	0	0	0	0	0	0	2 617
Rammebevilgning vann og avløp	8 750	7 500	25 250	23 500	65 000	72 250	49 500	12 250	5 500	6 250	5 500	216 250
Rammebevilgning øvrige tekniske anlegg	2 500	2 500	2 500	2 500	10 000	2 550	2 700	2 700	2 700	2 500	2 500	25 650

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Trafikksikkerhetstiltak rundt Forset skole og barnehage og Gausdal ungdomsskole	1 000	4 500	1 000	0	6 500	0	0	0	0	0	0	6 500
Sum investeringsprosjekter	**12 350**	**16 154**	**29 324**	**26 289**	**84 117**	**74 800**	**52 200**	**14 950**	**8 200**	**8 750**	**8 000**	**251 017**

Investeringsbudsjett

Investeringsmidler felles brannsamarbeid

Kommunen finansierer sin andel av innkjøp av materiell (for eksempel brannbiler) i regionalt brannvesen. Det vil si at de tre deltakerkommunene investerer i sine respektive andeler av bilene/materiellet og finansierer disse innen egne budsjetter. I utgangspunktet avsettes det årlig 350.000 kr til slikt investeringsfond, men enkelte år vil det være behov for noe større beløp. Beløp som er lagt inn er i tråd med innstillingen fra brannsjefen i samarbeidet.

I handlings- og økonomiplanen for 2026-2029 er det planlagt utskifting av tankbil i Gausdal, kommandobil, mannskaps- og slukkebil, fremskutt enhet samt nødvendig utstyr til brannvesenet.

Rammebevilgning vann og avløp

Rammebevilgning vann og avløp omhandler investeringer innen disse selvkostområdene. Kommunestyret har gjennom mange år delegert myndighet til å prioritere investeringene innen vann- og avløpstjenestene til Planutvalget. Det er derfor Planutvalget som vedtar fordelingen på det enkelte prosjekt.

Investeringene er i tråd med hovedplan for vann og avløp, vedtatt i 2021. Nedenfor er investeringsanslag for investeringer innen vann- og avløpstjenesten i økonomiplanperioden. Det presiseres at beløpene er anslag på kostnader og alle tall er i tusen kr.

Investeringstiltak vannforsyning	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Sammenkobling vannledning fra Lillehammer, Fedjevegen - Kornhaug m/trykkøker - prosjektering og utbygging				500	11500					
Fornyelse av VA ledninger og kummer	1000	1000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
Fornyelse stasjoner/tekniske anlegg		1500		1500		1500		1500		1500
Biler vann	750				750				750	
Vannkilde Forset/Skei vv - prøvepumping/konsesjon/ ledningsanlegg/utbygging (vannkilderapport)		1000	10000	10000	35000	35000				
Follebu HB med tilhørende ledningsanlegg				1000	16000					
Randsone Bjørkli - Nyset						7000				

Sammenkobling Enge - Bergseng + tiltak stasjoner							6000			
Sanering Kjørkjevegen og Flatavegen	2500									
SUM	**4250**	**3500**	**12000**	**15000**	**65250**	**45500**	**8000**	**3500**	**2750**	**3500**

Investeringstiltak avløpstjenester	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**
Fornyelse stasjoner/tekniske anlegg	1500		1500		1500		1500		1500	
Fornyelse av VA ledninger og kummer	1000	1000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
Bil avløp			750				750			
Fornyelse ledningsnett Skei			3000							
Follebu HB med tilhørende ledningsanlegg				500	3500					
Randsone Bjørkli - Nyset						2000				
Pst Glåmhaugen m/ledningsanlegg		3000								
Fordrøyingsanlegg avløp			6000	6000						
Sanering Kjørkjevegen og Flatavegen	2000									
SUM	**4 500**	**4 000**	**13250**	**8 500**	**7 000**	**4 000**	**4 250**	**2 000**	**3 500**	**2 000**

Rammebevilgning øvrige tekniske anlegg

Det avsettes investeringsmidler til rehabilitering av kommunens veger.

Trafikksikkerhetstiltak rundt Forset skole og barnehage og Gausdal ungdomsskole

Det ble i 2021 etablert dropsone ved Forset barneskole delfinansiert med trafikksikkerhetsmidler fra fylkeskommunen og Trygg Trafikk. Tiltaket bidro til å bedre trafikksituasjonen ved skolen, men det er fortsatt en lite tilfredsstillende trafikksituasjon rundt barneskolen, barnehagen og kirken. Det er også en dårlig trafikkløsning ved Gausdal ungdomsskole, spesielt med tanke på oppstillingsplass og av-/påstigning for bussene. Hele området bør planlegges helhetlig, og det ble derfor lagt inn midler til prosjektering i budsjettet for 2022. Tiltaket har vært skjøvet på, og det ble lagt inn midler til dette i 2026-2029 med totalt 6,5 mill. kr.

Kommunestyret vedtok den gang å forskyve investeringen med ett år slik at oppstart blir i 2027 i stedet for 2026.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Vann og avløp

Tilgang på rent og trygt drikkevann er avgjørende for folkehelsen. Lovverket stiller strenge krav til både vannforsyning og avløpshåndtering, og kommunen må sikre at innbyggerne har tilgang til vann av god kvalitet, stabil forsyning og tilstrekkelig kapasitet. Samtidig skal avløpsvann håndteres på en sikker og miljømessig forsvarlig måte. Vann- og avløpstjenestene er derfor sentrale for både samfunnssikkerhet, folkehelse og kommunens miljø- og bærekraftsarbeid.

Digitalisering og interkommunalt samarbeid vil fortsatt være viktige virkemidler for å sikre effektiv drift og god tjenestekvalitet innenfor begrensede økonomiske rammer. Videre utvikling av digitale overvåkings- og styringssystemer bidrar til bedre kontroll med infrastrukturen, raskere respons ved driftsavvik og mer effektiv ressursutnyttelse.

Det er viktig å sikre tilstrekkelig kapasitet og robusthet i vannforsyningen også i perioder med høy belastning på Skei. Som en del av dette arbeider kommunen med kartlegging og vurdering av mulig reservevannskilde i Vestre Gausdal. Etablering av reservevannsforsyning er en viktig oppgave for å styrke forsyningssikkerheten og redusere sårbarheten i vannforsyningssystemet.

Follebu vannverk har tatt kontakt om mulige framtidige løsninger. Dialogen er fortsatt på et innledende stadium.

Alt avløpsvann fra Gausdal transporteres til Lillehammer for rensing, med unntak av deler av Espedal som har eget renseanlegg. Kapasiteten ved renseanlegget og transportsystemet er begrenset, og utslippstillatelsene setter tydelige rammer for framtidig utvikling. Den nye avtalen med Lillehammer kommune gir en mer balansert kostnadsfordeling mellom kommunene.

Slam fra renseprosessene transporteres i dag til behandling på Gjøvik. Oppsigelsen av avtalen med Gjøvik kommune er en del av arbeidet med å etablere en framtidig og langsiktig løsning for slambehandling. Kommunen kan fortsatt levere slam til behandling etter 1. januar 2027, og det arbeides videre med å utrede framtidige løsninger, herunder regionale samarbeidsmodeller og alternative behandlingsformer.

Det forventes fortsatt et betydelig investeringsbehov innen vann- og avløpssektoren i årene framover. Fornyelse av ledningsnett, krav til forsyningssikkerhet, behov for reservevannsløsninger og framtidige løsninger for slambehandling vil kunne medføre økte kapitalkostnader. Samtidig bidrar høye renteutgifter og generelt økte driftskostnader til press på gebyrnivået. Lavere byggeaktivitet enn tidligere reduserer inntektene fra tilknytningsgebyrer og færre nye abonnenter bidrar til at investeringer og driftskostnader må fordeles på et mer begrenset gebyrgrunnlag. Dette skaper ytterligere utfordringer for finansieringen av sektoren.

I planperioden vil det også bli arbeidet videre med fornyelse av gebyrregulativene for selvkostområdene. Målet er å sikre en gebyrstruktur som i størst mulig grad gjenspeiler faktisk ressursbruk og kostnader, samtidig som tjenestene finansieres i tråd med gjeldende regelverk og selvkostprinsippet.

Veger

Kommunen drifter om lag 81 km kommunal veg og 28 km gang- og sykkelveg. Klimaendringer med hyppigere episoder med kraftig nedbør, vekslende temperaturer og mer krevende vinterforhold stiller

store krav prioritering innen drift, vedlikehold og beredskap. Særlig er grusvegnettet sårbart i perioder med teleløsning og store nedbørsmengder.

Kommunen arbeider kontinuerlig med å opprettholde en tilfredsstillende standard på vegnettet innenfor tilgjengelige økonomiske rammer. I 2026 mottok kommunen et tilskudd for å bruke på gjennomføring av kartlegging av stikkrenner langs kommunale veger. Kartleggingen har gitt verdifull kunnskap om tilstanden på vegnettet og avdekket flere svakheter i infrastrukturen knyttet til vannhåndtering og kapasitet. Resultatene viser et behov for oppgradering og utskifting av stikkrenner og tilhørende dreneringsanlegg i årene framover. Dette vil være viktige tiltak både for å sikre framkommelighet, redusere vedlikeholdskostnader og styrke vegnettets robusthet mot framtidige klima- og flomhendelser.

Vedtatt nedklassifisering av kommunale veger er av mange årsaker en utfordring og prosessen vil gjennomføres fra 2027. Kriteriene for klassifiseringen av veger må revideres.

Overvann

Klimaendringene medfører økte nedbørsmengder og større risiko for flom, erosjon og skred. Dette stiller økende krav til planlegging, arealforvaltning og håndtering av overvann. I nye utbyggingsområder må det legges til rette for lokal overvannshåndtering, fordrøyning og sikker bortledning av vann for å redusere belastningen på eksisterende infrastruktur og vassdrag.

Erosjon og stor massetransport i enkelte elver og bekker under snøsmelting og kraftige nedbørshendelser utgjør fortsatt en utfordring flere steder i kommunen. Erfaringene fra de senere års flom- og ekstremværhendelser viser behovet for forebyggende tiltak og økt oppmerksomhet rundt klimatilpasning i både planlegging og drift.

Beredskap

Kommunen benytter digitale overvåkings- og styringssystemer for vann- og avløpsanleggene. For å sikre stabil drift, beskytte kritisk infrastruktur og ivareta krav til informasjonssikkerhet må systemene vedlikeholdes, oppdateres og videreutvikles fortløpende. Et skjerpet trusselbilde stiller også økte krav til cybersikkerhet og robusthet i samfunnskritiske tjenester.

Flomhendelsene i 2023 og 2024 har understreket betydningen av god beredskap og robuste infrastrukturløsninger. Kommunen har de siste årene gjennomført flere tiltak for å redusere sårbarheten, blant annet gjennom oppgradering av veger, utskifting av stikkrenner og forbedring av dreneringsløsninger. Arbeidet med å styrke beredskapen og tilpasse infrastrukturen til et endret klima vil videreføres i planperioden.

Fokusområder 2027

Vann og avløp

Kommunen skal i planperioden videreføre arbeidet med å sikre en trygg, robust og framtidsrettet løsning for reservevann.

For å sikre bærekraftige vann- og avløpstjenester vil kommunen fortsette arbeidet med å prioritere investeringer i tråd med hovedplan for vann og avløp. Fornyelse av ledningsnettet, oppfølging av

myndighetskrav og nødvendige tiltak for å opprettholde forsyningssikkerhet og driftsstabilitet vil stå sentralt.

Kontroll og utskifting av vannmålere videreføres, og arbeidet med kontroll og tilsyn av private avløpsanlegg vil håndteres etter plan.

Kommunen skal følge opp samarbeidet med Lillehammer kommune og arbeide for å sikre tilstrekkelig kapasitet i avløpssystemet innenfor gjeldende utslippstillatelser og framtidige utviklingsbehov.

Videre vil kommunen arbeide med framtidige løsninger for slambehandling i samarbeid med andre aktører og kommuner, slik at det etableres langsiktige og kostnadseffektive løsninger for sektoren.

Veger

Kommunen skal opprettholde god framkommelighet og tilfredsstillende standard på det kommunale vegnettet innenfor tilgjengelige økonomiske rammer. Den langsiktige planen for rehabilitering av kommunale veger vil fortsatt være et viktig styringsverktøy for prioritering av tiltak.

Kartleggingen av stikkrenner som ble gjennomført i 2026 har avdekket flere svakheter i infrastrukturen knyttet til overvannshåndtering og vegdrift. Oppfølging av disse funnene vil være et viktig fokusområde i planperioden. Utskifting og oppgradering av stikkrenner og andre sårbare punkter vil bidra til å redusere risikoen for skader som følge av ekstremvær og flomhendelser.

Overvann

Kommunen skal arbeide for at overvann håndteres på en måte som reduserer risikoen for skader på mennesker, bygninger, veger og annen infrastruktur. Ved planlegging av nye bolig-, nærings- og fritidsområder skal det stilles krav til lokal overvannshåndtering, fordrøyning og sikker bortledning av vann.

Kartleggingen av stikkrenner og erfaringene fra de senere års flom- og ekstremværhendelser gir et viktig grunnlag for å prioritere tiltak i eksisterende områder. Klimatilpasning og forebygging av erosjon, oversvømmelser og flomskader vil være sentrale tema i planperioden.

Arbeidet med flomsikringstiltak i Dørja i samarbeid med NVE er avhengig av behandling av konsesjon og økonomi.

Beredskap

Kommunen skal videreutvikle beredskapen knyttet til kritisk infrastruktur innen vann, avløp og veg. Programvare for kommunaltekniske gebyrer skal ut på anbud, samt at driftsovervåkingssystemene for vann- og avløpsanleggene skal vedlikeholdes og oppdateres for å sikre stabil drift, god informasjonssikkerhet og beskyttelse mot uønskede hendelser.

Erfaringene fra flommene i 2023 og 2024 viser betydningen av forebyggende arbeid og robuste infrastrukturløsninger. Kommunen vil derfor videreføre arbeidet med å redusere sårbarheten i veg-, vann- og avløpsnettet gjennom målrettede investeringer og vedlikeholdstiltak.

Bygg/eiendom/areal

Om planområdet

Planområdet omfatter byggesak, kart/oppmåling, arealplanlegging og eiendomsforvaltning. Hele kommunens bygningsmasse er samlet på dette planområdet, og er en av de største verdiene som kommunen besitter.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**64 058**	**64 058**	**64 058**	**64 058**
Sum Tekniske justeringer	**531**	**552**	**577**	**604**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft - reduksjon i driftskostnader for renhold	-25	-25	-25	-25
Bærekraft - redusere driftskostnader på kommunale eiendommer	-25	-25	-25	-25
Bærekraft - økte leieinntekter fra kommunale boliger	-50	-50	-50	-50
Bærekraft 26-29 7 Bygg/eiendom/areal	-250	-500	-500	-500
Regulering av område ved kommunehuset inkl. busslomme.	-100	-100	-100	-100
Regulering gang- sykkelveg Flatavegen - Jordmorvegen i Forset	-200	-200	-200	-200
Regulering til boligformål av gamle treningsbanen i Follebu og en liten del av Granheim.	-400	-400	-400	-400
Reversering saldering 2025-2028 Planområde 7 Bygg/eiendom/areal	780	1 873	1 873	1 873
Saldering HØP 26-29 Planomr. 7 Bygg/eiendom/areal	-479	-1 948	-3 081	-3 081
Selvkost 2026-2029 Byggesak	-188	262	266	266
Selvkost 2026-2029 Oppmåling	-763	-827	-826	-826
Selvkost 2026-2029 Plan	-26	10	48	48
Selvkost byggesak, endringer 2025	-205	-650	-650	-650
Andre tiltak	-169	-1 195	-2 540	-2 540
Sum Vedtak forrige periode	**-2 100**	**-3 775**	**-6 210**	**-6 210**
Sum Budsjettendring i år	**-4 758**	**-3 789**	**-3 156**	**-3 156**
Sum Lønns- og prisvekst	**1 435**	**1 435**	**1 435**	**1 435**
Konsekvensjustert budsjett	**-4 892**	**-5 577**	**-7 354**	**-7 327**
Konsekvensjustert ramme	**59 166**	**58 481**	**56 704**	**56 731**
Nye tiltak				
Helhetlig boligutvikling	400	0	0	0
Prisvekst inntekter SFO, matombringing, leieinntekter	-78	-78	-78	-78
Regulering Heggen 5	200	0	0	0

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Andre tiltak	-55	-176	-202	-208
Sum Nye tiltak	**467**	**-254**	**-280**	**-286**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-626	-626	-626	-626
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-717
Sum Innsparingstiltak	**-626**	**-626**	**-626**	**-1 343**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**-159**	**-880**	**-906**	**-1 629**
Ramme 2027-2030	**59 007**	**57 601**	**55 798**	**55 103**

Sammendrag budsjett

Driftsramme på planområdet er redusert med 5,1 mill. kr fra 2026 til 2027. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 2,2 mill. kr. Avskrivningene er redusert med 4,3 mill. kr, mens det er netto ompostert 0,3 mill. kr til andre planområder.

Arbeid med planlegging for helhetlig boligutvikling er lagt inn med 0,4 mill. kr og arbeid med regulering av Heggen 5 er lagt inn med 0,2 mill. kr.

Kommunedirektøren har saldert budsjettet blant annet ved å redusere kompensasjonen for prisvekst, dette utgjør 0,6 mill. kr. Det er innsparingstiltak fra tidligere år som det arbeides med.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Arealet vårt skal forvaltes på en balansert og bærekraftig måte.	At arealstrategiene legges til grunn ved utarbeidelse og vedtak av alle tema- og arealplaner og i byggesaksbehandlingen.
Arealplanene våre skal legge til rette for gode bo- og oppvekstmiljøer, god folkehelse, reiselivs- og næringsutvikling og annen verdiskaping.	
Gausdal er en viktig aktør i det grønne skiftet.	At de regionale temaplanene for næring og landbruk bygger godt opp under målsetninger for det grønne skiftet. Det gjøres blant annet ved å motivere til investeringer i klimatiltak for å redusere utslipp og øke karbonbinding.
	Klimavennlig transport med gode kollektivtilbud for alle, bedre gang- og sykkelveier og god tilrettelegging for el-biler.
Gausdal er et trygt lokalsamfunn med god beredskap.	Helhetlig planlegging for å sikre at areal blir disponert på en bærekraftig måte, og ivaretar hensynet til sikkerhet og beredskap og folkehelse.
I Gausdal lever vi aktivt og deltar i lokalsamfunnet gjennom hele livet.	Et tilgjengelig lokalsamfunn for alle, ved å legge universell utforming til grunn i alle kommunale planer.

Hovedmål	Delmål
	Kommunale planer som legger aktivt til rette for ulike type boliger for alle livsfaser i varierte bomiljøer.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivitetsvennlig lokalsamfunn for alle. Det skjer ved å legge til rette for lett tilgjengelige fysiske omgivelser, åpne møteplasser for organisert og uorganisert aktivitet, aktive og trygge skoleveier.
	Kommunale planer som legger aktivt til rette for ulike type boliger for alle livsfaser i varierte bomiljøer.
Vi skal jobbe aktivt gjennom det grønne skiftet for å bli klimanøytrale innen 2030.	At kommunen er pådriver for framtidsrettede løsninger som bidrar til lavere klimagassutslipp, bedre energieffektivitet og tilrettelegging for ny teknologi (karbonnøytral utvikling). Dette skal gjøres gjennom aktiv medvirkning fra innbyggere, næringsliv inkludert landbruk slik at de kan dra nytte av det grønne skiftet.
	At kommunen reduserer energibruk og klimagassutslipp fra egen drift. Vi arbeider målrettet med energieffektivisering, kjøp av strøm med fornybar opprinnelsesgaranti og reduksjon av utslipp fra kommunens bilpark. Klimabevissthet skal være gjennomgående for alle tjenester.
	Å sørge for at det bygges der det er trygt, godt tilpasset landskapet og slik at det gir minst mulig klimagassutslipp.
Vi tar vare på naturen, planlegger helhetlig, tar bærekraftige valg og handler klimavennlig.	Balanse i videre fritidsboligutvikling med fokus på naturens tålegrense, ved blant annet å fastsette markagrense. Markagrense innføres ved revisjon av kommunedelplanen for Skei. Fjellområdene våre er, og skal fortsatt være, attraktive for fastboende, fritidsinnbyggere og besøkende.
	Å sørge for at det bygges der det er trygt, godt tilpasset landskapet og slik at det gir minst mulig klimagassutslipp.
Vår arealbruk skal gi et så lite klima- og miljøavtrykk som mulig.	

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Alternative energikilder på større kommunale bygg	1 000	1 000	1 000	1 000	4 000	1 000	0	0	0	0	0	5 000
Beredskapsstasjon	18 463	18 463	0	0	36 926	0	0	0	0	0	0	36 926
Investeringer barnehage og skole	4 000	16 300	0	0	20 300	0	0	0	0	0	0	20 300

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Lekeapparater barnehagene	0	250	0	250	500	0	250	0	250	0	250	1 250
Lekeapparater skolene	250	0	250	0	500	250	0	250	250	250	0	1 500
Nye biler til eiendomsforvaltningen	0	500	0	500	1 000	0	500	0	0	0	0	1 500
Rammebevilgning investering pleie og omsorg	700	700	700	700	2 800	700	700	700	700	700	700	7 000
Rammebevilgning planområde 7 for øvrig	4 000	4 000	4 000	4 000	16 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	6 000	52 000
Rehabilitering av Forset barnehage	950	0	0	0	950	0	0	0	0	0	0	950
Rehabilitering av tekniske anlegg ved Gausdal Arena.	750	0	0	0	750	0	0	0	0	0	0	750
Rehabilitering Forsettunet, innvendig	0	2 600	0	0	2 600	0	0	0	0	0	0	2 600
Rehabilitering Gausdal ungdomsskole	1 500	2 000	2 200	0	5 700	0	0	0	0	0	0	5 700
Rehabilitering Kornhaug barnehage.	1 350	0	0	0	1 350	0	0	0	0	0	0	1 350
Rehabilitering og ombygging av administrasjonshus	2 500	0	0	0	2 500	0	0	0	0	0	0	2 500
Sollia boligfelt, ledningsnett vann og avløp	4 000	0	0	0	4 000	0	0	0	0	0	0	4 000
Sum investeringsprosjekter	**39 463**	**45 813**	**8 150**	**6 450**	**99 876**	**7 950**	**7 450**	**6 950**	**7 200**	**6 950**	**6 950**	**143 326**

Investeringsbudsjett

Alternative energikilder på større kommunale bygg

Oppfølging av arbeidet med alternative energikilder og energieffektivisering

Kommunestyret behandlet i 2026 en samlet gjennomgang av energi- og energikildebruk i kommunale bygg. Gjennomgangen viste at kommunen har oppnådd betydelige reduksjoner i energiforbruket gjennom tidligere investeringer og tiltak, samtidig som det fortsatt finnes potensial for ytterligere energieffektivisering og bruk av alternative energikilder.

Beredskapsstasjon

Det planlegges etablering av en ny beredskapsstasjon for teknisk drift, brann og ambulanse. Forstudiet anslår, basert på normtall, et investeringsbehov på over 105 mill. kroner. I handlings- og økonomiplanen for 2026-2029 ble investeringsrammen redusert til om lag halvparten som følge av kommunens økonomiske prioriteringer. Prosjektet skal derfor utvikle funksjonelle og behovstilpassede løsninger innenfor en stram kostnadsramme, der økonomi er en sentral premiss for forprosjektet. Det legges til grunn en kostnadsbevisst gjennomføring med vekt på å dekke kjernefunksjonene.

I kommunestyrets vedtak i sak 82/2025, punkt 20, heter det:

«Forprosjektet der ny beredskapsstasjon skal utredes må inneholde en vurdering av ulike typer privat/offentlig samarbeid. Forprosjektet må også inneholde en vurdering av kostnader og konsekvenser ved å velge en minimumsløsning der dagens drifts- og brannstasjon utvides og oppgraderes.»

Forprosjektet vil ikke være ferdigstilt når kommunedirektøren legger fram forslag til handlings- og økonomiplan for 2027-2030. Resultatene fra forprosjektet, herunder anbefalinger om løsningsvalg og investeringsnivå, vil derfor bli lagt fram i en egen sak for kommunestyret når arbeidet er fullført.

Inntil forprosjektet er ferdigbehandlet, videreføres investeringsrammen i handlings- og økonomiplanen på samme nivå som i perioden 2026-2029. Det er avsatt en brutto investeringsramme på 50 mill. kroner inklusive merverdiavgift. Deler av bygget skal benyttes til vann- og avløpstjenestene, som er selvkostområder og budsjetteres uten merverdiavgift. Som følge av dette er om lag 3,1 mill. kroner trukket ut av investeringsbudsjettet. Samlet investeringsramme for perioden 2026-2028 utgjør dermed 46,9 mill. kroner.

Investeringer barnehage og skole

Det arbeides med et forprosjekt for investeringer knyttet til kommunestyrets vedtak om barnehage- og skolestruktur. Vedtaket innebærer at det må gjøres investeringstiltak ved Forset og Kornhaug barnehager samt Forset skole. Forprosjektet er ikke ferdig til handlings- og økonomiplanen blir lagt fram. Det er derfor lagt inn investeringsnivå slik som skissert i utredningen for alternativ 0, det vil si barnehage- og skolestruktur som i dag. Anslått investeringsnivå i utredningen var 20,3 mill. kr totalt.

Lekeapparater barnehagene

Det avsettes jevnlig midler til utskifting av lekeapparater i barnehagene.

Lekeapparater skolene

Det avsettes jevnlig midler til nye lekeapparater ved skolene.

Nye biler til eiendomsforvaltningen

Som et ledd i å bli en grønnere kommune legges det opp til å skifte ut gamle fossildrevne biler innen eiendomsforvaltning, med nye el-biler.

Det er i 2028 satt av 0,5 mill. kr. til dette formålet.

Rammebevilgning investering pleie og omsorg

Helse- og omsorgssektoren disponerer en stor bygningsmasse av eldre og varierende dato, og der det er et kontinuerlig behov for rehabilitering og ombygging for å ivareta nye krav og behov i tjenestene. Det har i de siste års strategiplaner vært avsatt 0,7 mill. kr årlig til tiltaket, og dette foreslås også for kommende planperiode.

I 2026 ble det inn et beløp på 3 mill. kr, dette hadde sammenheng med vedtatt rehabilitering av Follebutunet.

Fra og med 2027 er nivået tilbake på 0,7 mill. kr årlig.

Rammebevilgning planområde 7 for øvrig

Rammebevilgningen for planområde 7 omfatter tiltak knyttet til rehabilitering av kommunens bygningsmasse.

I planperioden 2027–2030 foreslås det en årlig ramme på 4 mill. kr.

Det arbeides med en helhetlig investeringsplan for kommunens samlede bygningsmasse som vil gi oss et grunnlag for å fastsette konkrete tiltak frem i tid.

Rehabilitering av Forset barnehage

Det er behov for rehabilitering av teknisk anlegg som ventilasjon og system for bærekraftig varmestyring.

Rehabilitering av tekniske anlegg ved Gausdal Arena.

Det er lagt inn midler til utskifting av gamle tekniske anlegg i den gamle delen av Gausdal Arena.

Rehabilitering Forsettunet, innvendig

I prosjektet ligger oppgradering av tekniske anlegg som ventilasjon og varmeanlegg, samt utskifting av gamle vinduer og branndører. Det er også behov for etterisolering mot kalde loft og yttertak, for å spare energi og for å bedre problematikken rundt ising ved gesimser og over inngangsparti/kjøkken.

Det har også behov for utskifting av pasientvarsling/sykesignalanlegg da det ikke lenger er mulig å få tak i deler til eksisterende anlegg. Man ser også at teknologien har kommet vesentlig lenger innen dette området, så med rett system for helseteknologi vil dette også kunne avlaste noen manuelle funksjoner i dag.

Rehabilitering av gulv på kjøkken og varemottak.

Tjenesten har meldt inn behov for å gjøre noe med uteområdet i sansehagen rundt grillhytta.
Tilrettelegging for rullestoler og rullatorer med asfaltering og terskel for lett tilgang til verandaene og grillhytta.

Rehabilitering Gausdal ungdomsskole

Det er lagt inn midler til rehabilitering av tekniske anlegg.

Rehabilitering Kornhaug barnehage.

Det er behov for utskifting av vinduer, ytterdører samt oppgradering av tekniske anlegg.

Det er også meldt fra tjenesten at det ønske om utbedring av uteområdet ved barnehagen.

Rehabilitering og ombygging av administrasjonshus

Tiltaket gjelder rehabilitering og ombygging av deler av administrasjonshuset, med bakgrunn i vurderinger gjort i en mulighetsstudie. Formålet er å tilrettelegge for sikring, mer hensiktsmessig og arealeffektiv bruk av lokalene til servicetorg, legesenteret og barnevernstjenesten.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Hovedmålene i kommuneplanens samfunnsdel skal ligge til grunn for arbeidet med arealforvaltning, byggesaksbehandling, eiendomsforvaltning og geodataforvaltning. Kommunen skal legge til rette for en

bærekraftig utvikling gjennom god arealutnyttelse, attraktive bo- og oppvekstmiljøer, næringsutvikling og klimavennlige løsninger.

Eiendom: forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens bygningsmasse

Eiendomsforvaltningen skal bidra til at kommunens tjenesteområder disponerer funksjonelle, sikre og kostnadseffektive bygg. Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av bygningsmassen er derfor en viktig forutsetning for god kommunal tjenesteproduksjon.

Kommunen arbeider videre med energieffektivisering av bygningsmassen gjennom målrettede ENØK-tiltak og rehabiliteringsprosjekter. Redusert energiforbruk, lavere klimagassutslipp og kostnadseffektiv drift vil fortsatt være viktige mål i planperioden. Mulighetene for etablering av energibrønner og andre fornybare energiløsninger vurderes der dette er hensiktsmessig.

Det er gjennomført omfattende utskifting av eldre lysanlegg i kommunale bygg som følge av utfasing av lysrør med kvikksølv. Samtidig videreføres arbeidet med systematiske tilstandsvurderinger som grunnlag for vedlikeholdsplanlegging og prioritering av rehabiliteringstiltak.

Forprosjektet for ny beredskapsstasjon for teknisk drift, brann- og ambulansetjeneste ble gjennomført i 2026. Arbeidet har gitt kommunen et bedre grunnlag for å vurdere framtidige arealbehov, funksjonelle løsninger og investeringskostnader knyttet til samlokalisering av beredskapstjenestene. Målet for prosjektet vil være å sikre moderne og hensiktsmessige lokaler for samfunnskritiske funksjoner, styrke samhandlingen mellom tjenestene og legge til rette for en mer effektiv og robust beredskapsorganisering. Videre framdrift vil være avhengig av politiske prioriteringer og kommunens økonomiske handlingsrom.

Kommunen vil videreføre arbeidet med å redusere utslipp fra egen kjøretøypark. Ved utskifting av kjøretøy skal elektriske løsninger vurderes som førstevalg der dette er forenlig med tjenestens behov og beredskapskrav.

Byggesak og arealplan

Tilgangen på attraktive bolig- og næringsarealer er en viktig faktor for framtidig samfunnsutvikling. Kommunen har begrensede arealressurser som kan tas i bruk uten konflikt med jordvern, naturhensyn og overordnede føringer for arealbruk. Dette stiller høye krav til langsiktig planlegging og god arealforvaltning.

Kommunedelplan Skei ble vedtatt i desember 2025 og legger de overordnede rammene for den videre utviklingen av tettstedet. Med utgangspunkt i planen har det i 2026 vært gjennomført flere mindre planprosesser knyttet til fritidsbebyggelse, samt behandling av tiltak for etablering av golfhull på Fjerdrumseterlykkja. Samtidig pågår arbeidet med reguleringsplan for Segalstadseterlykkja, som vil være viktig for den videre tettstedsutviklingen på Skei. Reguleringsplan for Hotellvegen ved Skeikampen er fortsatt aktuell, men framdriften har foreløpig vært begrenset.

Kommunen har begrenset tilgang på regulerte bolig- og næringsarealer. I 2026 ble reguleringsplan for utvidelse av Sollia boligfelt vedtatt. Dette bidrar til å styrke kommunens boligberedskap, men videre utbygging vil samtidig utløse behov for investeringer i teknisk infrastruktur. Det gjelder blant annet overvannshåndtering for kommunale veger, framføring av overvannsløsninger gjennom Høslan-området og rehabilitering av eksisterende vann- og avløpsledninger. Tilrettelegging av nye utbyggingsområder må derfor ses i sammenheng med kommunens økonomiske handlingsrom og kapasitet til å etablere nødvendig infrastruktur.

Videre arbeid med boligområdene Granheimskogen og Heggen etappe 5 i Follebu vil være viktig for å sikre framtidig tilgang på boligtomter. Samtidig krever utvikling av nye boligområder betydelige planressurser og investeringer i teknisk infrastruktur. Kommunestyret har også uttrykt ønske om å legge til rette for boligutvikling i Vestre Gausdal. Mulighetene for nye boligområder vil måtte vurderes nærmere ved framtidig rullering av kommuneplanens arealdel, der hensynet til arealtilgang, jordvern, infrastruktur og etterspørsel må veies opp mot hverandre.

Demografiske endringer og framtidige behov innen helse- og omsorgstjenestene aktualiserer behovet for alternative boformer. Trygghetsboliger er nasjonalt løftet fram som en boform mellom ordinære boliger og omsorgsboliger, og dette vil i planperioden inngå som en del av kommunens videre arbeid med arealplanlegging og utvikling.

Utviklingen av Ovrelia miljø- og næringspark, herunder Gausdal Biogass, representerer en mulighet for både næringsutvikling og grønn omstilling. Prosjektet kan bidra til økt verdiskaping, nye arbeidsplasser og styrke kommunens satsing på bærekraftige løsninger.

Gausdal har fortsatt et betydelig antall fritidsboliger, og utviklingen av fritidsboligområder må balanseres mot hensynet til beitenæring, naturmangfold og landskap. Interessekonflikter mellom fritidsbebyggelse og landbruksinteresser vil fortsatt kreve oppfølging gjennom planarbeid, dialog og tilsyn.

Kommunen har ansvar for oppfølging og tilsyn med private avløpsanlegg etter forurensingsregelverket. I planperioden skal det etableres varige ordninger for kontroll og oppfølging, slik at kommunens lovpålagte ansvar kan ivaretas på en effektiv og forutsigbar måte.

Innen kart og oppmåling forventes det økte krav til oppdaterte geografiske data i årene framover. Kartverkets planer for framtidige laserskanninger og fotograferinger vil gi kommunen tilgang til mer detaljerte grunnlagsdata for planlegging, beredskap, byggesaksbehandling og eiendomsforvaltning. Dette kan medføre behov for både investeringer og økte driftsmidler i perioden 2028-2032 for å sikre at kommunen kan nyttiggjøre seg de nye datasettene og opprettholde oppdaterte kart- og geodatatjenester.

Beredskap

Samfunnsutviklingen og et mer sammensatt risikobilde stiller økende krav til kommunal beredskap. Kommunen må sikre robuste løsninger for kritisk infrastruktur, kommunikasjon og samhandling ved uønskede hendelser.

Innføringen av nytt nødnett fra 2032 vil være en viktig del av kommunens framtidige beredskapsarbeid. I planperioden må kommunen forberede seg på innføringen gjennom planlegging, kompetansebygging og vurdering av framtidige investeringer. Nytt nødnett vil bidra til bedre samhandling mellom kommunen, nødetater og øvrige beredskapsaktører, men vil også kunne medføre behov for investeringer i utstyr, opplæring og tilpasning av eksisterende systemer.

Klimaendringer med økt risiko for flom, overvann og ekstremvær krever samtidig at beredskapshensyn integreres i både arealplanlegging, byggesaksbehandling og forvaltning av kommunal infrastruktur. Erfaringene fra de senere års hendelser understreker behovet for langsiktig arbeid med forebygging, klimatilpasning og robuste samfunnsløsninger.

Fokusområder 2027

Eiendom: Forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av kommunens bygningsmasse

Kommunens mål er å forvalte og drifte bygningsmassen på en effektiv, bærekraftig og framtidsrettet måte. Byggene skal understøtte kommunens tjenesteproduksjon og utvikles slik at de møter framtidige krav til funksjonalitet, energieffektivitet, universell utforming og arbeidsmiljø.

Arbeidet med tilstandsvurderinger og vedlikeholdsplanlegging videreføres. Dette gir grunnlag for prioritering av vedlikeholds- og rehabiliteringstiltak, bidrar til å forebygge kostbare følgeskader og sikrer best mulig ressursutnyttelse innenfor tilgjengelige økonomiske rammer.

Kommunen vil fortsatt ha fokus på å redusere energiforbruk og klimagassutslipp fra egen bygningsmasse. Gjennomførte tiltak som utskifting av lyskilder, energioppfølging og rehabiliteringsprosjekter danner et godt grunnlag for videre arbeid med ENØK-tiltak og vurdering av nye energiløsninger der dette er hensiktsmessig.

Rehabiliteringen av Follebutunet og Bjørkvin vil være sentrale prosjekter i planperioden. Prosjektene skal bidra til bedre tilpasning til framtidige tjenestebehov, økt bruk av velferdsteknologi, forbedret bygningsmessig standard og mer energieffektiv drift.

Arbeidet med ny beredskapsstasjon for teknisk drift, brann- og ambulansetjeneste vil bli fulgt opp med utgangspunkt i forprosjektet som ble ferdigstilt i 2026. Fokus i planperioden vil være å avklare videre framdrift, finansiering og omfang av prosjektet, slik at kommunen kan sikre framtidsrettede lokaler for samfunnskritiske beredskapsfunksjoner. Dette må ses i sammenheng med kommunens samlede investeringsbehov og økonomiske rammer.

Kommunen skal også arbeide for å sikre tilstrekkelig tilgang på egnede kommunale boliger. Behovet må vurderes fortløpende i lys av befolkningsutvikling, bosetting av flyktninger og framtidige omsorgsbehov. Dette må ses i sammenheng med den samlede boligstrategien og utviklingen av nye boligområder.

Kommunen vil videre legge til rette for utvikling av næringsarealer og teknisk infrastruktur der dette er nødvendig for ønsket samfunnsutvikling.

Byggesak og arealplan

Et sentralt fokusområde i planperioden vil være å sikre tilstrekkelig tilgang på attraktive bolig- og næringsarealer. Arbeidet med boligområdene Granheimskogen og Heggen etappe 5 i Follebu videreføres, samtidig som reguleringsplanen for utvidelse av Sollia boligfelt følges opp gjennom vurdering av nødvendig teknisk infrastruktur og videre utbygging.

Kommunestyrets mål om å legge til rette for boligutvikling i hele kommunen skal følges opp. Mulighetene for framtidige boligområder i Vestre Gausdal vil bli vurdert i tråd med vedtaket om helhetlig boligutvikling og i forbindelse med framtidige revisjoner av kommuneplanens arealdel.

Gjennomføringen av Kommunedelplan Skei vil være et viktig fokusområde i planperioden. Reguleringsplanen for Segalstadseterlykkja vil være sentral for videre tettstedsutvikling på Skei, samtidig som kommunen vil arbeide for framdrift i øvrige planprosesser som understøtter utviklingen av reiseliv, næringsliv og lokalsamfunn.

Utviklingen av Ovrelia miljø- og næringspark, herunder Gausdal Biogass, vil bli fulgt opp gjennom videre planarbeid og tilrettelegging. Prosjektet representerer en viktig mulighet for grønn næringsutvikling og verdiskaping i kommunen.

Kommunen vil videreføre arbeidet med oppfølging av fritidsbebyggelse, herunder håndtering av gjerder og andre tiltak som kan påvirke forholdet mellom fritidsinteressene og landbruksnæringen.

Innen geodataområdet vil kommunen forberede seg på framtidige krav og muligheter knyttet til nye kartdata, laserskanning og flyfotografering. Dette vil gi et bedre kunnskapsgrunnlag for planlegging, byggesaksbehandling, beredskap og eiendomsforvaltning, men kan også medføre behov for økte driftsrammer og investeringer i perioden 2028-2032.

Kommunen skal etablere en varig løsning for tilsyn og kontroll med private avløpsanlegg. Arbeidet vil omfatte organisering av kontrollordninger, oppfølging av lovkrav og implementering av vedtatte gebyrordninger.

Beredskap

Kommunen skal videreutvikle beredskapen knyttet til kommunale bygg, teknisk infrastruktur og kritiske samfunnsfunksjoner. Erfaringene fra de senere års flom- og ekstremværhendelser viser behovet for robuste løsninger og god samhandling mellom kommunale tjenester og eksterne aktører.

Kommunen skal forberede innføringen av nytt nødnett gjennom planlegging og vurdering av nødvendige investeringer. Målet er å legge til rette for god samhandling mellom kommunale beredskapsressurser, nødetater og andre samarbeidspartnere når løsningen tas i bruk.

Beredskapshensyn skal integreres i planlegging, byggesaksbehandling, eiendomsforvaltning og utvikling av kommunal infrastruktur, slik at kommunen står best mulig rustet til å møte framtidige utfordringer knyttet til klima, samfunnssikkerhet og endrede risikoforhold.

Interkommunale samarbeid

Om planområdet

Området omfatter utgifter og inntekter knyttet til de interkommunale samarbeidene der Gausdal har et vertskommuneansvar. Dette innebærer i praksis utgifter og inntekter til felles Landbrukskontor for Lillehammer-regionen og Regional Frisklivssentral. Utgiftene og inntektene her skal både i budsjettet og regnskapet balansere. Kommunens tilskudd til deltakelse i fellesskapene føres på de respektive planområdene, det vil si planområde 2 Næring og miljø for Landbrukskontoret, planområde 9 Barn og familie for Øyer og Gausdal barneverntjeneste og planområde 11 Helse for tilskudd til Regional Frisklivssentral.

Mer om interkommunale samarbeid.

I kommunal sektor er det stor frihet til å organisere virksomheten. Rettsgrunnlag er kommuneloven og særlover som aksjeloven.

- Egen driftsorganisasjon
- Selvstendige rettssubjekter
- Kjøp av tjenester
- Interkommunalt samarbeid

→ Det overordnede ansvaret ligger alltid hos kommunestyret

Siden 2003 har interkommunalt samarbeid (basert på felles IKT-løsninger) vært et strategisk valg for kommunene i Lillehammer-regionen. Gjennom disse samarbeidene er det et mål å sikre:

- Gevinstrealisering
- Større fagmiljø for å løse samfunnsoppgaver
- Større fagmiljø for å redusere sårbarhet
- Større fagmiljø for rekruttering
- At sentrale føringer håndteres, -for eksempel samhandlingsreformen

Noen av samarbeidene omfatter flere kommuner også, og noen samarbeid omfatter bare Gausdal og Lillehammer kommuner, eller Gausdal og Øyer kommuner.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett	**0**	**0**	**0**	**0**
Konsekvensjustert ramme	**0**	**0**	**0**	**0**
Ramme 2027-2030	**0**	**0**	**0**	**0**

Sammendrag budsjett

Budsjett og regnskap på planområde 8 Interkommunale samarbeid skal alltid gå i null. Dette er fordi det er her Gausdal fører budsjett og regnskap for de interkommunale samarbeid der Gausdal er

vertskommune. Er utgiftene lavere enn det som er budsjettert, skal dette overskuddet enten avsettes på et bundet driftsfond til bruk senere år, eller overskuddet utbetales til deltakerkommunene.

Kort om budsjettrammen til de interkommunale samarbeidene der Gausdal er vertskommune.

For samarbeidet **felles landbrukskontor** i regionen. Dette er et samarbeid mellom kommunene, Lillehammer, Øyer og Gausdal. Det er i budsjettramma lagt inn en innsparing på 4,5 % i 2027. Driftsramme for samarbeidet er 9.383.000 kr.

For samarbeidet regional **frisklivssentral**. Dette er et samarbeid mellom kommunene, Lillehammer, Øyer og Gausdal. Det er i budsjettramma for 2026 lagt inn en innsparing på 4,5 %. Samlet brutto driftsramme for samarbeidet i 2027 er 3.130.000 kr.

For samarbeidet Øyer og Gausdal barneverntjeneste. Det er lagt inn en økt driftsutgift til drift av tjenesten i 2026 som følge av stort behov for saksbehandling. Denne styrkingen gjelder kun årets første måneder i 2026 og er trukket ut fra 2027-budsjettet. Det er lagt inn midler til et forbedringsprosjekt i 2027 sammen med KS Konsulent. For øvrig er budsjettet justert med lønn- og prisvekst. Samlet brutto drift for barneverntjenesten (ikke medtatt utgifter til tiltak) utgjør 15.480.000 kr i 2027.

Oversikt budsjetterte utgifter interkommunale samarbeid

De senere år har kommunen på dette planområdet lagt inn en oversikt som viser de ulike samarbeidene som kommunen er deltaker i, og hva som er kommunens andel av budsjettet for disse. Dette framgår av følgende tabell, tall i hele tusen kroner:

Navn på samarbeidet og organisering	Verts-kommune	Omfatter	Plan-omr	Budsj. 2027	Budsj. 2026	Regn. 2025
Interkommunale samarbeid § 28 i kommuneloven:						
Fellesenhet Økonomi	Lillehammer	Regnskap, lønn, fakturering, skanning.	1	3.232	3.197	3.226
Fellesenhet innfordring	Øyer	Skatt, arbeidsgiverkontroll og innfordring.	1	361	353	366
Felles innkjøpssamarbeid (nytt fra 2026)	Lillehammer	Innkjøpstjenester, arbeid med felles rammeavtaler	1	1.650	-	-
Lillehammer regionen Vekst	Lillehammer	Næringsrådgivning	2	990	996	1.012
Felles Landbrukskontor i Lillehammer-regionen	Gausdal	Saksbehandling og rådgivning innen skog og landbruk	2	3.894	3.820	3.615
Veterinærvakt	Gausdal	For produksjonsdyr og smådyr/hest for Lillehammer og Gausdal. Netto utgift	2	959	720	648

		etter fratrekk for tilskudd fra staten.				
DIG3 samarbeid	Lillehammer	Drift av felles IT-løsning innen skole. Forutsatt opphør av samarbeidet i nåværende form-bærekraft 26-29	3	-	66	173
Saksbehandling og kontroll etter forurensingsregelverket	Øyer	Budsjett for 2027 er ikke klart per nå.	7	*		-
GIS-samarbeid	Lillehammer	Samarbeid innen geografiske informasjonssystem	7	709	709	530
Interkommunal barnevernvakt	Ringsaker	Lovpålagt vaktberedskap for barneverntjenesten	9	467	443	412
Øyer-Gausdal barneverntjeneste	Gausdal	Barneverntjeneste. Drift av tjenesten	9	8.449	8.348	7.957
NAV Lillehammer - Gausdal	Lillehammer	NAV (kontordrift, ikke personytelser)	10	6.431	6.285	6.125
Regional Frisklivssentral	Gausdal	Veiledning fysisk aktivitet, ernæring, livsstil	11	722	626	597
Legevakt	Lillehammer	Interkommunal legevakt	11	6.363	4.983	4.939
Miljørettet helsevern	Ringebu	Miljørettet helsevern	11	295	194	165
Gerica	Øyer/Lillehammer	Felles elektronisk pasientjournal	11, 12	295	329	320
Fellesutgifter, helseregion	Lillehammer/ Øyer	Sykehjemslege og sekretær for styret i Helseregion Sør-Gudbrandsdal	11, 12	475	644	249
FACT-team, psykisk helse/rus	Lillehammer		11	526	480	394
Fagstilling psykisk helse og rus	Lillehammer		11	94	180	174
Intermediærplasser	Lillehammer	Intermediærplasser på Lillehammer Helsehus (plassen er i hht vedtak sagt opp fra 01.01.2028)	12	1.922	1.859	1.795
KAD-plasser	Lillehammer	5 KAD-plasser i det nye legevaktbygget.	12	483	475	461
Kjøp av tjenester:						
Innkjøp	Lillehammer	Innkjøpstjenester. Endret til interkommunalt samarbeid fra og med 2026	1	-	473	462

Borgerlige vigsler	Lillehammer	Administrasjon og vigselslokale	1	11	11	16
Personvernombud	Lillehammer	Lovpålagt funksjon	1	233	225	217
Koordinator interkommunalt politisk råd	Lillehammer	Sekretærfunksjon for regionrådet i Lillehammer-regionen	2	140	135	125
Voksenopplæring	Lillehammer	Voksenopplæring	3	789	789	1.672
Rensing av avløpsvann	Lillehammer	Kjøp av renseanleggstjenester for avløpsvann og septik	6	19.015	15.200	16.448
Rensing av avløpsvann	Gjøvik	Kapitalkostnad slambehandling	6	75	75	81
Alarmsentral	Midt-Hedmark brann- og redningsvesen	Drift av 110-sentralen	6	730	703	679
Reisevaksingering	Lillehammer	Reisevaksinering	11	47	47	64
Interkommunalt samarbeid § 27 i kommuneloven:						
IKA Opplandene	Innlandet fylkes-kommune	Arkivsamarbeid	1	292	-	266
Kontrollutvalgssekretariatet Innlandet	Innlandet fylkes-kommune	Sekretariat for kontrollutvalg	1	315	302	246
Lillehammer Regionen Brannvesen	Lillehammer	Brann- og feiervesen	6	10.877	9.950	8.861
Partnerskapsavtale:						
Interkommunalt politisk råd i Lillehammerregionen		Utviklingsarbeid i regionen	2	333	333	333
Mjøsbysamarbeidet			2	104	100	62
Interkommunale selskap (IKS):						
Innlandet revisjon IKS		Revisjonstjenester	1	1.300	1.329	1.301
GLØR IKS		Renovasjonstjenester	6	18.185	17.561	16.909
Gudbrandsdalen Krisesenter IKS		Krisesenter	9	570	537	538
NOK.Gjøvik IKS		Senter mot seksuelle overgrep.	11	67	65	49
Sum utgifter interkommunale samarbeid				**91.400**	**83.503**	**81.487**

Barn og familie

Om planområdet

Planområdet består av pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), helsestasjons- og skolehelsetjeneste, familieteam, svangerskapsomsorg, barnefysioterapi og barneverntjeneste.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**37 271**	**37 271**	**37 271**	**37 271**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft 26-29 9 Barn og familie	-50	-205	-310	-310
Interkommunal barnevernvakt 26-29	67	67	67	67
Saldering HØP 26-29 Planomr. 9 Barn og familie	-290	-1 174	-1 857	-1 857
ØG barneverntjeneste kontordrift 244, 26-29	-329	-329	-329	-329
Sum Vedtak forrige periode	**-602**	**-1 641**	**-2 429**	**-2 429**
Sum Budsjettendring i år	**1 539**	**2 423**	**3 106**	**3 106**
Sum Lønns- og prisvekst	**606**	**606**	**606**	**606**
Konsekvensjustert budsjett	**1 542**	**1 387**	**1 282**	**1 282**
Konsekvensjustert ramme	**38 814**	**38 659**	**38 554**	**38 554**
Nye tiltak				
Endring Øyer og Gausdal Barneverntjeneste	1 378	523	523	523
Styrking av flyktninghelsetjenesten	200	200	200	200
Sum Nye tiltak	**1 578**	**723**	**723**	**723**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-40	-40	-40	-40
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-206
Sum Innsparingstiltak	**-40**	**-40**	**-40**	**-247**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**1 538**	**683**	**683**	**476**
Ramme 2027-2030	**40 351**	**39 341**	**39 236**	**39 030**

Sammendrag budsjett

Driftsramma er økt med 3,1 mill. kr fra 2026 til 2027. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 0,6 mill. kr og 0,6 mill. kr er lagt inn knyttet til økte avskrivninger. Styrking av flyktninghelsetjenesten er lagt inn med 0,2 mill. kr, den økte utgiften finansieres av generelle tilskuddsmidler. Det er lagt inn økte utgifter til barneverntjenesten med 1,4 mill. kr, dette omfatter både lønns- og prisvekst, men også økte utgifter til tiltak utenfor familien.

Kommunedirektøren har saldert budsjettet ved blant annet å redusere kompensasjonen for prisvekst. Dette utgjør 40.000 kr for planområdet. Det arbeides med innsparingstiltak fra tidligere år.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.	Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Systematisk arbeid for at alle skal ha like muligheter. Redusert sosial ulikhet og forskjeller i levekår gjennom tiltak rettet mot lavinntektsfamilier.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Oppvekstsektoren har en felles hovedmålsetning om å ha glade, trygge, robuste barn og unge med tro og håp for fremtiden, som mestrer et liv med opp- og nedturer. De generelle oppvekstvilkårene og helsa til barn og unge i Gausdal er god. God helse omfatter både fysisk, psykisk og sosialt velvære – ikke bare fravær av sykdom eller svakhet. God livskvalitet er en verdi i seg selv og fremmer helse, sunne levevaner og styrker motstandskraften i møte med belastninger (Folkehelseprofil, FHI 2022). Samtidig er noen barn og unge av ulike årsaker mer sårbare og utsatte, og trenger bistand og hjelp fra kommunale tjenester. Kommunen har derfor et stort og sammensatt ansvar overfor barn og unge, ved at det både skal sikres godt forebyggende arbeid og tjenester med høy kvalitet og effekt for de barna og familiene som har behov.

Økende etterspørsel

Alle tjenestene i planområdet opplever en økende etterspørsel. Med et økende antall tilbud og aktører med ulike meninger og perspektiver på oppvekst, kan det oppleves som komplekst å forholde seg til alle råd og valgmuligheter i dagens samfunn. Barn og unges psykiske helse får også mye oppmerksomhet, og i opptrappingsplanen for psykisk helse (2023-2033) pekes det på behovet for å etablere en egen psykisk helsetjeneste for barn og unge, med et tydelig familieperspektiv.

Forebyggende plan

Forebyggende plan skal samordne innsatsen og vise fordelingen av ansvar de ulike tjeneste for barn og unge har for det forebyggende arbeidet, samt ha oversikt over eksisterende tiltak. Planen peker på behov for utvikling og samordning på systemnivå, og gir retning for utviklingsarbeidet i tjenestene i oppvekstsektoren med mål om å redusere sosiale forskjeller og skape trygge oppvekstvilkår for alle barn og unge.

Samhandling mellom tjenestene

Det er til enhver tid barn og unge som har behov for et sammensatt tjenestetilbud, og kommunen har en lovpålagt plikt til samarbeid og samordning, både på s*ystemnivå* og på *individnivå.* En viktig aktør i dette arbeidet er *barnekoordinator,* en pålagt funksjon i alle kommuner fra 2022. Barnekoordinatoren skal være familiens og tjenestenes kontaktperson, og skal bistå barn, unge og deres familier der det er langvarige og sammensatte behov.

På det helsefremmende området ser vi betydningen av systematisk arbeid over tid, der arbeidet med Gausdalsmodellen peker seg ut. Modellen utvikles stadig til nye innsatsområder, og *Sunn og god mat for barnehagebarn* er nå innlemmet i modellen som et samarbeid mellom barnehagene i Gausdal, helsestasjonen, Frisklivssentralen og folkehelserådgiver.

Familieveiledning og viktige voksne

Alt helsefremmende og forebyggende arbeid rettet mot barn og unge må starte med de voksne. Å styrke og støtte opp om foreldrenes ressurser og muligheter til å utøve foreldrerollen blir derfor sentralt for tjenestene i planområdet. Kontakten tjenestene har med foreldre og foresatte viser en økende usikkerhet og opplevelse av press knyttet til foreldrerollen sammenlignet med tidligere. Betydningen av foreldreveiledning fremheves også i Helsedirektoratets veileder til kommunens arbeid med forebygging, oppfølging og behandling av barn og unges psykiske helse (Sammen om barn og unges psykiske helse, 2023). Vårt fokus i det tverrfaglige arbeidet framover handler om nettopp dette, å støtte foreldre og viktige voksne i deres kontakt og samhandling med barn og unge.

Barnevern

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) utarbeidet i 2025 en rapport som problematiserer at utfordringer hos større barn som burde vært identifisert allerede i sped- og småbarnsalderen, samtidig som det har vært en nedgang i tiltak rettet mot de yngste barna. Dette gir grunn til bekymring for at hjelpen kommer for sent. Årsakene som det blir pekt på nasjonalt er blant annet færre bekymringsmeldinger til barnevernet og manglende kompetanse om omsorgssvikt og utviklingstraumer hos de som ser barna og for lite oppmerksomhet på små barn.
Helhetlig og koordinert samarbeid vil gi bedre tilbud for utsatte barn og unge. Det er viktig å styrke forebyggende innsats gjennom å gi god foreldrestøtte tidlig. Forebygging tidlig i barnas liv er spesielt viktig, og skjer best gjennom å støtte foreldrene til å være trygge foreldre for sine barn. Dette er et tverrsektorielt ansvar der også barnevernstjenesten er en viktig deltaker i det helhetlige, kommunale arbeidet.

Fokusområder 2027

Viktige voksne

Det styrkebaserte perspektivet er en forutsetning for å lykkes med målsettinger og tiltak i prosjektet Viktige Voksne (Program for folkehelse). Det helhetlige perspektivet må ivaretas, der respekt og anerkjennelse er verdiene vi bygger på. Tiltakene i prosjektet har til nå konsentrert seg om svangerskapsomsorgen, samarbeid mellom helsestasjon og barnehage, utvikling av møter mellom skole og hjem, utvikling av en tverrfaglige plan for bekymringsfullt fravær, og den voksne sin rolle i frivilligheten for barn og unge. Satsingen skal bidra til trygghet hos viktige voksne med stor betydning for barn og unge, gjennom å utvikle den universelle styrkebaserte støtten og veiledningen til foreldre og andre viktige voksne. Arbeidet involverer alle tjenester i hele oppvekstområdet.

Psykisk helsetjeneste for barn og unge

I den nasjonale veilederen *Psykisk helsearbeid barn og unge (2023)* pekes det på at kommunen skal sørge for en helsetjeneste til barn og unge «*med psykiske plager, begynnende rusmiddelproblem eller reaksjoner på belastende livshendelser. Tjenesten bør ha et familieperspektiv og tilby foreldrestøtte».* En slik tjeneste ble opprettet 1.august 2026, og heter *Psykisk helse barn, unge og familie*. Tjenesten er

organisert under samme ledelse som psykisk helse for voksne, men har egen fagansvarlig, og skal utvikle et tett samarbeid med kommunens øvrige tjenester for barn og unge.

Sosiale tjenester og sysselsetting

Om planområdet

Planområdet består av gjeldsrådgivning, bostøtte, saksbehandling av Husbankens låne- og tilskuddsordninger, sosial rådgivning, økonomisk sosialhjelp, tilbud til rusmisbrukere, flyktningetjeneste, sysselsetting-, aktivitets- og arbeidstilbud for personer med nedsatt funksjonsevne, oppfølgingstjeneste for ungdom, samt aktivitetssenter i Forset. Tid inngår også her.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**28 454**	**28 454**	**28 454**	**28 454**
Sum Tekniske justeringer	**-872**	**152**	**152**	**152**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft 26-29 10 Sosiale tjenester og sysselsetting	-698	-1 250	-1 257	-1 257
Endring utgifter og inntekter bosetting flyktninger, 2025-2028	28	-237	-237	-237
Saldering HØP 26-29. Planomr. 10 Sosiale tjenester og sysselsetting	-212	-862	-1 363	-1 363
Andre tiltak	-1 696	-1 696	-1 696	-1 696
Sum Vedtak forrige periode	**-2 578**	**-4 045**	**-4 553**	**-4 553**
Sum Budsjettendring i år	**426**	**1 076**	**1 577**	**1 577**
Sum Lønns- og prisvekst	**327**	**327**	**327**	**327**
Konsekvensjustert budsjett	**-2 697**	**-2 490**	**-2 497**	**-2 497**
Konsekvensjustert ramme	**25 758**	**25 965**	**25 958**	**25 958**
Nye tiltak				
Interkommunalt samarbeid NAV 2027-2030	-730	-980	-980	-980
Sum Nye tiltak	**-730**	**-980**	**-980**	**-980**
Innsparingstiltak				
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-66	-66	-66	-66
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-324
Sum Innsparingstiltak	**-66**	**-66**	**-66**	**-390**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**-796**	**-1 046**	**-1 046**	**-1 370**
Ramme 2027-2030	**24 962**	**24 919**	**24 912**	**24 588**

Sammendrag budsjett

Driftsramma på planområdet er redusert med 3,5 mill. kr fra 2026 til 2027. Lønns- og prisvekst er kompensert med 0,5 mill. kr. Lavere utgifter til NAV inkl. personytelser enn det som var lagt inn i

økonomiplanen for 2026-2026, utgjør en utgiftsreduksjon med 0,7 mill. kr. Utgift knyttet til ressurskrevende tjenester er redusert med 1,1 mill. kr.

Kommunedirektøren har saldert budsjettet ved å ikke kompensere prisveksten fullt ut, dette utgjør 66.000 kr for planområdet. Innsparingstiltak fra tidligere år følges opp.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.	Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
	Systematisk arbeid for at alle skal ha like muligheter. Redusert sosial ulikhet og forskjeller i levekår gjennom tiltak rettet mot lavinntektsfamilier.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Bosetting av flyktninger

Gausdal kommune har siden 2022 vedtatt å bosette 94 flyktninger. Bosettingen er gjort i henhold til kommunestyrets vedtak.

Flyktningtjenesten ble forsterket med flyktningkonsulenter og boveileder etter at anmodningene om å motta flyktninger økte. Tjenesten ble rustet for å både ta imot flere flyktninger og følge opp de som er bosatt. Signalene fra IMDi har de siste to årene vært at det kommer færre flyktninger enn tidligere og det vil bli et mindre behov i tjenestene. Det har derfor vært nødvendig å nedskalere flyktningtjenesten igjen.

Oppfølgingsperioden for flyktninger er fem år fra bosetting. Dette samsvarer med den perioden kommunen mottar integreringstilskudd for. Gausdal kommune kjøper voksenopplæringstjenester fra Lillehammer kommune.

Flyktningtjenesten samarbeider tett med flere tjenester, både før, under og etter bosetting. Helsestasjonen, skoler, barnehager og Krysset gjenbruk er viktige samarbeidspartnere.

Eiendomsavdelingen er en nødvendig samarbeidspartner for å finne hensiktsmessig bolig. Gausdal kommune har få ledige boliger til å bosette flyktninger. Derfor benyttes det private markedet i større grad. Det er en utfordring å skaffe tilstrekkelig med boliger fremover, hvis bosettingstallet opprettholdes.

Tid

Tjenesten begynner å stabilisere seg med tanke på rutiner og system. Fremover vil det være behov for å ha enda mer fokus på konseptet Tid og se på hva som skal prioriteres og hvordan holde konseptet varmt. Dette må gjøres i samarbeid med de som bruker Tid både som møteplass og de som har det som arbeidssted.

Fokusområder 2027

NAV

Samarbeid med arbeidsgivere
Nav skal styrke samarbeidet med arbeidsgivere ytterligere for å finne gode og varige løsninger for ungdom, fordrevne fra Ukraina og andre prioriterte brukergrupper. For unge og personer med nedsatt arbeidsevne skal innsatsen rettes mot langsiktig tilknytning til arbeidslivet, fremfor kortsiktige og midlertidige løsninger.

Brukermedvirkning
Nav skal sikre reell brukermedvirkning i utviklingen av tjenestene. Dette gjøres ved å tilnærme oss brukerne metodisk for å fremme motivasjon. Vi innhenter brukererfaringer som bidrar til at tjenestemottakernes perspektiver blir ivaretatt i utviklingsarbeidet.

Samtidige og koordinerte tjenester
Nav skal styrke samhandlingen med øvrige kommunale tjenester, særlig innen helse-, oppvekst- og velferdsområdet. Målet er å sikre at innbyggerne får koordinerte og samtidige tjenester når behovene tilsier det, gjennom tydelige samarbeidsstrukturer og felles oppfølging.

Tjenester for unge under 30 år
Nav skal videreutvikle tjenestene til unge i tråd med målsettingene i ungdomsgarantien. Innsatsen skal bidra til at flere unge kommer i arbeid, utdanning eller annen meningsfull aktivitet gjennom tidlig, helhetlig og individuelt tilpasset oppfølging.

Aktivitetstilbud for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Aktivitetstilbud for ulike grupper av tjenestemottakere er et viktig forebyggende og helsefremmende tiltak som blant annet bidrar til sosial tilhørighet, aktivitet, trivsel og mestring. Vi erfarer at både tilbud og etterspørsel etter aktivitetstilbud for personer med nedsatt funksjonsevne er i endring. Det er viktig å gjennomgå aktivitetstilbudene jevnlig, med mål om å tilpasse aktiviteten og kompetansen til deltakernes ønsker og behov, samt til å skape mest mulig aktivitet med de ressursene tjenestene har til rådighet.

Aktivitetstilbudet vil bli utfordret i planperioden fordi vi har brukere som trenger mer plass og tilrettelegging enn det vi har i dag. Vi må se på muligheten for å bruke areal i nærliggende bofellesskap. Det alene er ikke tilstrekkelig for å løse utfordringen med plass.

Frivilligheten, herunder lag og organisasjoner, har en svært viktig rolle når det gjelder å kunne tilby et bredt spekter av møteplasser og aktivitet.

Videreutvikle samarbeidet mellom Tid og Tilrettelagte tjenester, for å kunne tilby et mer variert og arbeidsnært tilbud for brukere i tjenesten som har hatt avklaringsløp i Nav på Tid, og som vil ha nytte av et videre tilbud på Tid i et forebyggende og mestringsorientert perspektiv.

Bosetting av flyktninger

Ved utgangen av 2026 vil det være bosatt til sammen 94 flyktninger i Gausdal. Alle disse er fra Ukraina. Av disse har 6 flyktninger senere flyttet ut av landet eller til andre kommuner. Dette betyr at 88 flyktninger fortsatt bor i Gausdal. Gausdal har i 2025 og 2026 bosatt 10 flyktninger hvert år. Dette på grunn av begrensninger i våre tjenestetilbud og varslet behov om bosetting framover fra IMDI. Kommunen er innstilt på å bosette ytterligere 10 flyktninger i 2027.
Bosetting og oppfølging av bosatte flyktninger, vil derfor fortsatt være et fokusområde.

Tid

Tid er tilgjengelig for alle innbyggere i Gausdal. Tid bygger på kjerneverdiene Tilhørighet, Inkludering og Deltagelse. Det er tett samarbeid med NAV og andre enheter/tjenester for å styrke ungdom og unge voksne til å mestre arbeidslivet, i tillegg er det frivillige som bidrar. Målet er at Tid skal være et sted der det er plass til alle.

Bærekraftig tjenestenivå

Helseenhetene har arbeidet tverrfaglig med revidering av kommunens prinsipper og retningslinjer for tjenestetildeling. Kommunestyret har vedtatt nye prinsipper og retningslinjer for tildeling av helse- og omsorgstjenester. I fortsettelsen vil dette bli satt ut i praksis, ved blant annet å redigere informasjon på kommunens hjemmesider, og gjøre prinsipper og retningslinjer kjent og tatt i bruk av alle ansatte som yter tjenester.

Forebygging og mestring

Å arbeide proaktivt gjennom forebygging og tidlig innsats, framfor reaktivt gjennom behandling og rehabilitering, har hatt fokus i mange år, og vi har greid å vri en større del av tjenesteytingen over fra institusjonsdrift til hjemmetjenester i helse og mestring. Men med tidligere utskrivning fra sykehusene (oppgaveskyving), flere eldre og yngre med sammensatte helseutfordringer og økende antall personer med demens, opplever vi et økende press på helsetjenestene, så arbeidet med forebygging og mestring må fortsatt ha fokus.

Å styrke seniorbefolkningens helse og mestringsevne og forebygge sykdom er en ressurseffektiv investering som gir gevinster både for den enkelte og for samfunnet. Det bidrar til bedre folkehelse, økt livskvalitet, en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste og reduserer ressursbruk på sikt.

Styrking av innbyggernes helsekompetanse er en overordnet del av vegvalg 2 (kommunestyrevedtak 2025). I det ligger også god kunnskap og ferdigheter i helsetjenestene som tilpasser veiledning og tar høyde for ulik helsekompetanse i befolkningen. Det er avgjørende for å kunne gi likeverdige helsetjenester til befolkningen.

En videreutvikling av satsingen på hverdagsrehabilitering, utvikling av Frisklivssentralen og utvikling av dag- og aktivitetstilbudene er viktige satsinger i det forebyggende og helsefremmende perspektivet.

Fremtidens institusjons- og hjemmetjenester

Gausdal kommune fikk bistand fra et eksternt kompetansemiljø (PWC), i arbeidet med vegvalg 4 (Utvikling av helsetjenester i hjemmet) og vegvalg 5 (utvikling av institusjonstjenesten). Målet for arbeidet var å vurdere hvordan kommunen best kan utvikle en bærekraftig tjenestestruktur som gir riktige tjenester på riktig nivå, innenfor gjeldende lovkrav, tilgjengelige ressurser og fremtidige behov. Kommunedirektøren legger frem en sak med anbefalinger om oppfølging tidlig i 2027, og kommunestyrets vedtak legges til grunn for oppfølgingen.

Innføring av nytt elektronisk pasientjournalsystem (EPJ)

Det er besluttet å gå til innkjøp av nytt EPJ system i samarbeid med 45 kommuner i Innlandet. Innføring av nytt EPJ system omfatter de fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester og vil medføre betydelig ressursbruk i 2027. Med ressursbruk menes personalressurser i alle tjenester.

Helse

Om planområdet

Planområdet omfatter bofellesskapene Flatland, Bjørkvin, Heggelia og Flatavegen, bofellesskap for eldre i Forset og Follebu, brukerstyrt personlig assistanse, vernepleietjeneste, støttekontakt- og avlastningstjeneste for yngre, kommunale tiltaksplasser, psykisk helse- og rustjeneste, fysioterapitjeneste, ergoterapitjeneste, dagsenter for eldre, aktivitetssenteret i Forset, frisklivsentral (folkehelse), utgifter knyttet til kommunelegetjenesten, legevakt, miljørettet helsevern, teknisk hygiene, smittevern og forebyggende edruskapsarbeid, inklusiv inntekter/utgifter knyttet til skjenkebevillinger.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	2027	2028	2029	2030
Vedtatt budsjett	**99 604**	**99 604**	**99 604**	**99 604**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft 26-29 11 Helse	-150	-280	-280	-280
Helsestasjon seniorer	-260	-260	-260	-260
Saldering HØP 26-29 Planomr. 11 Helse	-667	-2 709	-4 285	-4 285
Andre tiltak	3 628	3 628	3 628	3 628
Sum Vedtak forrige periode	**2 551**	**379**	**-1 197**	**-1 197**
Sum Budsjettendring i år	**10 481**	**12 523**	**14 099**	**14 099**
Sum Lønns- og prisvekst	**2 620**	**2 620**	**2 620**	**2 620**
Konsekvensjustert budsjett	**15 651**	**15 521**	**15 521**	**15 521**
Konsekvensjustert ramme	**115 255**	**115 125**	**115 125**	**115 125**
Nye tiltak				
Bærekraft 26-29 11 Helse	150	0	0	0
Drift Helseteknologi-tjenesten Follebutunet	504	504	504	504

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Endringer i særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester 2027-2030	4 835	4 835	4 835	4 835
Interkommunalt samarbeid FACT og fagstilling psykisk helse	73	73	73	73
Interkommunalt samarbeid, friskliv	97	97	97	97
Interkommunalt samarbeid, legevakt og miljøretta helsevern	476	531	531	531
Lønn til fysioterapeuter med driftstilskudd	100	100	100	100
Omstilling av tjenester rus- og psykisk helse	-4 304	-4 304	-4 304	-4 304
Spesialisering kommunepsykolog	90	90	45	0
Økt ressurs ergoterapeut og fysioterapeut. Vegvalg 2	1 700	1 700	1 700	1 700
Økte lisenser elektroniske fagsystem innen helse- og omsorgstjenestene	2	2	2	2
Andre tiltak	-3 432	198	198	198
Sum Nye tiltak	**291**	**3 826**	**3 781**	**3 736**
Innsparingstiltak				
Omstilling av tjenester rus- og psykisk helse	-880	-880	-880	-880
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-757	-757	-757	-757
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-1 803
Økt ressurs ergoterapeut og fysioterapeut. Vegvalg 2	-1 110	-1 110	-1 110	-1 110
Sum Innsparingstiltak	**-2 747**	**-2 747**	**-2 747**	**-4 550**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**-2 456**	**1 079**	**1 034**	**-814**
Ramme 2027-2030	**112 799**	**116 204**	**116 159**	**114 312**

Sammendrag budsjett

Det er en økning i driftsramma på planområdet med 13,2 mill. kr fra 2026 til 2027. Kompensasjon for utgifter til lønns- og prisvekst utgjør 5,6 mill. kr. Det er lagt inn en korreksjon mellom planområder som utgjør et økt utgiftsbudsjett på 4,3 mill. kr og avskrivningene er økt med 0,2 mill. kr. Netto økning i utgifter til ressurskrevende tjenester utgjør 3,6 mill. kr.

Omstilling av tjenestene innen rus og psykisk helse er lagt inn med en reduksjon på 4,3 mill. kr. Økt ressurs ergo- og fysioterapeut ble opprinnelig lagt inn med 1,7 mill. kr. I salderingen av kommunedirektørens budsjettforslag ble stillingen til en ny ergoterapeut trukket ut i denne omgang, og det ble lagt inn forventet tilskudd til fysioterapeut.

Kommunedirektøren har saldert budsjettet for 2027 ved blant annet ikke å kompensere prisveksten fullt ut, dette utgjør 0,8 mill. kr. Videre er det ikke lagt inn en så stor økning av Mesteringsteamet som ønsket i forbindelse med omstillingen av tjenestene innen rus og psykisk helse.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
Gausdal er et trygt lokalsamfunn med god beredskap.	Helhetlig planlegging for å sikre at areal blir disponert på en bærekraftig måte, og ivaretar hensynet til sikkerhet og beredskap og folkehelse.
I Gausdal lever vi aktivt og deltar i lokalsamfunnet gjennom hele livet.	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
	Flere gode leveår for alle, ved at eldre og innbyggere med funksjonsnedsettelser kan bo hjemme lengst mulig, med nødvendige tjenester for å mestre hverdagen.
Kommunen som organisasjon inviterer til og tilrettelegger for god samskaping og bred deltakelse i utviklingen av Gausdalssamfunnet.	Videreutvikling av det systematiske samarbeidet mellom frivillige organisasjoner, enkeltpersoner og kommunen. Det bidrar til et sosialt bærekraftig lokalsamfunn med høy deltakelse og trivsel.
Vi er et lokalsamfunn med glade, trygge, robuste barn og unge – som har tro og håp for framtida, og er klare for et liv med opp- og nedturer.	Å være opptatt av barn og unges gode egenskaper, og bygge på hverandres ressurser. Det styrker fellesskap, læring og mestring i barnehagen, på skolen, hjemme og på fritidsarenaene.
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
Vi skal jobbe aktivt gjennom det grønne skiftet for å bli klimanøytrale innen 2030.	At kommunen reduserer energibruk og klimagassutslipp fra egen drift. Vi arbeider målrettet med energieffektivisering, kjøp av strøm med fornybar opprinnelsesgaranti og reduksjon av utslipp fra kommunens bilpark. Klimabevissthet skal være gjennomgående for alle tjenester.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Bærekraftig tjenestenivå

Et bærekraftig tjenestenivå for helse- og omsorgstjenester handler om å sikre at tjenestene kan opprettholdes og utvikles over tid – samtidig som de møter befolkningens behov på en rettferdig og effektiv måte. Å definere hva som er et bærekraftig tjenestenivå innebærer å definere og kommunisere hva helse- og omsorgstjenestene skal inneholde, hvem de skal rettes mot, og hvilket nivå som er realistisk å opprettholde. Kommunestyret har vedtatt nye retningslinjer og prinsipper i henhold til dette. Målet er å skape felles forståelse og sikre bærekraftig ressursbruk.

En liten andel av befolkningen har sammensatte og komplekse behov og er vesentlig hjelpetrengende. Ressurskrevende tjenester er et samlebegrep for tjenester til denne brukergruppen, og behovet er voksende. De har flere sykdommer samtidig, ulike funksjonsnedsettelser, sosiale utfordringer og et stort tjenestebehov. Denne gruppen krever spesialkompetanse og tilrettelagt bo- og tjenestetilbud. Vi må på en bærekraftig måte forberede tjenestene og tilrettelegge for riktige tjenestenivå til denne gruppen.

Ressurskrevende tjenester

Ressurskrevende tjenester er tjenester som krever svært mye ressurser fra kommunen for å ivareta enkeltpersoner med omfattende og langvarige behov. Typisk gjelder dette personer med store funksjonsnedsettelser, utviklingshemming eller alvorlige sykdommer som trenger døgnkontinuerlig oppfølging.

Ressurskrevende tjenester kjennetegnes ved omfattende bistandsbehov, høy bemanning, langvarige behov og er kostnadskrevende. Kommunen prøver å utvikle tjenesten i henhold til kravene som stilles og samtidig sikre kostnadseffektiv drift.

For å utjevne forskjeller mellom kommuner finnes en statlig finansieringsordning, der kommunene får refundert ca. 80 % av direkte lønnsutgifter som overstiger et innslagspunkt. For 2026 var det satt til rundt 2 millioner kroner per bruker. Kun lønn for direkte brukertid teller – administrasjon, opplæring og reisetid dekkes ikke. Reelt sett betyr dette at kommunens utgifter til ressurskrevende tjenestene er mye større enn det som mottas i refusjon.

Forebygging og helsefremming

Betydningen av tidlig innsats, forebygging og helsefremmende arbeid er sentralt i arbeidet med å bygge fremtidens bærekraftige tjenester. Et sterkt helsefremmende og forebyggende fokus er viktig for å opprettholde og styrke innbyggernes egen mestring. Å styrke befolkningens helsekompetanse og forebygge sykdom og uhelse er en effektiv og billig måte å redusere fremtidig ressursbruk på. Satsing på forebygging vil gi helse- og livskvalitetsgevinst for den enkelte, bedre folkehelse i befolkningen og økonomiske besparelser på sikt. Det vil være nødvendig med langsiktig planlegging fra den enkelte innbyggers side for å kunne mestre egen hverdag og leve gode, aktive og verdige liv hele livet. Videre vil mobilisering av den enkeltes ressurser, både egne og det som finnes i nettverk og omgivelser, bli enda viktigere enn i dag. Dette må skje i nært samspill mellom tjenestemottakere, deres familie og sosiale nettverk, frivillige organisasjoner, og med råd og veiledning fra fagfolk i helsetjenesten, særlig fra rehabiliteringsavdelingens fysio- og ergoterapeuter. Frisklivssentralens ressurser innen aktivitet, ernæring og folkehelse kan trolig videreutvikles og benyttes på flere områder og i forhold til flere målgrupper enn i dag.

Helhetlig boligutvikling

Helhetlig boligutvikling handler om å planlegge og tilrettelegge for et mangfold av boliger som dekker ulike behov i befolkningen. Målet er at innbyggere skal kunne bo hjemme så lenge det er hensiktsmessig, med støtte fra gode helsetjenester – uavhengig av alder og funksjonsnivå. Dette kan redusere behovet for mer kostnadskrevende tjenester.

Gode, hensiktsmessige boliger er sentralt i et helsefremmende og forebyggende perspektiv. I Gausdal viser en kartlegging fra 2021 at innbyggere ønsker å bo hjemme så lenge som mulig, med støtte fra pårørende og andre nære, og at dette har stor betydning for livskvalitet, selvstendighet og tilhørighet.

Oppgaveoverføring til kommunene

En generell utfordring for alle tjenestene i planområdet er oppgaveoverføring fra spesialisthelsetjenestene til kommunene. Kommunen har med andre ord overtatt ansvar for helsetjenester og behandling både innenfor somatisk og psykisk helse, som tidligere ble utført på sykehus eller i spesialisthelsetjenesten. Det stiller krav til nytenkning og andre måter å organisere

tjenestene på, i tillegg til at det utfordrer kapasitet og kompetanse i tjenesten. Forventningene til samarbeid og samordning er store, og mer tverrfaglig tenkning blir avgjørende for tjenesteytingen i kommunen. I opptrappingsplanen for psykisk helse (2023-2033) pekes det på kommunens ansvar for å utvikle og styrke det kommunale helsetilbudet for målgruppen.

Rekruttering og kompetanse

En forutsetning for å rekruttere og beholde personell er at vi innen helse- og omsorgstjeneste kan tilby trivsel i jobben, gode betingelser og faglig og karrieremessig utvikling. For å løse fremtidens utfordringer innen rekruttering må vi også være villige til å åpne for annen kompetanse enn den som tradisjonelt har vært knyttet til ulike oppgaver og tjenester. Helsepersonellkommisjonen er imidlertid tydelig på at det ikke vil være mulig for kommunene å bemanne seg ut av utfordringsbildet. Det er derfor behov for mer effektiv organisering og samhandling i tjenestene, samt bedre bruk av tilgjengelig kompetanse gjennom god oppgavedeling.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning gir kommunen mulighet til en systematisk dialog med brukerne. Brukermedvirkning er et virkemiddel på flere nivå. Blant annet kan det bidra til økt treffsikkerhet når det gjelder utforming og gjennomføring av både generelle og individuelle tjenestetilbud. Gausdal kommune har en etablert struktur for innbygger- og brukermedvirkning i Dialogprosessen. God bruk, og videreutvikling av de ulike verktøyene som der er beskrevet vil være sentralt i planområdets arbeid med utvikling av bærekraftige tjenester.

Fokusområder 2027

Bærekraftig tjenestenivå

Helseenhetene har arbeidet tverrfaglig med revidering av kommunens prinsipper og retningslinjer for tjenestetildeling. Kommunestyret har vedtatt nye prinsipper og retningslinjer for tildeling av helse- og omsorgstjenester. I fortsettelsen vil dette bli satt ut i praksis, ved blant annet å redigere informasjon på kommunens hjemmesider, og gjøre prinsipper og retningslinjer kjent og tatt i bruk av alle ansatte som yter tjenester.

Forebygging og mestring

Å arbeide proaktivt gjennom forebygging og tidlig innsats, framfor reaktivt gjennom behandling og rehabilitering, har hatt fokus i mange år, og vi har greid å vri en større del av tjenesteytingen over fra institusjonsdrift til hjemmetjenester i helse og mestring. Men med tidligere utskrivning fra sykehusene (oppgaveskyving), flere eldre og yngre med sammensatte helseutfordringer og økende antall personer med demens, opplever vi et økende press på helsetjenestene, så arbeidet med forebygging og mestring må fortsatt ha fokus.

Å styrke seniorbefolkningens helse og mestringsevne og forebygge sykdom er en ressurseffektiv investering som gir gevinster både for den enkelte og for samfunnet. Det bidrar til bedre folkehelse, økt livskvalitet, en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste og reduserer ressursbruk på sikt.

Styrking av innbyggernes helsekompetanse er en overordnet del av vegvalg 2 (kommunestyrevedtak 2025). I det ligger også god kunnskap og ferdigheter i helsetjenestene som tilpasser veiledning og tar

høyde for ulik helsekompetanse i befolkningen. Det er avgjørende for å kunne gi likeverdige helsetjenester til befolkningen.

En videreutvikling av satsingen på hverdagsrehabilitering, utvikling av Frisklivssentralen og utvikling av dag- og aktivitetstilbudene er viktige satsinger i det forebyggende og helsefremmende perspektivet.

Fremtidens institusjons- og hjemmetjenester

Gausdal kommune fikk bistand fra et eksternt kompetansemiljø (PWC), i arbeidet med vegvalg 4 (Utvikling av helsetjenester i hjemmet) og vegvalg 5 (utvikling av institusjonstjenesten). Målet for arbeidet var å vurdere hvordan kommunen best kan utvikle en bærekraftig tjenestestruktur som gir riktige tjenester på riktig nivå, innenfor gjeldende lovkrav, tilgjengelige ressurser og fremtidige behov. Kommunedirektøren legger frem en sak med anbefalinger om oppfølging tidlig i 2027, og kommunestyrets vedtak legges til grunn for oppfølgingen.

Behov for tilrettelagte boliger

Behovet for boliger i tilrettelagte tjenester, som er utformet og bemannet på en annen måte enn det vi har i dag, vil øke i neste planperiode. Det betyr at vi må planlegge og arbeide strukturert med tanke på de framskrivninger vi har, slik at behovene vi vet vil komme ivaretas på best mulig måte. Det er derfor besluttet å ruste opp bygningsmassen på Bjørkvin til dagens standard, for å imøtekomme de behovene vi ser at vi må ivareta i årene som kommer.

Rekruttering og kompetanse

I likhet med de fleste andre kommuner opplever helsetjenestene i Gausdal utfordringer med å rekruttere og beholde tilstrekkelig helsepersonell, spesielt sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere. Vi må se på og undersøke mulighetene for mer samarbeid på tvers av enhetene, med tanke på hvordan vi rekrutterer og nyttiggjør oss tilgjengelig kompetanse i fremtiden. Utvikling av flere faglige samhandlingsarenaer og bruk av flere fleksible turnusordninger er eksempler på flere virkemidler for å være en attraktiv arbeidsgiver.

Innføring av nytt elektronisk pasientjournalsystem (EPJ)

Det er besluttet å gå til innkjøp av nytt EPJ system i samarbeid med 45 kommuner i Innlandet. Innføring av nytt EPJ system omfatter de fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester og vil medføre betydelig ressursbruk i 2027. Med ressursbruk menes personalressurser i alle tjenester.

Omsorg

Om planområdet

Planområdet omfatter kommunens pleie- og omsorgstilbud, og inneholder sykehjemsdrift, øvrige institusjonstjenester, hjemmetjenester (helsetjenester i hjemmet og praktisk bistand), dagsenter for hjemmeboende personer med demens, omsorgsstønad, trygghetsalarm, tildelingskontor, produksjonskjøkkenet og matlevering til hjemmeboende.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**119 581**	**119 581**	**119 581**	**119 581**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft 26-29 12 Omsorg	-200	-200	-200	-200
Saldering HØP 26-29. Planomr. 12 Omsorg	-826	-3 346	-5 294	-5 294
Andre tiltak	848	748	648	648
Sum Vedtak forrige periode	**-178**	**-2 798**	**-4 846**	**-4 846**
Sum Budsjettendring i år	**612**	**2 632**	**4 080**	**4 080**
Sum Lønns- og prisvekst	**1 610**	**1 610**	**1 610**	**1 610**
Konsekvensjustert budsjett	**2 044**	**1 444**	**844**	**844**
Konsekvensjustert ramme	**121 625**	**121 025**	**120 425**	**120 425**
Nye tiltak				
Anskaffelse av arbeidssko og ytterjakker etter ny avtale	330	200	200	200
Drift Helseteknologi-tjenesten Follebutunet	696	696	696	696
Endringer i særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester 2027-2030	-173	245	245	245
Gardiner til sykehjemsrom og fellesområde i bygg A 1. etg.	180	0	0	0
Interkommunalt samarbeid HSG	1 713	-14	-14	-14
Prisvekst inntekter SFO, matombringing, leieinntekter	-94	-94	-94	-94
Tjenestekoordinator med ansvar for oppfølging av personlige assistenter og BPA-ordninger	500	500	500	500
Økning lederressurs sykehjem	700	700	700	700
Økt grunnbemanning grunnet endret pasientsammensetning	500	500	500	500
Økte lisenser elektroniske fagsystem innen helse- og omsorgstjenestene	50	50	-102	1 250
Økte utgifter til legemidler	80	80	80	80
Sum Nye tiltak	**4 482**	**2 863**	**2 711**	**4 063**
Innsparingstiltak				
Reduksjon utgifter kritiske vakter	-900	-900	-900	-900
Saldering 2027-2030, redusert kompensasjon prisvekst	-433	-433	-433	-433

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Saldering Høp 27-30 nedtak planområdene	0	0	0	-1 884
Økning lederressurs sykehjem	-280	-280	-280	-280
Økt grunnbemanning grunnet endret pasientsammensetning	-500	-500	-500	-500
Sum Innsparingstiltak	**-2 113**	**-2 113**	**-2 113**	**-3 997**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**2 369**	**750**	**598**	**66**
Ramme 2027-2030	**123 994**	**121 775**	**121 023**	**120 492**

Sammendrag budsjett

Det er en økning i budsjettramma fra 2026 til 2027 med 4,4 mill. kr. Kompensasjon for lønns- og prisvekst utgjør 5,9 mill. kr. Det er foretatt korreksjon mellom planområder, dette utgjør en reduksjon i driftsbudsjettet med 3,8 mill. kr. Avskrivningene er økt med 0,8 mill. kr, og utgiftene til ressurskrevende tjenster er netto økt med 0,8 mill. kr.

I Bærekraft III er det vedtatt at kommunen ikke skal delta i interkommunalt samarbeid om intermediærplass. Innsparingen er lagt inn fra og med 2027-budsjettet. Som følge av oppsigelsestid i samarbeidsavtalen vil innsparingen først tre i kraft fra 2028.

Kommunedirektøren har i utgangspunktet lagt inn flere nye tiltak i budsjettet, på bakgrunn av innmeldte behov i tjenestene. Enkelte av tiltakene er redusert/trukket ut i forbindelse med kommunedirektørens saldering av budsjettet.

For å saldere budsjettet har kommunedirektøren redusert kompensasjon for prisvekst, dette utgjør 0,4 mill. kr. Økt behov for lederressurs er redusert med 0,3 mill. kr og det er ikke funnet rom for å legge inn 0,5 mill. kr knyttet til økt grunnbemanning som følge av pasientsammensetningen.

Måltabell

Hovedmål	Delmål
I Gausdal lever vi aktivt og deltar i lokalsamfunnet gjennom hele livet.	Flere gode leveår for alle, ved at eldre og innbyggere med funksjonsnedsettelser kan bo hjemme lengst mulig, med nødvendige tjenester for å mestre hverdagen.
Vi er en attraktiv arbeidsgiver som legger til rette for å tiltrekke og utvikle kompetente og initiativrike medarbeidere og ledere. Vi samhandler og samskaper for å finne løsninger og utvikle tjenestene, og bidrar til at innbyggerne har tillit til kommunen.	
Vi er et lokalsamfunn som gir gode muligheter for alle, preget av sunne levevaner, fellesskap, trygghet og deltakelse.	Et aktivt samarbeid mellom lokalsamfunnet og kommunen som organisasjon, for et godt og bærekraftig velferds- og tjenestetilbud.
Vi skal jobbe aktivt gjennom det grønne skiftet for å bli klimanøytrale innen 2030.	At kommunen reduserer energibruk og klimagassutslipp fra egen drift. Vi arbeider målrettet med energieffektivisering, kjøp av strøm med fornybar opprinnelsesgaranti og reduksjon av

Hovedmål	Delmål
	utslipp fra kommunens bilpark. Klimabevissthet skal være gjennomgående for alle tjenester.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Kjøp/leasing biler hjemmetjenesten m.m.	1 500	1 500	1 500	1 500	6 000	1 500	1 500	1 500	0	0	0	10 500
Sum investeringsprosjekter	**1 500**	**1 500**	**1 500**	**1 500**	**6 000**	**1 500**	**1 500**	**1 500**	**0**	**0**	**0**	**10 500**

Investeringsbudsjett

Kjøp/leasing biler hjemmetjenesten m.m.

Det er planlagt utskifting av biler til hjemmetjenesten i økonomiplanperioden. Bilene går kontinuerlig gjennom hele året og har stor slitasje. De fleste av bilene må ha firehjulsdrift. Dette fordi de benyttes i områder med mye terreng og på alle døgnets tider hele året.

Når det er behov for utskifting, erstattes biler som bruker fossilt drivstoff med el-biler, eventuelt hybrid-biler, så langt det lar seg gjøre. Ut fra beredskapshensyn er det imidlertid ikke riktig at hjemmetjenesten kun skal ha tilgang på el-biler i hjemmetjenesten.

Utfordringer og muligheter i planperioden

Bærekraftig tjenestenivå

Et bærekraftig tjenestenivå for helse- og omsorgstjenester handler om å sikre at tjenestene kan opprettholdes og utvikles over tid – samtidig som de møter befolkningens behov på en rettferdig og effektiv måte. Å definere hva som er et bærekraftig tjenestenivå innebærer å definere og kommunisere hva helse- og omsorgstjenestene skal inneholde, hvem de skal rettes mot, og hvilket nivå som er realistisk å opprettholde. Kommunestyret har vedtatt nye retningslinjer og prinsipper i henhold til dette. Målet er å skape felles forståelse og sikre bærekraftig ressursbruk.

En liten andel av befolkningen har sammensatte og komplekse behov og er vesentlig hjelpetrengende. Ressurskrevende tjenester er et samlebegrep for tjenester til denne brukergruppen, og behovet er voksende. Denne gruppen krever spesialkompetanse og tilrettelagt bo- og tjenestetilbud. Vi må på en bærekraftig måte forberede tjenestene og tilrettelegge for riktige tjenestenivå til denne gruppen.

Forventningsavklaringer

De fleste innbyggerne lever selvstendige og gode liv, men det er en økning i antall både yngre og eldre personer som har behov for helse- og omsorgstjenester. Staten gir et økende antall pasient- og brukergrupper flere individuelle rettigheter, uten at kommunene settes økonomisk i stand til å oppfylle

disse. Det kan gi urealistiske forventninger til kommunens tjenester som opplever et sprik mellom det som kreves og det som faktisk er mulig å gi. For å opprettholde en bærekraftig tjeneste yter kommunen tjenester på lavest effektive omsorgsnivå (LEON). Det handler i stor grad om veiledning og forebyggende tiltak for at innbyggerne skal kunne klare seg selv lengst mulig. Tjenesten vil arbeide for en bedre gjensidig avklaring av forventningene mellom innbyggerne og tjenesten. Ett av disse tiltakene kan være revidering av prinsipper og retningslinjer for tildeling av helse og omsorgstjenester.

Forebygging og mestring

Den demografiske utviklingen, både med økende andel og antall eldre i befolkningen, utfordrer tjenesten. Antallet innbyggere over 80 år vil øke med 40 % de neste ti årene. Stortingsmelding 24, *Fellesskap og mestring – Bo trygt hjemme*, understreker at vi som innbyggere, har ansvar for egen helse og for å planlegge vår egen alderdom. Dette handler om å iverksette tiltak for å forebygge de utfordringene som vi vet vil komme når vi blir eldre. Med økende alder får vi flere sykdommer og plager, og sansene og de fysiologiske funksjonene i kroppen svekkes. Gode forebyggende tiltak fremmer god helse og livskvalitet, bidrar til å redusere behovet for helsetjenester og sikrer en mer bærekraftig utnyttelse av ressursene. Eksempler på forebyggende tiltak inkluderer hjemmebesøk og informasjon med veiledning til eldre, og dagsenter for dem med demenssykdom.

Kompetanse, arbeidskraft og ledelse

Kompetansemobilisering: Det vil alltid være en del kompetanse i en organisasjon som ikke kommer fram slik at den blir brukt til daglig. Det er viktig å legge til rette for at alle medarbeiderne får brukt sin kompetanse i det daglige arbeidet. Dette gir økt motivasjon og jobbtilfredshet.

Oppgavedeling betyr å bruke den kompetansen vi har på de riktige oppgavene. Med mangel på fagpersonell må oppgaver som ikke trenger helsefaglig kompetanse, kunne utføres av ufaglærte som får opplæring i oppgavene. Helsepersonellkommisjonen beskriver, i *Tid for handling,* kompetansepyramiden som må «fylles på fra bunnen». Det betyr at; for at helsepersonellet skal kunne bruke tiden sin på pasientene, må vi ansette annet personell til å ta seg av de «systemrettede» oppgavene, som kjøkken, skyllerom, lager, o.l.

Ledelse og lederutvikling: God ledelse i kommunal sektor er avgjørende for å levere riktige tjenester til innbyggerne. Flere stortingsmeldinger har pekt på behovet for økt ledertetthet og mer utviklingsledelse i helse- og omsorgssektoren. Ledere i kommunal helse og omsorg møter et komplekst utfordringsbilde i form av økende sammensatte behov, en aldrende befolkning og ressursknapphet- både økonomisk og ikke minst personalmessig.

I en hverdag preget av både administrasjon og strategisk utvikling, må ledere balansere oppgaver og relasjoner, og være endringsorienterte. Å bygge fellesskap gjennom helhetlig og tillitsskapende ledelse er en nøkkel til suksess. Det er behov for å styrke og utvikle kompetanse innen endringsledelse, organisering, digitalisering og tjenesteinnovasjon.

Digitalisering og helse -og velferdsteknologi

Der teknologien dekker behovet skal teknologi være førstevalget i tjenesteytingen. Helse- og velferdsteknologi har muligheten til å gi pasienten trygghet og frihet og høyere grad av tilsyn enn et fysisk frammøte vil kunne gi.

Det er ressurskrevende å innføre mere helseteknologi, så det må settes av tilstrekkelige ressurser til å gjøre innføringen på en god måte. I dette ligger også at vi må ha ressurser til å jobbe med gevinstrealisering i form av effektivisering og organisasjonsendring.

Utfordringene og mulighetene, og kommunens vegvalg innen helse- og omsorgstjenestene gjør det nødvendig med oppfølging av et velferdteknologisk løft.

Fokusområder 2027

Bærekraftig tjenestenivå

Helseenhetene har arbeidet tverrfaglig med revidering av kommunens prinsipper og retningslinjer for tjenestetildeling. Kommunestyret har vedtatt nye prinsipper og retningslinjer for tildeling av helse- og omsorgstjenester. I fortsettelsen vil dette bli satt ut i praksis, ved blant annet å redigere informasjon på kommunens hjemmesider, og gjøre prinsipper og retningslinjer kjent og tatt i bruk av alle ansatte som yter tjenester.

Forebygging og mestring

Å styrke seniorbefolkningens helse og mestringsevne og forebygge sykdom er en ressurseffektiv investering som gir gevinster både for den enkelte og for samfunnet. Det bidrar til bedre folkehelse, økt livskvalitet, en mer bærekraftig helse- og omsorgstjeneste og reduserer ressursbruk på sikt.

Styrking av innbyggernes helsekompetanse er en overordnet del av vegvalg 2 (kommunestyrevedtak 2025). I det ligger også god kunnskap og ferdigheter i helsetjenestene som tilpasser veiledning og tar høyde for ulik helsekompetanse i befolkningen. Det er avgjørende for å kunne gi likeverdige helsetjenester til befolkningen.

En videreutvikling av satsingen på hverdagsrehabilitering, utvikling av Frisklivssentralen og utvikling av dag- og aktivitetstilbudene er viktige satsinger i det forebyggende og helsefremmende perspektivet.

Forebyggende informasjon/hjemmebesøk er et tiltak for å møte eldre hjemmeboende, gjerne før de får problemer med å klare seg selv. Aktuelle tiltak er opplæring og veiledning, matombringing, tilrettelegging av bolig, helse- og velferdsteknologi, hjelpemidler, dagaktiviteter og andre avlastningstiltak.

Aktivitet og avlastning i dagsenter: Aktivitetene i dagsentrene handler blant annet om helsefremmende aktiviteter med fysisk trening, sunt kosthold og sosial kontakt for å opprettholde funksjonsnivå. Dagsenteropphold er ett av de mest effektive forebyggende tiltakene vi har. Dagsentertilbud til hjemmeboende personer med demens er en lovpålagt tjeneste. Dagsenterplass kan være en forutsetning for at pårørende klarer å ha sin nærstående med demens hjemme og dermed utsette behovet for sykehjemsplass.

Barnebolig: Fra våren 2024 har kommunen driftet en barnebolig. En barnebolig er et permanent heldøgns omsorgs- og boligtilbud for barn og unge under 18 år som har et stort behov for omsorg og oppfølging som følge av for eksempel funksjonsnedsettelser eller sykdom, og som må bo fast utenfor hjemmet sitt. Ansatte i barneboligen utfører den daglige omsorgen for barnet på vegne av foreldrene, som fortsatt har det overordnede ansvaret for barnet.

Kompetanse, arbeidskraft og ledelse

Den økende utfordringen med å skaffe kompetent helsepersonell gjør at vi tvinges til å arbeide på nye måter. Gjennom oppgavedeling og tilpassede arbeidstidsordninger (kalenderplan/årsturnus) øker muligheten for å bruke rett kompetanse på riktig oppgave, dette gjelder både for ledere og medarbeidere. For å gjennomføre endringene er vi avhengig av å ha ledere som er tett på medarbeiderne og styrer utviklingsprosessene. Toppsykepleierordningen, som innebærer at en sykepleier har overordnet vakt for hele helse og mestring, har bidratt til at vi får tilgang til rett og nødvendig kompetanse.

Digitalisering og helse- og velferdsteknologi

Teknologi som førstevalg: *Nasjonalt velferdsteknologiprogram* slår fast at; der teknologien dekker behovet, skal velferdsteknologi/helseteknologi være førstevalget før man vurderer tildeling av andre tjenester. Å bruke teknologi begrunnes med at tjenestene til pasienten får høyere kvalitet og pasienten opplever økt trygghet, mestring og frihet. Teknologien effektiviserer tjenesteytingen slik at helsepersonellet kan bruke tiden sin på de pasientene som trenger kompetansen og omsorgen mest. Derfor vil vi satse på et velferdsteknologisk løft i kommunens helsetjenester, og dette kommer frem i vår helhetlige plan for velferdsteknologiløftet.

Teknologi er nødvendig og nyttig, men fordi kommunen vil få betydelige investeringskostnader ved innføring av helse- og velferdsteknologi, kan det være vanskelig å ta ut en direkte økonomisk gevinst på kort sikt. Tidsbesparelsen blir ofte spist opp av stadig økende behov, men det er likevel en gevinst ved at flere pasienter får tjenester (*Oslo Economics, 2023*).

Digitalt tilsyn: Tjenesten har i mange år brukt trygghetsalarmer og medisindispensere. De siste årene har vi benyttet digitalt tilsyn (RoomMate) i begrenset omfang. Digitalt tilsyn har effektivisert og kvalitetsforbedret tjenesten i flere kommuner og det er store forventninger til innføringen av systemene hos oss. I forbindelse med de bygningsmessige utbedringene på Follebutunet installeres det teknologi, som gjør det mulig med digitalt tilsyn på alle sykehjemsrom. I tillegg blir det nytt digitalt sykesignalanlegg og tilgangsstyrt låsesystem. Som nevnt er kostnadene betydelige, så det må settes av tilstrekkelige ressurser både i form av penger og personell til denne innføringen og videre drift av teknologien.

Innføring av nytt elektronisk pasientjournalsystem (EPJ)

Det er besluttet å gå til innkjøp av nytt EPJ system i samarbeid med 45 kommuner i Innlandet. Innføring av nytt EPJ system omfatter de fleste av kommunens helse- og omsorgstjenester og vil medføre betydelig ressursbruk i 2027. Ny EPJ medfører endringer for alle medarbeiderne. Det vil bli en betydelig ressursbruk i forbindelse med utfasing av gammelt system og overgang til ny EPJ. Med ressursbruk menes i hovedsak personalressurser for hele planområdet.

Fremtidens institusjons- og hjemmetjenester

Gausdal kommune fikk i 2026 bistand fra et eksternt kompetansemiljø (PwC), i arbeidet med vegvalg 4 (Utvikling av helsetjenester i hjemmet) og vegvalg 5 (utvikling av institusjonstjenesten). Målet for arbeidet var å vurdere hvordan kommunen best kan utvikle en bærekraftig tjenestestruktur som gir riktige tjenester på riktig nivå, innenfor gjeldende lovkrav, tilgjengelige ressurser og fremtidige behov.

Kommunedirektøren legger frem en sak med anbefalinger om oppfølging tidlig i 2027, og kommunestyrets vedtak legges til grunn for oppfølgingen.

Generelle utgifter og inntekter

Om planområdet

Planområdet omfatter inntekter fra skatt og rammetilskudd samt andre generelle statstilskudd. Her føres også rente- og avdragsutgifter, samt renteinntekter fra likviditet og avkastning fra kraftsektoren. Generell bruk og avsetning til fond, driftsfinansiering av investeringer og bruk av tidligere års regnskapsmessige overskudd/inndekking av underskudd hører også hjemme på planområdet. Premieavvik pensjon og budsjettreserver som ikke er fordelt ut på de øvrige planområdene plasseres også her.

Rammeoversikt

Beløp i 1000

	Økonomiplan			
Beskrivelse tiltak	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
Vedtatt budsjett	**-28 467**	**-28 467**	**-28 467**	**-28 467**
Sum Tekniske justeringer	**1 511**	**1 287**	**-45**	**-265**
Vedtak forrige periode				
Bærekraft 26-29 13 Generelle utg/innt, digitaliseringsgevinst	-1 200	-2 400	-2 400	-2 400
Bærekraft 26-29 6 Teknisk drift	15	15	15	15
Saldering - planområde 13 Generelle utgifter og inntekter	-46	-46	-46	-46
Andre tiltak	-4 073	-1 524	-2 349	-2 349
Sum Vedtak forrige periode	**-5 304**	**-3 955**	**-4 780**	**-4 780**
Sum Budsjettendring i år	**-5 221**	**-5 221**	**-5 221**	**-5 221**
Sum Lønns- og prisvekst	**-6 130**	**-6 130**	**-6 130**	**-6 130**
Konsekvensjustert budsjett	**-15 144**	**-14 019**	**-16 176**	**-16 396**
Konsekvensjustert ramme	**-43 611**	**-42 487**	**-44 643**	**-44 863**
Nye tiltak				
Lønnsreserve 2027	15 000	15 050	15 050	15 050
Pensjon 2027-2030	1 874	2 214	3 979	4 741
Tilbakeføring til disposisjonsfond fra selvkost-områdene vann og avløp	4 697	9 766	14 232	3 772
Andre tiltak	-1 611	-1 611	-1 611	-1 611
Sum Nye tiltak	**19 960**	**25 419**	**31 650**	**21 952**
Innsparingstiltak				
Tilbakeføring til disposisjonsfond fra selvkost-områdene vann og avløp	-4 697	-8 217	-6 116	-3 772
Sum Innsparingstiltak	**-4 697**	**-8 217**	**-6 116**	**-3 772**
Nye tiltak og realendringer budsjett	**15 263**	**17 202**	**25 534**	**18 180**
Ramme 2027-2030	**-28 348**	**-25 285**	**-19 109**	**-26 683**

Sammendrag budsjett

Driftsramma på planområdet er tilnærmet uendret fra 2026. Endring knyttet til lønnsoppgjør utgjør en reduksjon på 6,3 mill. kr og pensjon er redusert med 2,2 mill. kr. Motpost avskrivninger er lagt inn med en redusert inntekt på 8,8 mill. kr (motpost til endring i avskrivninger på de øvrige planområdene).

Det var lagt inn i budsjettet avsetning til disposisjonsfond for årene 2027-2030 på bakgrunn av merinntekter fra selvkostområdene. Dette som følge av at driften for øvrig har subsidiert negative resultat for selvkostområdene vann og avløp siden 2023. Det er lagt inn en plan for at selvkostunderskuddene skal "tilbakebetales" innen utgangen av 2030. Som følge av at driftsbudsjettet ikke balanserte, har kommunedirektøren reversert denne avsetning til disposisjonsfond.

Investeringstabell

Beløp i 1000

	Økonomiplan				Sum Økonomi-plan	Sum øvrige år						Sum i plan-perioden
Investeringsprosjekter	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**	**2027-30**	**2031**	**2032**	**2033**	**2034**	**2035**	**2036**	**2027-36**
Egenkapitalinnskudd KLP	1 700	1 700	1 700	1 700	6 800	1 600	1 600	1 600	0	0	0	11 600
Sum investeringsprosjekter	**1 700**	**1 700**	**1 700**	**1 700**	**6 800**	**1 600**	**1 600**	**1 600**	**0**	**0**	**0**	**11 600**

Investeringsbudsjett

Egenkapitalinnskudd KLP

Kommunen har sin pensjonsordning hos KLP. Ettersom KLP er et gjensidig selskap, er en samtidig også eier av selskapet. KLP har plikt til å ha en viss soliditet/størrelse på egenkapitalen for å kunne garantere for framtidige pensjoner. Derfor må eierne årlig innbetale egenkapitaltilskudd til selskapet. I økonomiplanperioden ligger det årlige egenkapitaltilskuddet på 1,7 mill. kr.

Gebyrliste

Barnehage

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Barnehage deltid, 2 dager per uke	kr per måned	528,0	528,0	0,0	0,0%	Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.
Barnehage deltid, 3 dager per uke	kr per måned	792,0	792,0	0,0	0,0%	Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.
Barnehage deltid, 4 dag per uke	kr per måned	1 056,0	1 056,0	0,0	0,0%	Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.
Barnehage full tid, 5 dager per uke	kr per måned	1 200,0	1 200,0	0,0	0,0%	Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.
Kost barnehage	kr per måned	563,0	563,0	0,0	0,0%	Det betales ikke for juli måned. Reduserte plasser betaler redusert kostpris.
Redusert foreldrebetaling for lavinntektsfamilier.						Lavinntektsfamilier har rett til 20 timer gratis kjernetid i barnehagen per uke. Søkes om årlig elektronisk via kommunens hjemmesider.
Søskenmoderasjon foreldrebetaling barnehage, uansett antall						Moderasjon på 30% for første søsken, 100% for de neste.

Barnehage deltid, 2 dager per uke

Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.

Barnehage deltid, 3 dager per uke

Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.

Barnehage deltid, 4 dag per uke

Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.

Barnehage full tid, 5 dager per uke

Dersom Stortinget vedtar annen makspris enn det som er regjeringens forslag, vil kommunens sats bli det samme som Stortingets vedtak.

Skolefritidsordning

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Blir barna hentet etter stengetid 16:30, faktureres pr. påbegynt halvtime	kr	477,0	495,0	18,0	3,8%	
Kost skolefritidsordning, 1 - 3 dager pr. uke	kr per måned	227,0	235,0	8,0	3,5%	
Kost skolefritidsordning, 4 - 5 dager pr. uke	kr per måned	377,0	391,0	14,0	3,7%	
Redusert foreldrebetaling						Lavinntekstfamilier har rett til redusert foreldrebetaling for SFO. Søkes om elektronisk årlig via kommunens hjemmeside.
Skolefritidsordning 1 - 3 dager pr. uke	kr per måned	2 240,0	2 325,0	85,0	3,8%	Barn på 1.-3. trinn har krav på 12 timer gratis SFO per uke. Dette innebærer at barn i 1.-3. trinn med deltidsplass ikke betaler for plassen.
Skolefritidsordning 4 - 5 dager pr. uke	kr per måned	3 058,0	3 174,0	116,0	3,8%	Barn på 1.-3. trinn har 12 timer gratis SFO per uke. For barn på 1.-3. trinn betales det dermed kun for differansen mellom full og redusert plass.
Skolefritidsordning timesats	kr	102,0	106,0	4,0	3,9%	
Søskenmoderasjon skolefritidsordning, uansett antall		50%	50%			

Bibliotek

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Purregebyr, 1. gangs purring	kr	30	30	0	0%	
Purregebyr, 2. gangs purring	kr	50	50	0	0%	
Purregebyr, 3. gangs purring	kr	100	100	0	0%	

Kulturskole

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dans	kr	1 999,0	2 074,0	75,0	3,8%	
Gruppeundervisning/rockeverksted	kr	2 648,0	2 748,0	100,0	3,8%	
Individuell undervisning	kr	3 682,0	3 822,0	140,0	3,8%	
Søskenmoderasjon individuell undervisning, uansett antall		25%	25%			

Leie av lokaler

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Bruk av kiosken er innbakt i leieprisene. Ved samtidige arrangementer må bruk av kiosk avtales særskilt.						
Husleie for klubbrom betales kun for lukket møtevirksomhet/arrangement.						
Husleie for større arrangementer, slik som fester, messer, utstillinger, kulturarrangementer, m.v. avtales for hvert enkelt tilfelle.						
Lag og foreninger med en ikke-kommersiell aktivitet betaler ikke moms. For andre kommer moms i tillegg til oppsatt pris.						
Skytebanen leies ut til Ø. Gausdal skytterlag. Evt. utleie til andre må avtales med skytterlaget og Gausdal kommune.						

Gausdal Arena, innenbygds

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dansesal	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Flerbrukshallen, 1/2 hall, pr. time	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Flerbrukshallen, 1/2 hall, pr. time	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Klubbrom	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Leie av styrkerom, månedskort grupper over 5 personer	kr	1 490,0	1 547,0	57,0	3,8%	
Møterom m/kjøkken, C102	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Skumgrop, i tillegg til hall, hverdager	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Spinningrom time	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Styrkerom, månedskort enkeltpersoner	kr	226,0	235,0	9,0	4,0%	
Ungdomshus	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Øvingsrom Akustikk 1 - 5, C106 - 110	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	

Gausdal Arena, utenbygds

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Dansesal hverdager pr. time	kr	341,0	354,0	13,0	3,8%	
Dansesal lør/søn pr. time	kr	535,0	555,0	20,0	3,7%	
Flerbrukshallen, hverdager hel hall pr. time	kr	677,0	703,0	26,0	3,8%	
Flerbrukshallen, hverdager 1/2 hall, pr. time	kr	341,0	354,0	13,0	3,8%	
Flerbrukshallen, lør/søn hel hall pr. time	kr	1 063,0	1 103,0	40,0	3,8%	
Flerbrukshallen,lør/søn 1/2 hall, pr. time	kr	535,0	555,0	20,0	3,7%	
Klubbrom, hverdager pr. time	kr	341,0	354,0	13,0	3,8%	
Klubbrom, lør/søn pr. time	kr	535,0	555,0	20,0	3,7%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Leie av styrkerom, månedskort grupper over 5 personer	kr	1 490,0	1 547,0	57,0	3,8%	
Møterom m/kjøkken, hverdager pr. timeC102	kr	924,0	959,0	35,0	3,8%	
Møterom m/kjøkken, lør/søn pr. timeC102	kr	535,0	555,0	20,0	3,7%	
Skumgrop, i tillegg til hall, hverdager	kr	341,0	354,0	13,0	3,8%	
Skumgrop, i tillegg til hall, lør/søn	kr	535,0	555,0	20,0	3,7%	
Spinningrom hverdager, time	kr	341,0	354,0	13,0	3,8%	
Spinningrom lør/søn, time	kr	535,0	555,0	20,0	3,7%	
Styrkerom, månedskort enkeltpersoner	kr	226,0	235,0	9,0	4,0%	
Ungdomshus, hverdager pr. time	kr	677,0	703,0	26,0	3,8%	
Ungdomshus, lør/søn pr. time	kr	1 063,0	1 103,0	40,0	3,8%	
Ved større arrangement/turneringer kan det avtales egen leiepris.						
Øvingsrom Akustikk 1 - 5, C106 - 110, hverdager pr. time	kr	341,0	354,0	13,0	3,8%	
Øvingsrom Akustikk 1 - 5, C106 - 110, lør/søn pr. time	kr	535,0	555,0	20,0	3,7%	

Gausdalhallen, innenbygds

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Lån av hel hall hverdager, pr. time, innenbygds	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Lån av hel hall lør/søn, pr. time, innenbygds	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Lån pr. enhet i salen (1/3-2/3) Gjelder bare når begge enheter er i bruk. Pr. time hverdager	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Lån pr. enhet i salen (1/3-2/3). Gjelder bare når begge enheter er i bruk. Pr. time lørdag/søndag	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Skytebanen, månedskort gruppe over 5 personer	kr	924,0	959,0	35,0	3,8%	

Gausdalhallen, utenbygds

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Leie av hel hall lør/søn, pr. time lør/søn	kr	1 061,0	1 101,0	40,0	3,8%	
Leie av hel hall, pr. time hverdager	kr	677,0	703,0	26,0	3,8%	
Leie pr. enhet i salen (1/3). Pr. time hverdager	kr	309,0	321,0	12,0	3,9%	
Leie pr. enhet i salen (1/3). Pr. time lør/søn	kr	492,0	511,0	19,0	3,9%	
Leie pr. enhet i salen (2/3) Pr. time hverdager	kr	403,0	418,0	15,0	3,7%	
Leie pr. enhet i salen (2/3). Pr. time lør/søn	kr	638,0	662,0	24,0	3,8%	
Skytebanen, månedskort gruppe over 5 personer	kr	924,0	959,0	35,0	3,8%	

Kommunestyresalen, innenbygds lag og foreninger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inkl. piano og talelyd (hel dag)	kr	325,0	337,0	12,0	3,7%	
Inkl. piano og talelyd (pr. gang- dag eller kveld)	kr	259,0	269,0	10,0	3,9%	
Inkl. piano og talelyd (pr. time)	kr	69,0	72,0	3,0	4,3%	
Kommunestyresalen leies ikke ut på dagtid på hverdager.						

Kommunestyresalen, private næringsdrivende og privatpersoner

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inkl. piano og talelyd (pr. gang)	kr	2 211,0	2 295,0	84,0	3,8%	
Salgsmesse eller annet inntektsgivende arrangement	kr	4 290,0	4 453,0	163,0	3,8%	

Kommunestyresalen, utenbygds lag og foreninger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Inkl. piano og talelyd (hel dag)	kr	1 951,0	2 025,0	74,0	3,8%	
Inkl. piano og talelyd (pr. gang- dag eller kveld)	kr	1 560,0	1 619,0	59,0	3,8%	
Inkl. piano og talelyd (pr. time)	kr	325,0	337,0	12,0	3,7%	

Kulturhuset, innenbygds lag og foreninger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Garderober (betaling pr. gang/døgn)	kr	324,0	336,0	12,0	3,7%	
Lydutstyr (betaling pr. arrangement)	kr	1 300,0	1 349,0	49,0	3,8%	
Offentlig fest	kr	9 101,0	9 447,0	346,0	3,8%	
Øving, møter og lignende inkl. flygel, talelyd, prosjektor (hel dag)	kr	453,0	470,0	17,0	3,8%	
Øving, møter og lignende inkl. flygel, talelyd, prosjektor (pr. gang- dag el. kveld)	kr	259,0	269,0	10,0	3,9%	
Øving, møter og lignende inkl. flygel, talelyd, prosjektor (pr. time)	kr	68,0	71,0	3,0	4,4%	

Kulturhuset, private næringsdrivende og privatpersoner

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Lydutstyr (betaling pr. gang)	kr	3 101,0	3 219,0	118,0	3,8%	
Mindre konserter/arrangement inntil 70 personer inkl. flygel og talelyd (pr. gang)	kr	2 862,0	2 971,0	109,0	3,8%	
Offentlig fest	kr	9 101,0	9 447,0	346,0	3,8%	
Salgsmesse (private næringsdrivende)	kr	5 721,0	5 938,0	217,0	3,8%	
Større konserter/arrangement over 70 personer inkl. flygel og talelyd (pr. gang) konsert med lett servering inkl.	kr	4 545,0	4 718,0	173,0	3,8%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ved utleie til lokale kulturaktører kan det avtales egen leiepris.						

Kulturhuset, utenbygds lag og foreninger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Garderober (betaling pr. gang/døgn)	kr	1 104,0	1 146,0	42,0	3,8%	
Lydutstyr (betaling pr. arrangement)	kr	3 101,0	3 219,0	118,0	3,8%	
Offentlig fest	kr	9 101,0	9 447,0	346,0	3,8%	
Øving, møter og lignende inkl. flygel, talelyd, prosjektor (hel dag)	kr	3 510,0	3 643,0	133,0	3,8%	
Øving, møter og lignende inkl. flygel, talelyd, prosjektor (pr. gang- dag el. kveld)	kr	2 340,0	2 429,0	89,0	3,8%	
Øving, møter og lignende inkl. flygel, talelyd, prosjektor (pr. time)	kr	651,0	676,0	25,0	3,8%	

Linflåa kunstgressbane, lag utenfor Gausdal kommune og private

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Barn og unge pr. time	kr	618,0	641,0	23,0	3,7%	
Kamp kunstgress, pr. økt	kr	2 636,0	2 736,0	100,0	3,8%	
Senior, pr. time	kr	1 029,0	1 068,0	39,0	3,8%	

Linflåa stadion m/gressbane, lag utenfor Gausdal kommune og private

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Arrangement, friidrettsbane pr. time	kr	932,0	967,0	35,0	3,8%	
Barn og unge friidrettsbane pr. time	kr	209,0	217,0	8,0	3,8%	
Barn og unge gress pr. time	kr	408,0	424,0	16,0	3,9%	
Kamp gress, pr. økt	kr	1 863,0	1 934,0	71,0	3,8%	
Senior, friidrettsbane pr. time	kr	417,0	433,0	16,0	3,8%	
Senior, gress pr. time	kr	840,0	872,0	32,0	3,8%	

Skoleanlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Leie av skolelokaler, pr. kveld	kr	373,0	387,0	14,0	3,8%	
Leie av skolelokaler, pr. semester	kr	935,0	971,0	36,0	3,9%	

Landbruk

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Forenklet jordlovsbehandling	kr	1 000	1 000	0	0%	Maksimalsats fastsatt i forskrift fra Landbruksdirektoratet.
Forenklet konsesjonsbehandling	kr	2 000	2 000	0	0%	Maksimalsats fastsatt i forskrift fra Landbruksdirektoratet.

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Gebyr for skjønn ved forpakting	kr	5 619,0	5 619,0	0,0	0,0%	
Jordlovsbehandling § 12 Jordloven	kr	2 000	2 000	0	0%	Maksimalsats fastsatt i forskrift fra Landbruksdirektoratet.
Ordinær konsesjonsbehandling	kr	5 000	5 000	0	0%	Maksimalsats i forskrift fastsatt av landbruksdirektoratet.

Utleie- og omsorgsboliger

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
1-roms	kr per måned	4 718,0	4 897,0	179,0	3,8%	
1-roms med strøm	kr per måned	5 409,0	5 615,0	206,0	3,8%	
2-roms	kr per måned	7 417,0	7 699,0	282,0	3,8%	
2-roms med strøm	kr per måned	8 213,0	8 525,0	312,0	3,8%	
3-roms	kr per måned	9 441,0	9 800,0	359,0	3,8%	
4-roms	kr per måned	10 788,0	11 198,0	410,0	3,8%	
5-roms	kr per måned	11 462,0	11 898,0	436,0	3,8%	
TILLEGG FELLESAREAL	kr per måned	2 021,0	2 098,0	77,0	3,8%	
TILLEGG GARASJEPLASS	kr per måned	643,0	667,0	24,0	3,7%	

Utleiesatsene er justert opp med 3,3 % i henhold til KPI for perioden juli 2024 – juli 2025.

Pleie og omsorg

Omsorgsstønad

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Timesats	kr	249,0	258,0	9,0	3,6%	

Pleie og omsorg

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Behandling hos fysioterapeut for hjemmeboende pasienter (20 min)	kr	160,0	166,0	6,0	3,8%	
Behandling hos fysioterapeut. Tillegg for behandling ut over 20 min. per påbegynte 10. min.	kr	51,0	53,0	2,0	3,9%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
(gjelder inntil frikortgrensen)						
Dag/nattopphold sykehjem	kr	115,0	115,0	0,0	0,0%	Satsen er fastsatt i §4 i Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Satsen kan bli endret i 2026.
Dagsro dagsenter for hjemmeboende (inkluderer opphold, transport, frokost, kaffemat, middag og dessert)	kr	222,0	290,0	68,0	30,6%	Fra 2027 inngår flere måltider i oppholdet på Dagsro. Summen er satt sammen slik: opphold med måltider kr 181, transport kr 109.
Dessert		28,0	29,0	1,0	3,6%	Eksisterende gebyr som blir lagt inn i gebyrlista.
For å se oppdaterte satser hjemlet i forskrift om betalingssatser for kommunale helsetjenester, nettadressen i merknadsfeltet kopieres inn i en nettleser.						https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2011-12-16-1349?q=forskrift%20om%20egenandel%20kommunale%20helsetj
Hjemmehjelp for brukere med inntekt 5G og høyere	kr	4 908,0	5 104,0	196,0	4,0%	
Hjemmehjelp for brukere med inntekt mellom 2G – 3G	kr	1 117,0	1 162,0	45,0	4,0%	
Hjemmehjelp for brukere med inntekt mellom 3G – 4G	kr	2 453,0	2 551,0	98,0	4,0%	
Hjemmehjelp for brukere med inntekt mellom 4G – 5 G	kr	3 680,0	3 827,0	147,0	4,0%	
Hjemmehjelp for brukere med inntekt under 2G*	kr	245,0	245,0	0,0	0,0%	*) Sats for hjemmehjelp for brukere under 2G følger av forskrift, vedtatt sats for 2026 er lagt inn.
Korttidsopphold sykehjem	kr	205,0	205,0	0,0	0,0%	Satsen er fastsatt i §4 i Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Vedtatt sats for 2026 er lagt inn.
Kurdøgnpris	kr	4 115,0	4 573,0	458,0	11,1%	Kurdøgnprisen angir hvor mye en kommunal sykehjemsplass koster per døgn. Kommunen kan maksimalt kreve dette beløpet i vederlag fra beboere med vedtak om langtidsplass.
Langtidsplass sykehjem		-	-			Satsen er avhengig av den enkeltes inntekt/utgift. Beregningen er hjemlet i § 3 i Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester.
Mat. Frokost/kveldsmat, pr. porsjon	kr	50,0	51,0	1,0	2,0%	
Mat. Full kost, bofelleskap m.v., pr. måned	kr	3 943,0	4 049,0	106,0	2,7%	
Mat. Middagsporsjoner til hjemmeboende, pr. porsjon	kr	98,0	101,0	3,0	3,1%	
Oppstartsgebyr trygghetsalarm		500,0	519,0	19,0	3,8%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Timesats hjemmehjelp	kr	530,0	551,0	21,0	4,0%	
Transport matombringing		23,0	24,0	1,0	4,3%	
Trygghetsalarm etter helse- og omsorgstjenesteloven		0	0	0	0%	Gebyret utgår
Trygghetsalarm, per måned	kr	427,0	443,0	16,0	3,7%	
Utlån av hjelpemidler		125	0	-125	-100%	Gebyret utgår
Vask av privattøy for hjemmeboende pasienter. Sats per maskin	kr	100,0	103,0	3,0	3,0%	

Kurdøgnpris

Ingen av beboerne ved sykehjem i Gausdal har eller har hatt så høye inntekter at de er i nærheten av å bli avkrevd en så høy vederlagsbetaling. For at det likevel ikke skal være tvil om dette, blir det beregnet og fastsatt kurdøgnpris i forbindelse med behandlingen av kommunens årsbudsjett.

Rehabilitering

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Skyss dagsenter tur/retur	kr	105,0	109,0	4,0	3,8%	

Vann, avløp, slam, renovasjon, feiing

Avløp

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Abonnementsgebyr bolig/næring pr. år, pr. abonnement	kr inkl mva	3 268	3 595	327	10%	
Abonnementsgebyr hytter	kr inkl mva	4 904	5 395	491	10%	
Forbruksgebyr, all bebyggelse pr m3	kr inkl mva	40,87	44,92	4,05	9,91%	
Tilknytningsgebyr hytter pr, m2	kr inkl mva	672,26	672,26	0,00	0,00%	
Tilknytningsgebyr høy sats pr m2	kr inkl mva	672,26	672,26	0,00	0,00%	
Tilknytningsgebyr lav sats pr m2	kr inkl mva	248,43	248,43	0,00	0,00%	

Feiing

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Behandlingsgebyr for godkjenning av salg pyroteknisk vare (fyrverkeri) i Gausdal, Lillehammer og Øyer.		2 131,0	2 212,0	81,0	3,8%	Fastsatt i kommunal forskrift om gebyr for dekning av faktiske utgifter forbundet med søknadsbehandling. Behandlingsgebyr for behandling av søknader. Søknad sendes til Lillehammer Region Brannvesen.
Feieavgift pr. pipe	kr ekskl. mva	486,00	529,00	43,00	8,85%	
Gassfyringsanlegg	kr ekskl. mva.	330	350	20	6%	
Øvrige tjenester utført av feiervesenet betales etter medgått tid og følgende timepris	kr	0,0	0,0	0,0	0,0%	utgår

Renovasjon

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ekstra restavfall UTOVER stort abonnement + 140 liter	kr inkl mva	2 295,0	2 385,0	90,0	3,9%	
Ekstra restavfall UTOVER stort abonnement + 240 liter	kr inkl mva	3 920,0	4 075,0	155,0	4,0%	
Ekstra restavfall UTOVER stort abonnement + 360 liter	kr inkl mva	5 970,0	6 210,0	240,0	4,0%	
Renovasjon 240 liter hermetikk/glassemb.	kr inkl mva	365,0	380,0	15,0	4,1%	
Renovasjon 240 liter matavfall	kr inkl mva	365,0	380,0	15,0	4,1%	
Renovasjon 240 liter papir	kr inkl mva	365,0	380,0	15,0	4,1%	
Renovasjon 360 liter papir	kr inkl mva	610,0	635,0	25,0	4,1%	
Renovasjon ekstrasekk 100 liter restavfall	kr inkl mva	130,0	135,0	5,0	3,8%	
Renovasjon ekstratømming pr. 5 beholdere	kr inkl mva	700,0	725,0	25,0	3,6%	
Renovasjon ekstratømming pr. stk. fellesløsning	kr inkl mva	1 095,0	1 140,0	45,0	4,1%	
Renovasjon etableringsgebyr pr. abonnement	kr inkl mva	3 030,0	3 150,0	120,0	4,0%	
Renovasjon fellesløsning liten	kr inkl mva	3 010,0	3 130,0	120,0	4,0%	
Renovasjon fellesløsning middels	kr inkl mva	4 535,0	4 715,0	180,0	4,0%	
Renovasjon fellesløsning stor	kr inkl mva	8 200,0	8 525,0	325,0	4,0%	
Renovasjon fritid kategori I	kr inkl mva	1 260,0	1 310,0	50,0	4,0%	
Renovasjon fritid kategori II	kr inkl mva	3 555,0	3 695,0	140,0	3,9%	
Renovasjon henting 15 - 30 meter, per beholdersett (Forutsetning at bil	kr inkl mva	1 210,0	1 260,0	50,0	4,1%	

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
kan kjøre inntil og godkjennes av GLØR).						
Renovasjon henting 5 - 15 meter, per beholdersett	kr inkl mva	730,0	760,0	30,0	4,1%	
Renovasjon liten 140 l restavfall	kr inkl mva	3 010,0	3 130,0	120,0	4,0%	
Renovasjon middels 240 l restavfall	kr inkl mva	4 535,0	4 715,0	180,0	4,0%	
Renovasjon sambruk 2 som deler 140 liter restavfall	kr inkl mva	2 765,0	2 875,0	110,0	4,0%	
Renovasjon sambruk 2 som deler 240 l. restavfall	kr inkl mva	2 910,0	3 025,0	115,0	4,0%	
Renovasjon sambruk 2 som deler 360 l. restavfall	kr inkl mva	3 870,0	4 020,0	150,0	3,9%	
Renovasjon sambruk 3 som deler 360 l restavfall	kr inkl mva	2 975,0	3 090,0	115,0	3,9%	
Renovasjon stor 360 l restavfall	kr inkl mva	8 200,0	8 525,0	325,0	4,0%	

Renovasjon, tillegg som faktureres direkte fra GLØR

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Borettslag/ sameier etc med fellesløsninger som ønsker oppgraderte løsninger må betale merkostnaden dette medfører.						
Det er i avfallsforskriften en begrensning for levering av farlig avfall på 1000 kg/abonnement pr. år kostnadsfritt i selvkostbudsjettet. Ved levering av farlig avfall over 1 000 kg/pr. abonnement pr.						
For abonnenter med fellesløsninger vil det inntil videre være frivillig ordning med plastsortering. Prøveprosjekt gjennomføres med nedgravde løsning.						
Renovasjon levering restavfall gjenvinningstasjoner	kr inkl mva	4 295,0	4 465,0	170,0	4,0%	
Tapte brikker/nøkkel		150,0	150,0	0,0	0,0%	
Vask av nedgravd oppsamlingsenhet		5 000,0	5 000,0	0,0	0,0%	
Ved levering av returtre er det maxsimal mengde på 1 000 kg/pr. abonnement i året for levering kostnadsfritt på gjenvinningsstasjoner i selvkostbudsjettet.						
Ved levering av returtre over 1 000 kg/pr. abonnement pr. år er prisen kr. 1,32 pr. kg. ekskl. mva.						
Ved opprydding etter dumping av avfall på GLØRs miljøtorg/fellesplasser faktureres 1 270 kr /t ekskl. mva med tillegg for antall kg avfall i hht gjeldende prisliste.						

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Ved utsetting av dunker til nye abonnementer benyttes STANDARD abonnement med 140 l restavfall. Kunde kan avtale annet abonnement.						

Slam

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Stoppgebyr	kr inkl mva	705,00	731,00	26,00	3,69%	
Tilsynsgebyr spredt avløp	kr ekskl mva	500,0	500,0	0,0	0,0%	
Tømming av septikslam, pr m³.	kr inkl mva	383,0	397,0	14,0	3,7%	

Vann

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Abonnementsgebyr bolig/næring pr. år, pr. abonnement.	kr inkl mva	3 122	3 434	312	10%	
Abonnementsgebyr hytter	kr inkl mva	4 674	5 140	466	10%	
Forbruksgebyr, all bebyggelse per m3	kr inkl mva	31,25	34,37	3,12	9,98%	
Tilknytningsgebyr hytter pr, m2	kr inkl mva	899	899	0	0%	
Tilknytningsgebyr høy sats per m2	kr inkl mva	630	630	0	0%	
Tilknytningsgebyr lav sats per m2	kr inkl mva	233	233	0	0%	
Vannmålertilsyn	kr ekskl. mva.	500	500			Gebyret fastsettes i forbindelse med vedtak av forskrift, ca medio juni 2026.

Byggesaksbehandling

Pkt 01 Tiltak § 20-1 og 4, tiltaksklasse 1

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om tiltak 0 - 50 m2	kr	10 200,0	12 240,0	2 040,0	20,0%	
Søknad om tiltak 051- 100 m2	kr	23 570,0	28 284,0	4 714,0	20,0%	
Søknad om tiltak 101 - 200 m2	kr	34 195,0	41 034,0	6 839,0	20,0%	
Tillegg pr påbegynt 100 m2 over 200 m2	kr	3 331,0	3 997,0	666,0	20,0%	

Pkt 01 Tiltak § 20-1 tiltaksklasse 2

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om tiltak 0-50 m2	kr	16 855,0	20 226,0	3 371,0	20,0%	
Søknad om tiltak 101 - 200 m2	kr	44 230,0	53 076,0	8 846,0	20,0%	
Søknad om tiltak 51 - 100 m2	kr	30 406,0	36 487,0	6 081,0	20,0%	
Tillegg pr påbegynt 100 m2 over 200 m2	kr	3 331,0	3 997,0	666,0	20,0%	

Pkt 01 Tiltak § 20-1 tiltaksklasse 3

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Søknad om tiltak 0 - 50 m²	kr	26 830,0	32 196,0	5 366,0	20,0%	
Søknad om tiltak 101 - 200 m²	kr	49 492,0	59 390,0	9 898,0	20,0%	
Søknad om tiltak 51 - 100 m²	kr	40 400,0	48 480,0	8 080,0	20,0%	
Tillegg pr påbegynt 100 m2 over 200 m2	kr	3 331,0	3 997,0	666,0	20,0%	

Pkt 02 Reduksjon på grunn av tiltak/sakstype

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Søknad etter § 20-4 uten ansvarsrett		-50%	-50%			
B. Kaldtlager, garasje mv		-50%	-50%			
C. Redskapshus over 100 m2		-75%	-75%			
D Bruksendring		-50%	-50%			
E. Rammetillatelse		0%	0%			
F. Igangsettingstillatelse		75%	75%			

Pkt 03 Tillegg

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Oppstart før godkjenning		100%	100%			
B. Ufullstendig søknad		50%	50%			

Pkt 04 Varige konstruksjoner og anlegg

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tiltaksklasse 1	kr	10 198,0	12 238,0	2 040,0	20,0%	
Tiltaksklasse 2	kr	16 855,0	20 226,0	3 371,0	20,0%	
Tiltaksklasse 3	kr	26 832,0	32 198,0	5 366,0	20,0%	

Pkt 05 Tekniske installasjoner

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Tiltaksklasse 1	kr	1 655,0	1 986,0	331,0	20,0%	
Tiltaksklasse 2	kr	6 403,0	7 684,0	1 281,0	20,0%	
Tiltaksklasse 3	kr	13 141,0	15 769,0	2 628,0	20,0%	

Pkt 06 Andre tiltak

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Skilt	kr	3 254,0	3 905,0	651,0	20,0%	
B. Skilt i strid med vedtekter og som krever behandling i PU	kr	10 038,0	12 046,0	2 008,0	20,0%	
C. Innhegning mot veg	kr	1 615,0	1 938,0	323,0	20,0%	
D Endring av tillatelse	kr	3 269,0	3 923,0	654,0	20,0%	
E. Fasadeendring	kr	3 254,0	3 904,0	650,0	20,0%	
F. Bruksendring fra bolig til hytte	kr	1 339,0	1 607,0	268,0	20,0%	
G. Bruksendring mellom hytte og bolig der den omsøkte bruken har vært godkjent tidligere og alle krav åpenbart er oppfylt	kr	1 339,0	1 607,0	268,0	20,0%	
H. Forlengelse av tillatelse der plangrunnlaget ikke er endret	kr	3 253,0	3 904,0	651,0	20,0%	
I. Riving 0 - 100 m2	kr	1 700,0	2 040,0	340,0	20,0%	
J. Riving Over 100 m2	kr	4 253,0	5 104,0	851,0	20,0%	

Pkt 07 Dispensasjon/unntak/oversendelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Enkel dispensasjonsbehandling	kr	3 253,0	3 904,0	651,0	20,0%	
B. Dispensasjon middels	kr	13 110,0	15 732,0	2 622,0	20,0%	
C. Tyngre dispensasjon	kr	22 598,0	27 118,0	4 520,0	20,0%	
D. Gebyr pr oversendelse til andre myndigheter	kr	3 253,0	3 904,0	651,0	20,0%	

Pkt 08 Søknad om ansvarsrett

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Første behandling pr funksjon	kr	2 125,0	2 550,0	425,0	20,0%	
B. Personlig godkjenning pr funksjon	kr	2 734,0	3 281,0	547,0	20,0%	

Pkt 09 Ferdigstillelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Midlertidig brukstillatelse	kr	3 514,0	4 217,0	703,0	20,0%	
B. Ferdigattest mindre tiltak §20-4	kr	1 474,0	1 769,0	295,0	20,0%	
C. Ferdigattest	kr	3 253,0	3 904,0	651,0	20,0%	

Pkt 10 Fradeling

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Enkelttomter i hht reg.planen	kr	3 253,0	3 904,0	651,0	20,0%	
B. Andre fradelingssaker	kr	6 874,0	8 249,0	1 375,0	20,0%	
C. Jordlovsbehandling § 12 Jordloven	kr	2 000,0	2 000,0	0,0	0,0%	* Gebyret er forskriftsstyrt, og kan bli endret ved forskrift i løpet av planperioden

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
D. Forenklet jordlovsbehandling	kr	1 000,0	1 000,0	0,0	0,0%	* Gebyret er forskriftsstyrt, og kan bli endret ved forskrift i løpet av planperioden

Pkt 11 Seksjonering

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Seksjonering 2 seksjoner	kr	10 633,0	12 760,0	2 127,0	20,0%	
B. Tillegg pr seksjon over 2	kr	878,0	1 054,0	176,0	20,0%	
C. Reseksjonering	kr	10 633,0	12 760,0	2 127,0	20,0%	
D. Tillegg for medgått tid utover 5 t	kr per time	602,0	722,0	120,0	19,9%	
E. Tinglysingsgebyr (papirbasert innsending)	kr	500,0	500,0	0,0	0,0%	*Tinglysingsgebyr er forskriftsstyrt. Kan bli endret ved forskrift i løpet av planperioden.

Pkt 12 Utslippstillatelse

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Behandlingsgebyr	kr	5 077,0	6 092,0	1 015,0	20,0%	
B. Grunnundersøkelse	kr	6 384,0	7 661,0	1 277,0	20,0%	
C. Foruresningssak etter saksbehandlerforskrift	kr	65 533,0	78 640,0	13 107,0	20,0%	

Pkt 13 Fradrag

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
A. Overskridelse av 12 ukers saksbehandlingsfrist: 25 % reduksjon pr påbegynt uke.						
B. Avslag på søknad. 25 % reduksjon, og maksimalt behandlingsgebyr 12 428 kr.						
C. Trekking av sak før behandling: -50 %						
D. Urimelig gebyr: Fastsettes av enhetsleder.						

Behandlingsgebyr gravesøknad etter Ledningsforskriften

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Behandlingsgebyr gjelder per gravemelding/ sak.						
Behandlingsgebyr gravesøknad - Enkel	kr	1 000	1 038	38	4%	
Behandlingsgebyr gravesøknad - Medium	kr	2 300	2 386	86	4%	
Behandlingsgebyr gravesøknad - Større	kr	4 600	4 774	174	4%	

Skjenkebevilling

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Arrangementer som varer 1 - 2 dager	kr	820,0	851,0	31,0	3,8%	
Behandlingsgebyr ambulerende bevilling	kr	290,0	301,0	11,0	3,8%	
Større arrangementer (eks festivaler, russetreff og større konserter med høy omsetning av alkoholholdig drikk).		-	-			Denne satsen fastsettes med forskrift. Foreløpig ukjent sats for 2027. Se utdypende beskrivelse.

Større arrangementer (eks festivaler, russetreff og større konserter med høy omsetning av alkoholholdig drikk).

Faktureres i henhold til gjeldende satser i alkohollovens § 6: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-08-538/KAPITTEL_6#%C2%A76-2 skal fastsettes som for faste skjenkebevillinger i henhold til alkohollovens § 7-1. Gebyret blir fastsatt etter innlevering av omsetningsoppgave, med et minstegebyr.

Tobakksgebyr

Gebyr	Enhet	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %	Merknad
Årlig avgift for hvert omsetningssted for tobakk	kr	1 950,0	2 024,0	74,0	3,8%	

Gebyrer arealplanlegging

Gebyr i hele kroner	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %
Oppstartsmøte	12 000	12456	456	3,8%
Oppstartsmøte faktureres ut fra den sats som gjelder på det tidspunktet møtet er gjennomført. Gebyret belastes forslagsstiller, uansett antall samarbeidspartnere i planarbeidet innenfor planområdet. Gebyr for oppstartsmøte skal være innbetalt før planforslaget aksepteres som komplett.				
Behandling av planprogram (pbl. § 12-9 tredje ledd).	8832	9168	336	3,8%
Behandling av private planforslag (pbl § 12-3). Fast gebyr for planer inntil 10 daa	124824	129567	4743	3,8%
Behandling av private planforslag (pbl § 12-3). Tillegg pr. påbegynt daa for planareal over 10 daa.	4647	4824	177	3,8%

Gebyr i hele kroner	Sats 2026	Sats 2027	Endring i kr	Endring i %
Unntak fra arealberegningen - Følgende reguleringsformål unntas fra beregninger av gebyr: • Areal iht. pbl § 12-5 pkt 3 Grønnstruktur • Areal iht. pbl § 12-5 pkt 5 Landbruks-, natur- og friluftsformål,samlet eller hver for seg • Areal iht. pbl § 12-5 pkt 6 Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone				
Saksbehandlingsgebyret gjelder nye reguleringsplaner, og for utfylling og endring av vedtatte reguleringsplaner. og beregnes ut fra gjeldende regulativ når planforslaget aksepteres inn for utlegging til offentlig ettersyn. For behandling av private forsalg til endring av gjeldende detaljregulering, jf. pbl. § 12-14 første ledd, betales 50% av satsene i plangebyret. Gebyret belastes forslagsstiller, uansett antall samarbeidspartnere i planarbeidet innenfor planområdet. Plangebyr skal være innbetalt før saken legges ut til offentlig ettersyn/høring.				
For planendring i medhold av pbl. § 12-14 andre og tredje ledd, samt planforslag som kun medfører endring i bestemmelsene.	40666	42211	1545	3,8%
Gebyr for planendring etter forenklet prosess faktureres når vedtak er fattet uavhengig av resultat.				
Framleggelse med politisk forhåndsvurdering (pbl. § 12-8 første ledd)	8833	9169	336	3,8%
Framleggelse med politisk og administrativ forhåndsvurdering (pbl. § 12-8 andre ledd)	11974	12429	455	3,8%
Gebyr for faktiske utgifter, eksempelvis tilleggsutreninger, faktureres etter medgått tid per time. Alternativt kan forslagsstiller selv gjøre tilleggsutredningene.	1190	1235	45	3,8%
Tilbaketreking av sak. Ved skriftlig tilbaketreking av planforslag før det legges ut til offentlig ettersyn, skal det betales 50% fast gebyr for planer. Det samme gjelder når en sak må anses som uaktuell som følge av manglende oppfølging av saken fra forslagsstiller.				
Klageadgang. Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan ikke påklages, da den er en oppfølging av regulativet. Søknad om redusert gebyr må fremmes innen et år fra forfallsdato på faktura.				
Urimelig gebyr/ekstra ordinært planarbeid. Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, kan kommunestyret i eget vedtak fastsette et passende gebyr.				

Kart- og oppmålingsgebyrer

I tabellen nedenfor er gebyrene for 2026 og forslag til gebyr for 2027 oppgitt.

Gebyr i hele kroner	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
6.1.1 Oppretting av grunneiendom og festegrunn				
areal fra 0 – 250 m²	10 000	10400	400	4%
areal fra 251– 500 m²	15 000	15600	600	4%
areal fra 501 – 2000 m²	20 000	20800	800	4%
areal fra 2001 m² – 5000 m² økning pr. påbegynt da.	2000	2080	80	4%
Areal over 5000 m² faktureres etter medgått tid, det vil si; 27.000 kr eller timesats etter medgått tid hvis dette overstiger 27.000 kr.				
Punktfeste med oppmålingsforretning.	7 500	7800	300	4%
Punktfeste uten oppmålingsforretning i marka. Gjelder der bygning alt er oppført og kartfestet på betryggende måte.	3 000	3120	120	4%
Opprettelse av enhet uten oppmålingsforretning i marka, gjelder hvis vilkår i matrikkellovens § 10, fjerde ledd, er oppfylt. Minstegebyr + medgått tid.	3 500	3640	140	4%
6.1.2 Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn				
areal fra 0 – 500 m²	15 000	15600	600	4%
areal fra 501 – 2000 m²	20 000	20800	800	4%
areal fra 2001 m² – økning per påbegynt da.	2 000	2080	80	
Opprettelse av enhet uten oppmålingsforretning i marka, gjelder hvis vilkår i matrikkellovens § 10, fjerde ledd, er oppfylt. Minstegebyr + medgått tid.	3 500	3640	140	4%
6.1.3 Oppmåling av uteareal på eierseksjon				

Gebyr i hele kroner	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
areal fra 0 – 250 m²	10 000	10400	400	4%
areal fra 251 – 500 m²	15 000	15600	600	4%
areal fra 251 – 2000 m²	20 000	20800	800	4%
areal fra 2001 m² – økning per påbegynt da.	2 000	2080	80	4%
uteareal til eierseksjoner uten oppmålingsforretning i marka, iht. matrikkelforskriften § 40. Minstegebyr pr. eierseksjon + ev. medgått tid.	2 000	2080	80	
6.1.4 Oppretting av anleggseiendom				
Volum fra 0 -10 000m3	25 000	26000	1000	4%
Volum fra 10 001 m3 -økning påbegynt 1000m3	2 000	2080	80	4%
6.1.5 Registrering av jordsameie				
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.				
Minstegebyr	5 000	5200	200	4%
6.2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning				
Viser til 6.1.1, 6.1.2, 6.1.4 og 6.1.5. Tillegg for oppretting av matrikkelenhet på grunn av at oppmålingsforretning må utsettes på grunn av klimatiske forhold, opparbeidelse av veger med mer.				
Matrikkelloven §6 andre ledd kr.	3 000	3120	120	4%
6.2.1 Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering				
Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, ev. må avvises / av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene for aktuell sakstype.				

Gebyr i hele kroner	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
6.3 Grensejustering				
6.3.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie				
Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrense - 500m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20% av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til veg eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.				
areal fra 0 -250 m	10 000	10400	400	4%
areal fra 251 - 500 m2	15 000	15600	600	4%
6.3.2 Anleggseiendom				
For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m³				
volum fra 0 -250m3	10 000	10400	400	4%
volum fra 251 - 500m3	15 000	15600	600	4%
6.4 Arealoverføring				
6.4.1 Grunneiendom, festegrunn og jordsameie				
Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift som kommer i tillegg. Det gjelder ikke arealoverføring til veg- eller jernbaneformål				
areal fra 0 - 250 m2	10 000	10400	400	4%
areal fra 251 - 500 m3	15 000	15600	600	4%
areal fra 501 - 2000 m2	20 000	20800	800	4%
arealoverføring per nytt påbegynt da medfører gebyrøkning på:	2 000	2080	80	4%

Gebyr i hele kroner	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
Areal utover 5000 m2 faktureres etter medgått tid, det vil si; 27.000 kr eller timesats etter medgått tid hvis dette overstiger 27.000 kr				
6.4.2 Anleggseiendom				
For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføyning er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.				
Volum fra 0 -250m3	10 000	10400	400	4%
Volum fra 251 - 500m3	15 000	15600	600	4%
Volumoverføring per nytt påbegynt 1000 m³ medfører en gebyrøkning på kr	2 000	2080	80	4%
6.5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning				
For inntil 2 punkter	2 500	2600	100	4%
For overskytende grensepunkter, per punkt	300	312	12	4%
6.6 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter				
Gebyr for klarlegging av eksisterende grenser faktureres etter medgått tid.				
Minstegebyr er	3 000	3120	120	4%
6.7 Privat grenseavtale				
Minstegebyr	3 000	3120	120	4%
eller timesats etter medgått tid hvis dette overstiger 3000 kr				

Gebyr i hele kroner	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
6.8 Urimelig gebyr				
Dersom gebyret blir urimelig i forhold til det arbeidet kommunen har, kan enhetsleder teknisk enhet fastsette et passende gebyr. Vedtaket kan påklages.				
6.9 Bistand til sletting av heftelser, utarbeid av avtaler, kart etc.				
Timesats	1 300	1352	52	4%
6.10 Betalingstidspunkt				
Kommunen vedtar at gebyret skal kreves etterskuddsvis.				
6.11 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken				
Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.				
6.12 Utstedelse av matrikkelbrev				
Tjeneste				
Matrikkelbrev inntil 10 sider	0			
Matrikkelbrev over 10 sider	0			
Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen				
Timesatser				
Timesats oppmålingsingeniør	1 300	1352	52	4%
Timesats for et målelag	2 000	2080	80	4%

Gebyr i hele kroner	2026	2027	Endring i kr	Endring i %
I en del saker kan det være flere matrikkelenheter som skal opprettes samtidig, for eksempel i bolig- og hyttefelt.				
Her gis det rabatt under visse forutsetninger:				
-markarbeider og oppmålingsforretning med merking og måling kan utføres uten avbrudd.				
-infrastruktur som veg, vann/avløp og el. er ferdig.				
-det foreligger godkjent digital tomte- /regulerings plan og delingstillatelse.				
-matrikkelenheter som skal opprettes ligger i samme teig med samme hjemmelshaver				
Kvantumsrabatt:				
3 eller flere enheter gir følgende rabatter:				
3-5 enheter: 20%				
6 eller flere enheter: 30%				
Hvordan beregnes rabatten og når skal den gis?				
Rabatten beregnes ut fra innlevert skjema krav om matrikulering, rekvisisjon av oppmålingsforretning. Hvis ikke forutsetningene oppfylles faktureres restbeløpet før matrikkelføring eller hvis matrikkelenhetene alt er opprettet ved utsatt oppmålingsforretning faktureres restbeløpet før matrikkelføring av endelig oppmålingsforretning.				